ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

25. 5. 1984 ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLV ● 40 ДИН

БРОЈ 1691

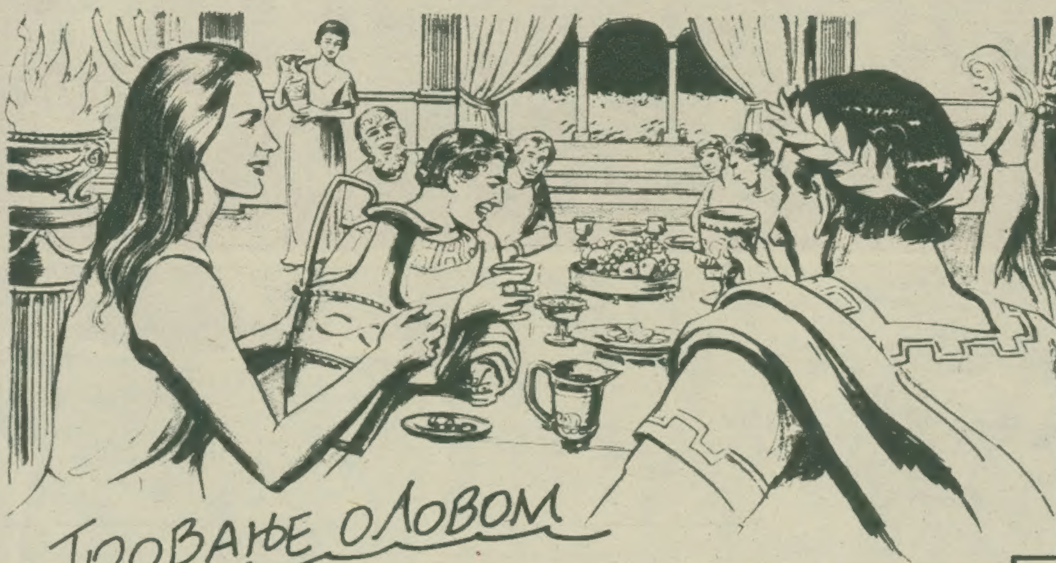
ИСТИНИТА ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА:

ПОЉУБАЦ СПАСЕЊА

РЕЗУЛТАТИ КОНКУРСА 3

NM

Веровали или не!

ДОПРИНЕЛО ЈЕ ПАДУ РИМСКОГ ЦАРСТВА, ТВРДИ КАНАДСКИ НАУЧНИК ЏЕРОМ НРИАГУ. ЊЕГОВА ИСТРАЖИВАЊА СУ ПОКАЗАЛА ДА СУ СТАРИ РИМЉАНИ ПОБОЉШАВАЛИ УКУС ВИНУ И ХРАНИ НАРОЧИТИМ СИРУПОМ КОГА СУ СПРАВЉАЛИ У ОЛОВНИМ ЛОНЦИМА.

најстарија црква

У ШПАНИЈИ ЈЕ ЦРКВА СВЕТОГ ЈОВАНА, ПОДИГНУТА У МЕСТУ БАЊОС 1294. ГОДИНЕ.

АЛАН ИВИ

АДВОКАТ ИЗ ЊУЈОРКА, У ЗНАК СЕЋАЊА НА СВОЈУ МАЈКУ 53 ГОДИНЕ СВАКОДНЕВНО ЈЕ У РЕВЕР СТАВЉАО СВЕЖИ КАРАНФИЛ.

ШЕРИФ

А.Б. ШЕКЛЕТОН ИЗ ВИКТОРИЈЕ У ДРЖАВИ ВАШИНГТОН (САД) ОБАВЉАО ЈЕ ОВУ ДУЖНОСТ НЕПРЕКИДНО 60 ГОДИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ● ● ●

● ● ● колико је богатство водених токова у нашој земљи може се закључити из једног статистичког податка који каже да на једног становника СФРЈ долази годишње у просеку око 6000 m³ речне воде.

● ● ● на основу неких посматрања утврђено је да је лав једина животиња „левак". Он наиме увек хвата храну својом задњом и левом шапом.

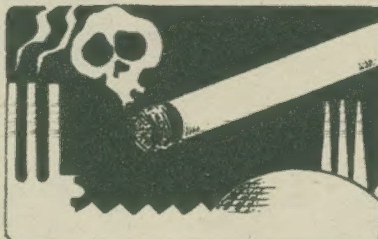

● ● ● према проценама стручњака Југославија ће двехиљадите године имати 25 633 000 становника, а у стању је да добрим коришћењем плодног земљишта прехрани 200 милиона људи.

● ● ● од свих животиња изгледа да најмање спава слон. Његове потребе за сном износе од четири до пет часова дневно.

● ● ● у Демократској Републици Немачкој године 1979. додељено је преко 6100 награда за проналазаштво и новаторство. Већ следеће године тај број се попео на 6559, а 1981. на 7400. Те исте године ДДР је купила у иностранству 110 лиценци, али је у истој години и продала свету четири пута више разних лиценци.

● ● ● у једном кубном центиметру дима цигарете налази се до 10 000 пута више честица штетних по здравље него у једном кубном центиметру ваздуха најзагађенијих фабричких хала. Концентрација бензипирена, једне канцерогене материје, у загађеној атмосфери износи 3,4 посто, а то је десет до петнаест пута мање него што га има у некој задимљеној просторији.

● ● ● стручњаци Совјетског Савеза врше припреме да децембра ове године лансирају две космичке сонде које ће се, како се предвиђа, марта 1986. године сусрести са Халејевом кометом. Ове ће сонде бити снабдевене посебним оријентационим платформама које су израдили чехословачки стручњаци. Задатак ових платформи је да усмеравају различите инструменте тако да предмет проучавања буде стално у њиховом видном пољу. Реч је како кажу стручњаци, о посебном роботу који зна да у свемиру пронађе жељени објекат и усмери опрему према њему.

● ● ● један бечки пекар нада се да ће бити уврштен у Гинисову књигу рекорда јер је недавно направио крофну тешку 320 килограма. Да би је замесио, употребио је 170 килограма брашна, 10,8 квасца, 50 литара млека и 70 килограма пекмеза.

● ● ● у доба млетачке владавине у Далмацији на јавним зградама су постојали отвори под називом „лавље жвале" у које су потказивачи, да би им се омогућила анонимност, убацивали писма с доставама, обично ноћу.

КАКО ЈЕ СПАСЕНА САРАЈЕВСКА ХАГАДА

Управник музеја – дебељушкасти шаљивџија који је волео карамеле – есесовском генералу деловао је толико безазлено да му уопште није пало ни на памет како би се тај мали човек усудио да лаже у очи овако високом официру немачке солдатеске. Кад је схватио било је већ касно и есесовац је направио читаву узбуну у својој команди...

БЛАГО КОЈЕ ЈЕ ИЗМАКЛО ХИТЛЕРУ

У САРАЈЕВСКОМ ЗЕМАЉСКОМ МУЗЕЈУ ЈЕДАН ЕКСПОНАТ ЧУВА СЕ У ЧЕЛИЧНОМ СЕФУ И ПОКАЗУЈЕ САМО УЗ ПОСЕБНУ ДОЗВОЛУ ДИРЕКЦИЈЕ. ТО ЈЕ КОДЕКС СТАР ШЕСТ ВЕКОВА, УКРАШЕН СУВИМ ЗЛАТОМ, ПО МНОГО ЧЕМУ НЕОБИЧАН И ЈЕДИНСТВЕН НА СВЕТУ. АЛИ, НАДАСВЕ ЈЕ ЗАНИМЉИВА ПРИЧА О ТОМЕ КАКО ЈЕ УОПШТЕ САЧУВАН.

Последњег дана Олимпијаде у сарајевским књижарама појавила се књига која је одмах привукла пажњу и домаћих и страних гостију града на Миљацки – мада нема никакве везе са зимским спортовима! Али, она представља светску знаменитост. То је репринт чувене **Сарајевске хагаде,** рукописног кодекса из средњовековне Шпаније који је познат у целом свету не само по томе што је једна од најстаријих хагада за које се зна, него и стога што је значајна за историју. Да се и не говори о уметничкој вредности тог невероватно очуваног ремек-дела, упркос његовој старости од шест векова.

Пре него што пређемо на бурну историју **Сарајевске хагаде** чије су неке епизоде узбудљивије од трилера, нешто о самој књизи и њеном значају.

Изненађење за научнике

Реч хагада на хебрејском значи прича, казивање. Хагаде су, дакле, обредне књиге у којима се описује шта све треба чинити и причати за време празника званог песах. Тај празник слави ослобађање Јевреја из египатског ропства 1215. године пре нове ере, под вођством Мојсија. Само по томе **Сарајевска хагада** не би била изузетак нити би имала већи значај од других религијских књига. Она је,

НАЈ, НАЈ, НАЈ...

Првим аутомобилом на свету могу се сматрати дрвена кола чувеног холандског научника и инжењера Симона Стевина (1600) која је покретао ветар. Не зна се тачно колика им је била брзина кретања, али према једном историјском извору, тврди се да је при добром ветру достизала и 34 километра на час! Могла су да повезу 26 путника.

Најдужи аутомобил на свету произведен је 1979. године у САД по специјалној поруџбини. Дугачак је 8,99 метара, има два телевизора у боји, магнетоскоп, стерео уређаје са осам звучника, бифе, хладњак, сеф и четири телефона.

Рекорд у брзини, постигнут 1970, износио је 1001,442 километра на сат.

Рекордна брзина кретања мотоцикла износи 512,7 километара на сат, а теретног 232,4 километра на сат.

Најшира улица на свету налази се у престоници Бразила. Широка је 250 метара, а дуга 2,4 километра.

Најнижи пут пролази обалом Мртвог мора. Само море (у ствари језеро) за 395 метара ниже је од нивоа океана, а пут који туда пролази, природно, налази се нешто више у односу на море, а 393 метра ниже у односу на ниво океана.

Најдужи аутомобилски пут је Панамерички пут. Он почиње на Аљасци, а завршава се у Чилеу, пролазећи дуж оба америчка континента. Дуг је 27.387 километара.

У канадском градићу Хатино донет је најстрожи закон на свету против оних који краду књиге из библиотеке. Онај ко на време не врати књигу мора да плати високу новчану казну, а ако је и после тога не достави натраг може добити казну затвора у трајању до два месеца.

Аустралијски научник Јан Макдоналд учесник експедиције на Антарктик извео је маратонску трку по леду у области јужног појаса. Растојање од 42 и нешто километара претрчао је за 4 сата и 56 минута. То је прилично добро време с обзиром на то да је његова спортска опрема била тешка 7 килограма.

БЛАГО КОЈЕ ЈЕ ИЗМАКЛО ХИТЛЕРУ

Земаљски музеј данас. Године 1894. Музеј је, стицајем необичних околности дошао до кодекса из 14. века, о којем се одмах надалеко раширио глас. Још исте године у Сарајево су због тога допутовала два угледна научника из Беча. После њиховог описа Сарајевска хагада постала је мета многих, па тако и Хитлерових ловаца на највеће драгоцености које су педантно износили из окупираних земаља.

међутим, значила велико изненађење за научнике и историчаре када је откривена, пре тачно деведесет година, стога што је богато илустрована – насупрот дотадашњем веровању да Јевреји нису имали фигуралне уметности уопште. Поред тога, **Сарајевска хагада** је и илуминисана, што значи пуна изванредних орнамената, иницијала и минијатура. Све ово представља необичност у јеврејској традицији, због строге божије заповести „Не чини себи лика резана нити какве слике".

Ове илустрације и илуминације изванредно су лепе и оригиналне, а штошта откривају о животу и обичајима средњовековне Шпаније.

После пада Јудеје под Римско Царство у 1. веку пре нове ере, а нарочито после разарања Јерусалима 70. године, јеврејски народ раселио се свуда по свету. У Шпанију су Јевреји дошли негде у 2. веку и основали многа своја насеља. Живели су углавном тешко све док 711. године и ово тле нису освојили Арапи. Тада за шпанске Јевреје, Сефарде, настаје сретан период у поређењу са њиховим сународницима у другим европским државама.

Земља није равна плоча...

Сарадња Јевреја и Арапа на културном и научном пољу довела је до таквог процвата који се може поредити само с културним препородом у вавилонским школама. То је златно доба науке коју су Арапи развијали у свим правцима. Сефарди су под Арапима имали своју самосталност, а на челу им је стајао наси-кнез. Међутим, кад су хришћани потиснули Арапе из Шпаније, из основа се изменио и положај Јевреја: крајем 14. века почели су крвави прогони, да би 1492. године уследило коначно протеривање Сефарда, а инквизиција је уништила све њихове тековине, баш као што се догађало у целој средњовековној Европи од Португала до Русије.

Ову историју шпанских Јевреја не спомињемо случајно. **Сарајевска хагада** која је настала управо у последњим годинама златног доба редак је споменик који је преживео прогоне и паљевине. Већ као такав има своју непроцењиву вредност. А затим, илустрације у овом кожном кодексу указују поред осталог и на то колико је у арапско-јеврејском свету наука била развијена за разлику од хришћанске.

Ту мислимо нарочито на прве илустрације – јер књига почиње сликама из Библије. Оно што прво пада у очи јесу илустрације првих седам дана када је, по Старом завету, бог створио свет. Тај свет, то јест Земља, приказан је у облику лопте. За хришћански свет то би представљало јерес јер је у целом средњем веку уместо науке све појаве тумачила – црква, а по њој Земља је била четвртаста плоча која је „пливала" по мору!

За Арапе, како смо већ рекли, средњи век је време процвата науке, нарочито математике, астрономије и медицине. Они су преводили дела античких мислилаца, па тако и Птоломеја који је још у 3. веку пре нове ере тврдио да је Земља округла. Птоломејева астрономија била је основ на којем су арапски научници даље развијали своја знања о планети на којој су живели и о другим небеским телима.

Уметник који је илустровао нашу хагаду чинио је то у складу с оним што се учило у сефардским школама у то доба.

Преко Рима у Сарајево

Када је инквизиција почела да прогања и убија Јевреје, они су потражили спас углавном у Турској и земљама под њеним утицајем. Тако су се многи доселили у наше крајеве: Београд, Ниш, Пожаревац, Смедерево и друге крајеве где су живели у добрим односима и са Турцима и са Србима. У Сарајево су први јевреји стигли средином 16. века, а досељавање Сефарда наставило се и у наредним вековима.

Тако је нека јеврејска породица донела са собом и ову драгоцену хагаду.

Једна од најлепших страница текста хагаде, богато украшена златом. На средини у врху види се грб града и покрајине Барселоне по чему научници закључују да је кодекс управо ту и настао. Доле се види и грб краљице Маргарете Арагонске – то је она црвена розета, а насупрот њој грб још једне чувене породице Санс. По томе, а и богатој опреми хагаде уопште, сматра се да је начињена за неку тада моћну и богату породицу.

Арагонски уметник пре шест стотина година овако је замишљао настајање света, Адама и Еву, а ту су, разуме се још и јабука, змија и смоквино лишће. Све укупно има 69 цртежа. И кожа на којој је исписан кодекс посебно је квалитетна: упркос вековима и својој тананости она је и данас потпуно очувана и бела као најфинније папир. А да је књига и те како коришћена приликом обреда сведоче мрље од вина, белешке оловком и мастилом, па чак и неке дечије интервенције: бркови нацртани на неким женским лицима!

Мора да је та књига прошла бурну историју, баш као и они који су је носили и брижљиво чували. О тим путовањима кроз средњовековну Европу можемо само да нагађамо јер постоји само један сигуран траг – запис цензора из Рима Ђованија Доменика Висторинија који је 1609. године прегледао књигу. После тога она је у нечијем избегличком пртљагу препловила Јадранско море, стигла у Сплит или у Дубровник, а одатле наставила за Сарајево где је породица којој је припадала коначно нашла мир.

Сафарди су у Сарајеву живели у почетку у гету које се звало Чифутхан. Затим је њихов правни положај регулисан султанским бератом којим је именован „махамбаши" – врховни рабин за Босну. А године 1856. и Јевреји и хришћани у Турској добили су равноправност са муслиманима.

То је и време када почиње позната нам повест **Сарајевске хагаде.** Припадала је породици Коен. За разлику од првих власника Хагаде који су свакако били веома богати и моћни када су могли наручити књигу рађену на најфинијој кожи на чијој се свакој илустрованој страници налази суво злато, сарајевски Коени били су занатлије – лимари и ова књига представљала је највредније што су имали. Отац породице умро је 1894. године оставивши недошколовану децу. Немајући од чега да преживе, Коени су одлучили да продају хагаду.

Дечак, рабин и музеј

Тако се једнога дана најстарији син појавио у јеврејској школи са кодексом испод мишке. Показао је рабину хагаду и замолио га за савет. Рабин, учен човек, умео је да процени шта је у том часу најбоље и за породицу и за историју! Посаветовао је дечака да хагаду понуди Земаљском музеју... Коени су добили око 350 форинти у замену за хагаду, што је у оно време била велика сума, довољна да их спасе пропасти, а сарајевски музеј непроцењиво благо.

О хагади је одмах кренуо глас. Још исте године два угледна научника из Беча дошла су у Сарајево како би проучила кодекс коме су управо они дали име **Сарајевска хагада** – данас познато у целом свету. То су били професор Д. Х. Милер, председник Оријенталног института и др Ј. Шлосер, кустос Дворског музеја историје уметности.

Непуне четири године после откупа већ се појавила књига о књизи – студија Милера и Шлосера.

Наредних 47 година **Сарајевска хагада** мирно је почивала у музејском здању подигнутом на самој обали Миљацке. Онда се догодио драматичан обрт, када је хагада сачувана „захваљујући бриљантној бравури ума управника музеја..." читамо у предговору првом репринту 1962. године професора Сесила Рота. Каквој то бравури?

Есесовски генерал долази по кодекс

Траг нас је одвео на лице места, у Земаљски музеј у Сарајеву. Тамо, од доктора Влајка Палавестре слушамо причу која је узбудљива и сама по себи, а поготово на начин како је сликовито казује овај зналац историје Сарајева – зачињена легендама и анегдотама.

Када су окупационе трупе 1941. године ушле у Сарајево, на место управника Земаљског музеја постављен је Јозо Петровић, Хрват из Травника, који је археологију студирао у Бечу. На ово место дошао је из Београда где је био кустос и набављач уметничких предмета за музеј кнеза Павла. Због културних заслуга Јозо Петровић имао је два висока одликовања – једно Виторија Емануела и друго које му је доделио Хитлер! Та одликовања истакао би на прса када је, као управник сарајевског музеја, примао немачке или усташке „величине"... којима је кроз вицеве и шалу умео свашта да каже! Јер, Јозо Петровић, мали, дебељушкасти ћелавко, сећају се сви који су га знали, увек је имао џепове пуне карамела и уста пуна вицева али из којих су избијале управо најозбиљније поруке.

Једнога дана, непосредно по окупирању Сарајева, Јози Петровићу најављено је да СС генерал Фортнер, немачки командант за Босну и Херцеговину, долази у обилазак музеја. Јозо је знао и да изиђе на другу страну када би тако дошле окупацијске главешине у музеј, но овога пута није му пало на памет да то учини. Провео је генерала кроз цео музеј. Завршивши разгледање, већ готово на капији, есесовац је закључио посету речима:

– А сада ми, молим вас, предајте хагаду!

Из руке у руку... до планине

На то је Јозо Петровић одговорио не трепнувши:

– Али, хер генерал, то је немогуће! Пре једног сата послали сте ми хауптмана (капетана) и ја сам му предао хагаду.

Генерал се тада кратко опростио и изашао... А Јозо се вратио у своју канцеларију, узео актен-ташну и убрзо и сам напустио музеј. Хагаду је, иначе, увек држао у тој својој актен-ташни, па тако и тога дана! Сматрао је то најсигурнијим начином и – очигледно није се преварио.

Генерал је у чуду и прилично бесан одмах наредио истрагу – који је то капетан однео хагаду из музеја. Дигла се права халабука, али кожног кодекса нигде није било.

Са своје стране Јозо Петровић није губио време. Преко кустоса Дервиша Коркута организовао је да се хагада изнесе из Сарајева и пренесе на Романију, у село Пресјеницу и то у кућу сеоског хоџе. Ту, испод дасака у поду, ова баснословна вредност дочекала је крај рата када је, истим тајним каналима, враћена у музеј!

– Питао сам Јозу Петровића – каже доктор Палавестра – како је то све извео, али он је само одмахну руком. Није хтео да о томе говори. Међутим, зна се да је не само хагаду, већ и све злато које је музеј поседовао и које би Немци свакако однели, Јозо Петровић спасао до последњег комада на исти начин, тајним везама и каналима које никада није одао.

Јозо Петровић није дуго остао управник Земаљског музеја. Смењен је после само неколико месеци – управо због својих „вицева" о којима је сазнао Анте Павелић. Кажу да је због неких „поглавник" добио напад беса и то је значило крај управничке каријере Јозе Петровића.

Јозо Петровић и Дервиш Коркут су мртви, а тајну о спасавању хагаде и злата понели су у гроб. Ово је само део истине – или легенде – која се није могао сакрити. Разуме се да никаквих писаних и уопште материјалних трагова о овоме нема, ничег осим усмене предаје. Ипак, ни усмена предања не настају случајно! Таква прича и могла се догодити у срцу Босне где миленијумима разни народи живе заједно на истом тлу, што без толеранције и слоге не би било могуће.

Опет – покушај пљачке

Последњи покушај да хагада нестане из Земаљског музеја збио се после рата, 1952. године. Била је то интелигентно смишљена пљачка. Један музејски кустос за странце, који је преко својих познанстава обезбедио канал којим би хагада била продата у Америци, у договору с једним службеником музејског рачуноводства, испланирао је како да скупоцени кодекс неопажено извуче из сефа и изнесе. Међутим, у последњем часу прорадила је савест: службеник рачуноводства предомислио се и пријавио план тако да су органи безбедности спречили крађу.

Хагада данас није изложена у некој витрини, него се, попут највећих драгоцености, чува у челичном сефу. Даје се на разгледање само стручњацима уз дозволу дирекције. А свако ко добије у руке овај изузетан кодекс мора да се диви свему, од финоће беле коже на којој је исписан, преко лепоте и слова и слика, до боја у којима је рађен.

И дан-данас, после шест векова те боје су свеже и јасне. Тешко је рећи да ли је лепша црвена или плава, или злато истањено у најфиније фолије и обилато искоришћено на многим страницама.

Ових дана треба да се одржи промоција репринта **Сарајевске хагаде** који је изишао у издању београдске „Просвете" и сарајевске „Свјетлости". Опширан предговор написао је Еуген Вербер, а књига је штампана на нашем и енглеском језику. Како смо сазнали, у свету влада велико интересовање за њу јер је ово први комплетан репринт. По верности боја изванредно је успео, тако да је то прилика да и шира јавност види ово ремек-дело бурне прошлости.

Мирјана Крстуловић

НИЈЕ ЛОПОВ СВЕ ШТО ШУШКА

Шта да помисли човек кад у глуво доба ноћи зачује неке сумњиве шумове, ако не да му се лопови шуњају по кући. Ни Хауард и Мери Елвин из Њу Џерсија се ни најмање нису двоумили. Позвали су полицију.

Док су шћућурени у кревету чекали да им помоћ стигне и даље су напето ослушкивали оне сумњиве звуке који су постајали све гласнији и чуднији. Шта им се у ствари те ноћи догодило сазнали су тек пошто су се са спаваћом собом и првим спратом сручили у приземље. Тамо су лепо искорачили кроз прозор нагло приземљене спаваће собе право на травњак своје баште.

Срећно окончана несрећа збила се овако: док су Елвинови сумњали на лопове, главна водоводна цев која је те ноћи прсла натапала је дрвени под њиховог првог спрата све док се овај није сасвим расквасио и попустио.

КОНКУРС ЗА СУПЕРМИША

Механички мишеви са силиконским мозговима и микропроцесорима. Глупости!? Како се узме. Узме ли се награда која се за овај пројекат нуди, о глупости не може бити речи: хиљаду фунти стерлинга...

Поменуту награду

као и титулу белосветског супермиша нуди токијски Институт за електрични и електронски инжењеринг, а сврха конкурса је подстицање интересовања за технологију.

За сада је све неизвесно, осим податка да ће победити миш који најбрже нађе излаз из компликованог лавиринта. Да постављени задатак и није тако лак потврдио је немачки такмичар по имену Хајнрих I који је уза све оне силиконске чипове и микропроцесоре које је имао на помоћи доживео нервни слом: јадни Хајнрих никако није могао да нађе прави пут, а то га је опет исфрустрирало (буквално) до усијања. На крају је, такође буквално, изгорео и прегорео.

ЦВЕЋЕ ЗА МАМУ

Неки пут је за свеопшту гунгулу довољан квар на мотору. У овом случају покварио се мотор градског аутобуса у Напуљу због чега је возач најљубазније замолио путнике да напусте возило. Послушали су га сви сем тридесет шестогодишњег Микела Антуција који је изгурао возача из аутобуса, сео на његово место и успео да упали мотор.

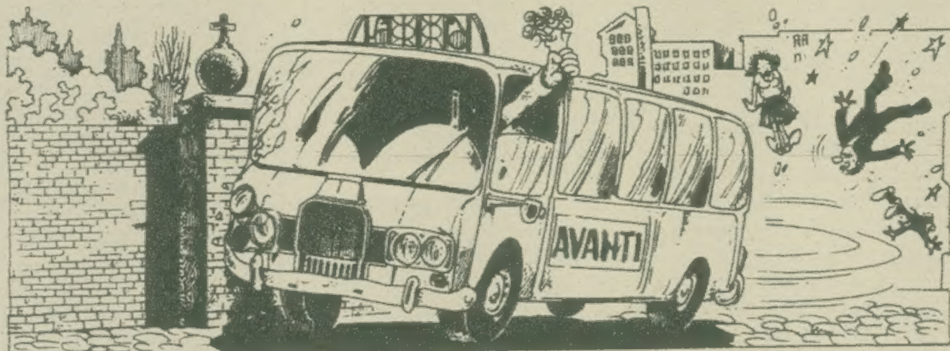
Колико да овај не остане сасвим збуњен, пре него што је под пуним гасом одјурио у непознатом правцу, довикнуо му је да већ „страшно касни"...

Тада је почела права гужва: док су за њим завијали полицијски аутомобили Микеле је у аутобусу јурцао улицама Напуља, налетао на паркиране аутомобиле, а оне из супротног правца растеривао на све стране.

Када се све завршило и пребројавање обавило, испало је да је четрнаесторо људи лакше рањено, а двадесет и девет аутомобила тешко оштећено.

Микеле се, иначе, коначно зауставио тек силом прилика, тј. када је у пуној брзини улетео у гробљански зид, а аутобус се запалио. Пошто су га ухапсили, полицајци су га одвели у болницу где је морао да стане на крај реда од оних четрнаесторо људи што их је својом „рели вожњом" кроз град повредио.

Пошто су му лекари превили ране, полицајци су се потрудили да му предоче шта му по закону следује: оптужба због крађе јавног саобраћајног средства, опасне вожње и вандализма. А шта, му, иначе би? Журио је да мами однесе цвеће на гроб...

ИЗДРЕСИРАЈ ЈЕ, ПА УЛОВИ

Није непознато да је рибе врло тешко дресирати. Али, научници не би били то што су да се нису прихватили и тог проблема верујући да се и код њих може развити бар онај најпростији условни рефлекс. На једном јапанском узгајалишту риба недавно је извршен занимљив експеримент: рибе које су тек угледале светлост дана уз храну су „добијале" и одређене звуке. Свака врста хране давана је уз звуке одређене фреквенције. Када су рибице већ научиле да на звук долазе по храну, пуштене су у отворено море да поодрасту. По мишљењу научника, кроз неколико година десиће се следеће: одрасле рибе кад чују познате звуке неизоставно ће отпливати према њиховом извору. А ту ће их већ чекати разапете мреже...

СУД И РОБИН ХУД

Права бура негодовања у енглеској јавности дигла се августа 1982. кад је изгорео петстогодишњи храст у Шервудској шуми, јединствени споменик Робину Худу. Запалио га је, закључила је истрага, непознати пироман. Ангажовани су читави тимови научника да се од озбиљно нагорелог храста спасе што се спасти може. Како су известиле многе енглеске новине, са дрвета је одсечено и одвезено толико грања да је све то једва стало у два велика камиона.

Овај храст, иначе, није понос само Шервудске шуме већ је и убедљиво најпознатије дрво на Британским острвима. Према подацима туристичких агенција, сваке године посети га у просеку пола милиона људи који иду трагом познатог средњовековног јунака. Он је, каже легенда, управо испод овог храста често налазио уточиште пред многобројним потерама и спремао се за нове подухвате.

Ко је, у ствари, био Робин Худ и да ли је уопште постојао покушавао је више од двадесет година да утврди Џон Холт, научник из Кембриџа. Баш 1982, какве ли случајности, објавио је резултате својих истраживања. Холт, између осталог, тврди да трагови легенде о Робину Худу не потичу из Шервудске шуме, већ из месташца Барнсдејл у грофовији Јоркшир, на северу Енглеске. У судским папирима града Јорка из 1226–27. стоји: „...покварени злочинац и бедник Роберт Худ, вредност покретне и непокретне имовине процењује се на 32 шилинга и 6 пенија..."

Двеста година касније његово име поново се појављује у баладама – овде као Робин Худ – а место његових доживљаја је Нотингем. Ни у једној од ранијих балада научници нису нашли доказе да је Худ отимао богатима и давао сиротињи, али временом су људи почели да му приписују црте противника постојећег поретка.

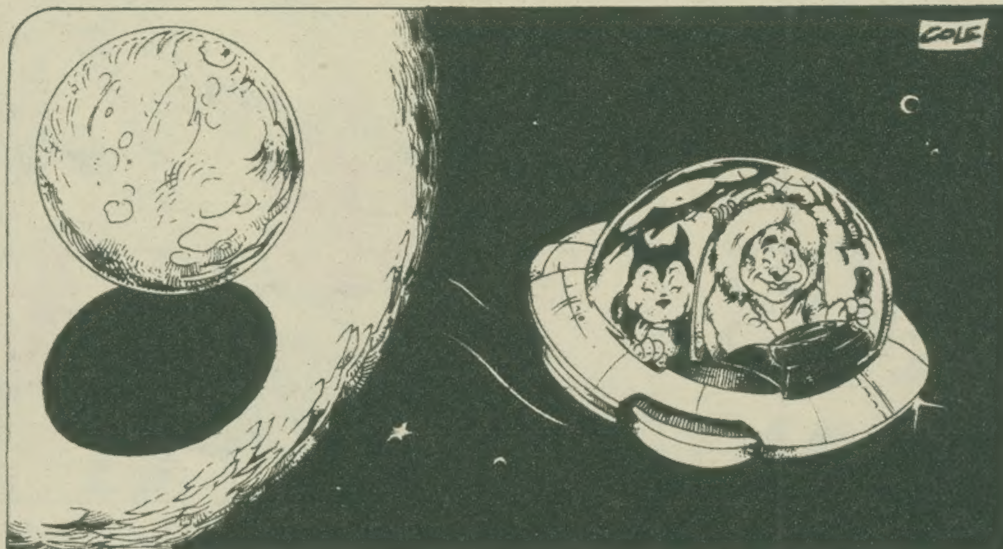
Тако се, мисли Холт, родио заједнички лик „доброг и благородног разбојника". Стварност и машта, којој, свакако, припада и петстогодишњи храст у Шервудској шуми у чијој је хладовини Худ често налазио уточиште, како пише у туристичким проспектима, чудно су се преплеле у легенди о Робину Худу. Судски документи доказују да је историјски прототип легендарног хероја живео пре 750 година.

ИМА ЛИ ЖИВОТА НА ЕВРОПИ?

Реч је, да не буде забуне, о сателиту Јупитера који се зове Европа. На питање постављено у наслову познати писац научнофантастичних романа Артур Кларк одговорио је потврдно у својој књизи коју је недавно објавио. Тај Јупитеров сателит Кларк је населио неким чудноватим бићима. Кларк је, знамо, фантаста, али како ствари стоје у стварности?

На састанку Америчког геофизичког савеза одржаном децембра 1982. у Сан Франциску том проблему је посвећена врло озбиљна пажња за коју су се, пре свега, побринули Реј Рејнолдс и Стивен Скваjерс, сарадници Ејмсовског истраживачког центра при НАСИ (Националној управи за аеронаутику и истраживање космоса САД).

Научници су се послужили једним поређењем: чак и у језерима Антарктика, под вечитим ледом, могуће је наћи сићушне бактерије и једноћелијске организме способне да живе и у тим немогућим условима. А зашто, сходно томе, такав или сличан живот не би постојао и на Европи?

Овај Јупитеров сателит, истина, налази се на око осамсто милиона километара од Сунца и много је мањи од нашег Месеца. На његовој површини царује вечити мраз од 100 степени Келвинових а ледени покривач је, према последњим подацима, дебео око пет километара.

Рекло би се да овде не може бити речи о било каквом облику живота. Међутим, недавно је утврђено да ледени омотач на Европи није гладак: читава површина избраздана је пукотинама од којих су неке дугачке петсто а широке седамдесетак километара, па научници претпостављају да је у унутрашњости Европе неки океан. Привлачне силе Јупитера и његових суседних сателита – Јо и Ганимеда – вероватно њишу тај „подземни" океан, лед на површини не може да издржи силно гибање и – распрскава се.

Снимци који су направљени из једне космичке летелице показали су да такве „несмрзнуте" површине на Европи могу да буду велике и 25–50 квадратних километара. И без обзира на удаљеност од Сунца, ти делови могу и да добијају светлост не мању од тридесет милиона вати енергије годишње. Ово је сасвим довољно, кажу научници, за интензивну фотосинтезу у пределима подледеног океана Европе. Наравно, ако се тамо налази неко коме је она уопште потребна...

СТАРАЦ ОД 4 МИЛИЈАРДЕ ГОДИНА

Доскора је за најстарији минерал сматран онај пронађен на Гренланду, али му је недавно примат преузела једна стена откривена недалеко од аустралијског града Перта. Испитивањем је утврђено да је тај аустралијски минерал „старији" од свог гренландског колеге пуних 400 милиона година. Његова старост процењена је на четири милијарде година а утврђена је на основу урана и олова у њему. Наравно, уз помоћ најновијих метода.

НИЈЕ ЗА ПРОДАЈУ

И краве знају за верност. Џулиен, стеону краву од 317 килограма бездушни газда продао је неком фармеру чији се ранч налази педесет и шест километара од Џулиенине родне траве.

Осетљива Џулије то никако није мо да поднесе, те се пр згодном приликом уђ тила равно кући: прескакала је ограде, газила реке, прелазила ауто-путеве и не обзирући се на олујну кишу наставила да каска ка циљу.

У понедељак, после двадесет сати путовања, приметно мршавија и са неколико огреботина на сапима, Џулијен је ушетала у двориште газда Сидни Крафтсоуа у Женеви на Флориди. Газда Сидни је истог трена сео у ауто, одвезао се до оног фармера, вратио му паре и објаснио да Џулиен од тог тренутка па заувек није за продају.

НЕ ЗНА ДА ЈЕ МИЛИОНЕР

Неки су милионери, а да о томе појма немају. То је случај педесет седмогодишњег Едварда Кларенса из Аустралије коме је неки рођак оставио у наследство 357 689 фунти. Адвокати преминулог узалуд покушавају да уђу у траг скитници који никада не чита новине, не слуша радио, а још мање има обичај да икога обавештава о своме кретању.

СЛОБОДНЕ КОКЕ, ТВРДЕ ЉУСКЕ

На свету постоји и ово: Међународни одбор за маркетинг јаја. Како је том одбору посао да се бави јајима, он је позвао научнике широм света да се позабаве питањем несрећно смрсканих јаја, односно недовољно чврстих љуски. Реч је, наиме, о томе да се по мишљењу Одбора недопустиво велики број јаја разбија пре него што уопште доспу у тигањ или колаче.

Док су кокошке слободно шеткале унаоколо, уз пут су кљуцкале и све минерале неопходне за чврстину љуске. Инкубатори су ствар упрскали: добили смо крхке љуске. Научници не траже много: љуске дебље за само двеста педесети део центиметра. То би, тврди се, осетно смањило нежељене губитке.

Нека решења су већ понуђена. Професор Јоко Тани с Токијског универзитета препоручује следеће: контролу угљен-моноксида који инкубаторске коке удишу, додавање соде-бикарбоне води коју пију и смањење соли у исхрани. Добили бисмо, каже Јоко Тани, бар двадесет процената дебље љуске.

Из исте земље, Јапана, али овога пута са универзитета у Кобеу, такође охрабрујуће вести: исхраном која се заснива на корову, добијена су јаја крупнија од уобичајених и са чвршћом љуском.

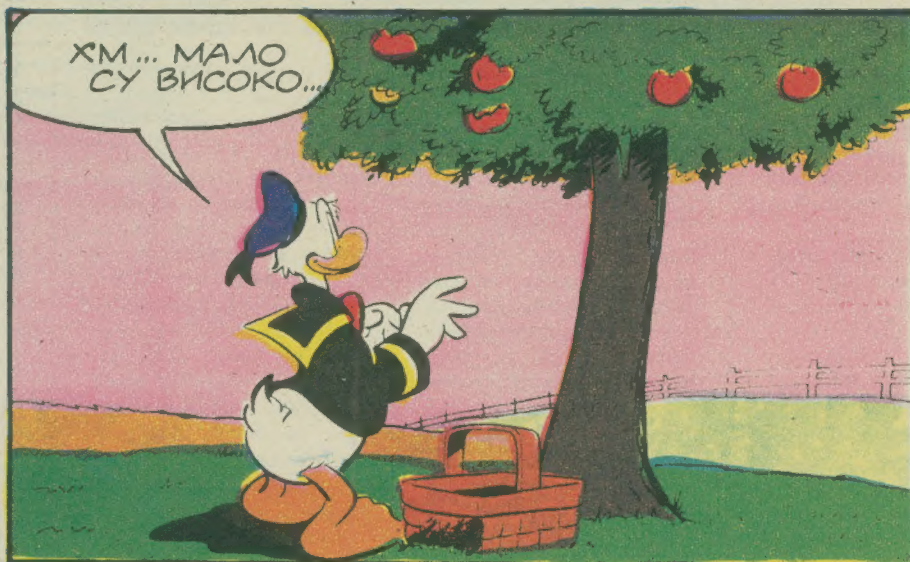

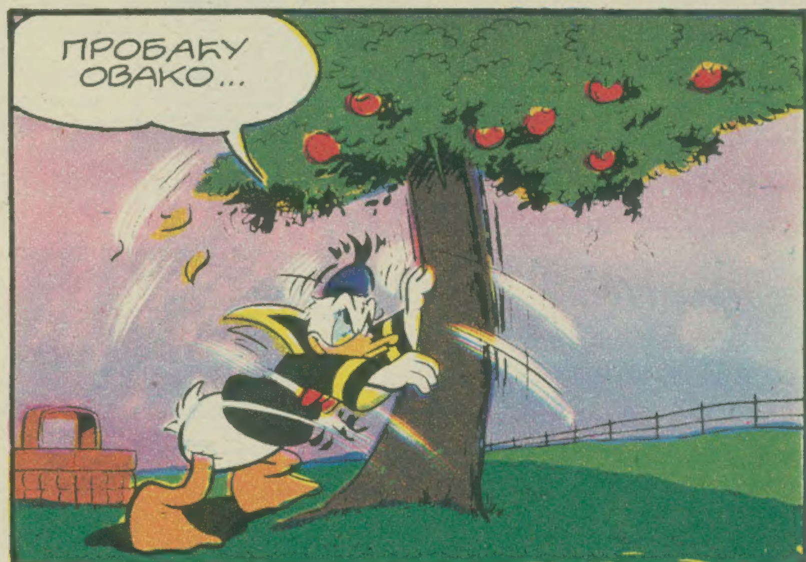
Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

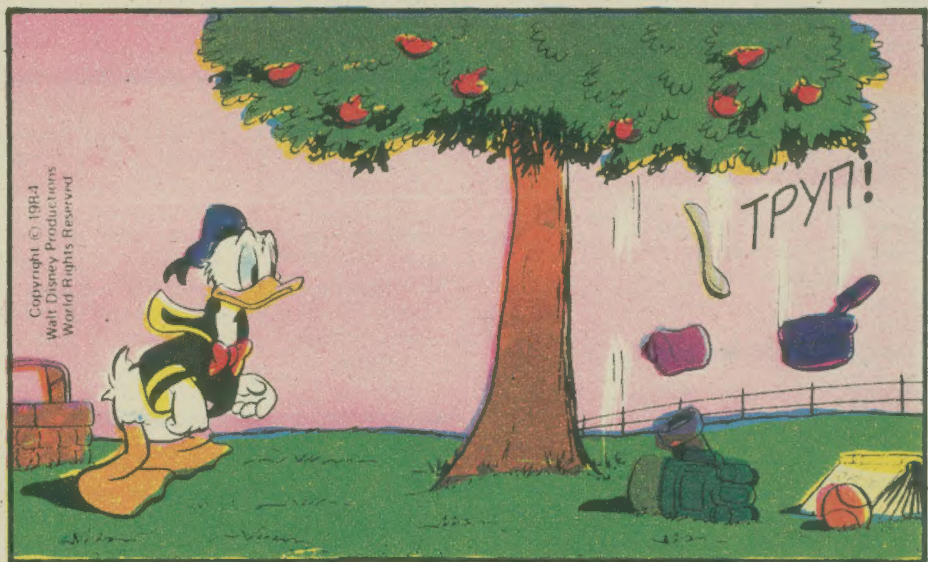

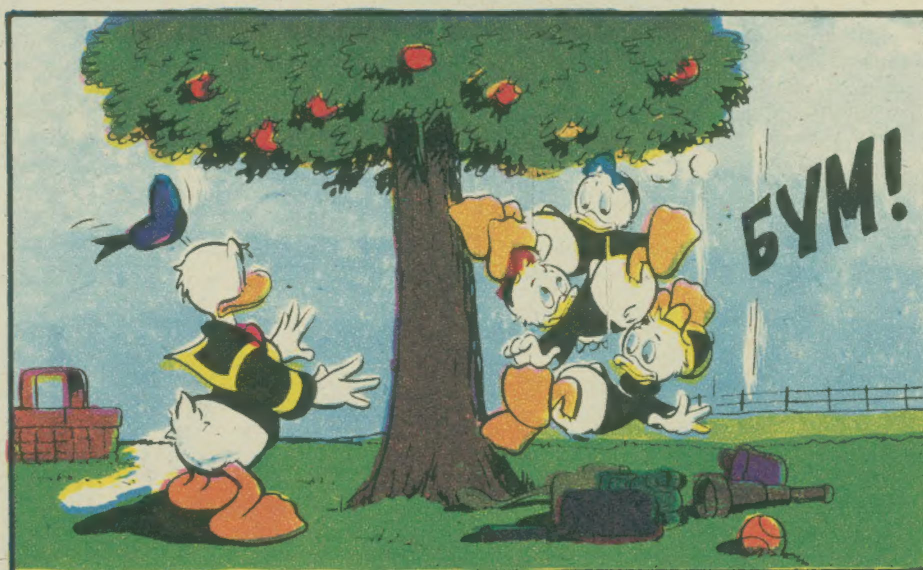

ПОЉУБАЦ СПАСЕЊА

У ПОБЕСНЕЛОЈ РЕЦИ ОКОИ ГЛАВА НЕСРЕЋНОГ КАНУИСТЕ ПОЈАВЉИВАЛА СЕ НА ПОВРШИНИ И НЕСТАЈАЛА. ИЗГЛЕДАЛО ЈЕ ГОТОВО НЕМОГУЋЕ ИЗВУЋИ ГА. ЖИВОГ НИКАКО.

Спустити се десетак километара дуж реке Окои за веслаче кануа увек је представљало изазов. савладати вирове и брзаце ове захуктале реке у близини Коперхила у америчкој држави Тенеси значило је доказати да си изузетно храбар и вешт кануиста. Управо такви су били двадесетседмогодишњи Џон Нортон и његов нешто млађи друг Џори Браун. Тог мартовског дана прошле године њих двојица су се по ко зна који пут упустили у „борбу" са реком.

Џон и Џори су успешно провезли лаки спортски кану од отпорне пластичне масе читавом рутом и приближавали се најопаснијем делу пута, такозваној Ђавољој рупи. Овај вир испод моста био је и највећи изазов – савладати њега значило је завршити успешно трку. У тренутку кад је већ изгледало да ће срећно избећи и ту препреку њихов кану „Луда река" занео се улево и једним крајем ударио у стуб. Није било помоћи – чамац је свом силином одскочио и преврнуо се заједно са веслачима. Џори је имао утисак као да је избачен из катапулта. Касније кад су га питали како је успео да се докопа обале, ни сам није знао да објасни, вероватно је у њему превладао инстинкт самоодржања.

За разлику од Џорија Џон је био зле среће.

– Када сам схватио да нема више наде да кану исправимо, покушао сам да се ослободим из седишта и допливам до обале – касније је причао Џон. – Али, на несрећу нога ми се заглавила у кануу и ма колико да сам се трудио да је ослободим, није ми полазило за руком. Захуктала река заклапала ми се над главом, осећао сам да тонем, да главу више не могу да одржим на површини. Плашио сам се да ћу изгубити свест а то би значило и сигуран крај. Прошло ми је кроз главу да сам у безизлазном положају, да из Ђавољег вира не може нико да ме спасе ма колико се трудио. Осећао сам да ми понестаје снаге, више нисам могао да се борим са реком. Препустио сам се судбини.

Док се одигравала агонија несрећног кануисте, његови другови стајали су на месту грозничаво се договарајући шта је најбоље да се предузме. Једини начин да га спасу био је да се неко од њих спусти ужетом и избави га из смртног загрљаја реке. На изненађење свих за овај подухват пријавила се двадесетпетогодишња Керин Бери, учитељица пливања. Убедила их је да ће тако бити најбоље с обзиром да је она од свих била најлакша. Мушкарци су почели да негодују али и сами су убрзо схватили да је у праву.

– Прва ствар коју је требало да урадим чим сам се нашла надохват Џона било је да му извучем главу на површину. Ослањајући се на преврнути кану, једном руком сам му држала главу а другом покушавала да му ослободим ногу која се заглавила. Неколико пута губила сам равнотежу, и, онако везана за конопац, летела у празно. Поново сам се ослањала на чамац и покушавала све из почетка. Пре него што му ослободим ногу морала сам чврсто да га привежем за уже како га река не би однела унеповрат. Срећом, на каишу је имао металну копчу за коју сам привезала канап који су чврсто држали они горе, на мосту. Кад сам му извукла главу, схватила сам да Џон није сасвим без свести, видела сам знак разумевања у његовим очима.

– У тренутку кад сам се већ помирио да ми је смрт близу – рекао је Џон – осетио сам да ми је нешто ударило у леђа и да ме нека прелепа девојка љуби у образе. Помислио сам – то је крај, већ почињу да ми се привиђају ствари...

Међутим, Џон није сањао. Када је Керин схватила да је успела да га привеже за уже и ослободи му ногу, постало јој је јасно да ће се обоје извући живи. Толико се обрадовала што је акција спасавања уродила плодом да је Џона пољубила од одушевљења.

Сада су обоје били везани али Керин је знала да није довољно што је несрећни кануиста прикачен за каиш, уже је морала још да му обавије и око струка. Када је и то обавила, дала је знак да могу да почну са извлачењем Џоновог беживотног тела. Подигли су га до моста а онда га је неколико снажних руку прихватило и пребацило преко ограде. Док су му пружали прву помоћ, остали су извукли храбру девојку. Обоје су били на сигурном. Џона су сместа увили у топлу ћебад и чекали да дођу кола хитне помоћи.

Џон Нортон је убрзо дошао свести. Прво што је угледао било је лице девојке „из сна". Био је запрепашћен. Успео је да јој каже:

– Здраво, ја сам Џон Нортон из Атланте. Твоји пољупци су ми спасли живот, да знаш. Надам се да моја жена неће имати ништа против што си ме пољубила.

Керин га је поново пољубила.

– Изгледао ми је тако беспомоћно да једноставно нисам могла да се уздржим. Сигурна сам да ће то његова супруга разумети!

В. С.

КАКО ТО РАДЕ КИНЕЗИ

ШТО ДАЉЕ ОД ЗГРАДА!

САМО ПЕТ И ПО ЧАСОВА ПРЕ КАТАСТРОФЕ ЕВАКУИСАНО ЈЕ ПОЛА МИЛИОНА ЉУДИ: ПРВИ ПУТ У ИСТОРИЈИ ЈЕДАН ЗЕМЉОТРЕС ЈЕ ПРЕДВИЂЕН ТАЧНО У ДАН.

Те страшне вечери, 4. фебруара 1975. године у 19.36 часова, кинески град Хајченг и околину у провинцији Лиаонинг погодио је разоран земљотрес јачине 7,3 по Рихтеровој скали, и порушио 90 одсто свих зграда у густо насељеној области. Број погинулих, уместо сто и више хиљада колико се могло очекивати у таквој катастрофи, износио је мање од хиљаду! Разлог: земљотрес је био предвиђен тачно у дан, а само пет и по часова пред катастрофу, власти су наредиле евакуацију становништва из угрожене зоне. Први пут у историји, ова природна појава од које човек толико страхује, на време је предвиђена тако да је угрожено становништво спасено. Успех је с правом назван „чудом науке".

Ко има право на узбуну

То чудо почело је још 1966. кад је трагичан земљотрес у Шингтаиу однео 90.000 људских живота. Тада је кинеска влада, затражила од научника да се позабаве предвиђањем земљотреса. Почело је оснивање сеизмолошких осматрачких станица. Данас их има 16 централних, 350 државних и 6000 месних, са 10.000 осматрача, који су овлашћени да проглашавају „земљотресне узбуне".

Све се то лакше разуме ако се зна да Кина лежи на изузетно опасном трусном подручју. Од 1177. године пре наше ере, кад су Кинези почели да региструју земљотресе, до данас је забележено више од 3000 тежих. Само у нашем веку било је у Кини 45 јаких померања тла, од којих је изгубило животе два милиона људи.

На основу три тешка земљотреса на североистоку Кине од 1966. до 1969. као и другим прикупљеним подацима, на Националној конференцији сеизмолога у Пекингу 1970. научници су предвидели да ће се следеће велико померање тла у тој области одиграти нешто даље на северу, у провинцији Лиаонинг са 35 милиона становника и то у року од десет година. Одмах су тамо основане две велике и 12 мањих геофизичких станица са укупно 300 стручњака. Они су пратили сеизмолошка кретања и бележили сваки па и лаки потрес – који обично претходе јачим.

Ближи се несрећа

Три године те станице нису забележиле ништа изузетно, а онда је средином 1974. опажено водоравно и усправно померање тла и велике осцилације Земљиног магнетизма. Проучавања свих тих појава навела су научнике из Шенинга – главног града провинције Лиаонинг – на закључак да ту треба очекивати јак земљотрес у току следеће две године.

Онда се, 1973. између градова Хајченга и Јунгкоа тло подигло за 65, а 1974. спустило за 117 центиметара и забележена су драматична колебања силе Земљине теже, у подземним водама откривено је присуство гаса радона, а животиње су почеле необично да се понашају: по мишљењу научника оне осећају вибрације, мирисе, промене електричног напона и магнетизма, често и боље него људи са својим инструментима. Кад је уза све то у децембру 1974. у провинцији Лиаонинг забележено десетак слабијих и један јачи потрес, сеизмолози из Шенјанга изменили су прогнозу: земљотрес јачине 5,5 до 6 степени Рихтерове скале задесиће тај рејон у року од шест месеци.

Од тог тренутка власти су почеле да предузимају мере за заштиту становништва и добара: на пољима ван насеља грађене су колибе од дрвета и сламе за смештај људи, подизани велики шатори за болнице, народу је тумачено како да се понаша кад наступи земљотрес.

За то време тло се и даље угибало, извори се замућивали, нови избијали, стари пресушивали, нафта је шикљала из бушотина јаче него обично, вода се изливала из артешких бунара.

Стигло је и 700 извештаја који су сведочили: говеда и свиње разваљују своје штале и тореве и беже у поља, змије напуштају пећине где проводе зимски сан и беже у снег, пацови као луди носе у зубима младунчад из зграда, птице у кавезима дивље насрћу на решетке...

А онда, 3. фебруара у 6.30 часова, на површини од десет квадратних километара око Хајченга, апарати сеизмолога забележили су око 500 мањих потреса, а сутрадан у 8 часова и један од 4,8 степени, који је добро уздрмао зграде. Научници су одмах обавестили власти у Хајченгу да тог истог дана треба очекивати потрес јачине од око 6 степени.

Велика сеоба

Док су се надлежни још колебали да ли да нареде евакуацију становништва у 13,30 часова из Шенјанга је јављено да су се сви инструменти после више недеља потпуно смирили, што је предзнак снажног удара.

У граду и широј околини почела је велика сеоба. Био је 4. фебруар 1975, 14 часова. Људи су журно напуштали стамбене зграде, робне куће, фабрике, канцеларије, лакши болесници отпуштани су из болнице, тежи преношени у пољске болнице. Школе, срећом, нису радиле због кинеске Нове године. Звучници су на све стране грмели: „Бежите под ведро небо, далеко од зграда! Нико нека не остане у кућама!"

У 17 часова евакуација је била завршена. Ипак, било је оних који су се вратили у куће, било због зиме (око 0 Целзијусових), било што нису хтели да напусте домове. У 18 часова већ су на отвореним просторима око града приказивани филмови...

Кад се један час и 36 минута касније земља у Хајченгу почела стравично да се тресе, најхладнокрвнији човек у граду био је сеиз-

молог Гу Хаодинг, који је у џипу хитао ка истуреној осматрачкој станици. Доживео је да му аутомобил поскакује као помахнитао, видео је како се куће руше као усправљене домине кад их човек гурне прстом, али и у том трагичном тренутку, како је касније рекао, помислио је:

„Осећам понос што смо предвидели ову катастрофу која се није могла спречити, али смо зато успели да спасемо стотине хиљада људских живота... Земљотрес је знатно јачи него што смо претпоставили..."

Још нешто мање од 700 потреса уздрмало је те ноћи Хајченг и околину. Кад је свануло, исцрпљени људи нису могли да познају своја насеља. У пречнику од 20 километара око епицентра деведесет одсто зграда, сви мостови, и фабрике били су порушени, а у пречнику од 40 километара – 50 одсто. Водовод је свугде био уништен, железничке шине исавијане као да су од гуме, дубока пукотина у кречњаку, дугачка километар и по, прогутала је једну кућу, више дрвећа високих 15 више дрвећа високих 15 метара, коње, тракторе...

Тек сада је становништво погођеног подручја видело чега се спасло!

Петорица се нису вратила

Упркос страховитом ра_рању, због добрих припрема, није избио ниједан пожар, а није забележена ни једна једина пљачка.

Од пет стотина хиљада становника те трусне области, оних хиљаду погинулих страдали су углавном зато што су се после евакуације вратили својим кућама. Колико би иначе жртава било у подручју Хаиченга, може да послужи једно тужно поређење. Годину и по после тог предвиђеног, у суседству, граду Тангшану, одиграо се непредвиђени земљотрес, који је однео 600.000 жртава и 850.000 повређених! Једногодишња тешка суша, иза које је наступила дуготрајна потопска киша, омеле су сва сеизмографска посматрања и мерење у том региону, па прогноза није стигла на време. Ипак, на сам дан потреса у Тангшан је стигло пет сеизмолога да провери своје сумње неће ли и ту можда ускоро доћи до катастрофе. Стигли су касно и сва петорица погинули.

Упркос неуспеху у Тангшану, кинески научници су после Хајченга предвидели још неколико снажних земљотреса и омогућили да се многи људски животи спасу.

Године 1976. на југу земље, у граду Лонгмингу, који је сравњен са земљом, катастрофа је на време прогнозирана и становништво спасено. Три месеца касније у области Сонгпанг-Пингву предвиђен је први, а недељу дана затим и други страховит потрес. Они су уништили зграде, али су људи оба пута благовремено евакуисани.

Досад је у Кини на време предвиђено седам катастрофалних земљотреса, а било је и неколико лажних узбуна. Кинези се не размећу успесима у сеизмологији, као што се не правдају за промашаје. Један од руководилаца Националног института за трусове каже:

– Далеко смо од дана када ћемо моћи да нахранимо компјутер свим потребним подацима, па да поуздано кажемо кад ће се где затрести тло. Још тапкамо у мраку јер засад проучавамо само знаке који наговештавају и срећни смо кад и приближно тачно предвидимо потрес.

Ту срећу најбоље су осетили људи спасени са оних седам подручја који су на време евакуисани.

П. Т.

БОЉИ ОД ШЕРЛОКА ХОЛМСА

ДАЈТЕ МИ КОСТ, ОТКРИЋУ ВАМ УБИЦУ

ДО САДА ЈЕ ИДЕНТИФИКОВАО ОСТАТКЕ ШЕСТ СТОТИНА ОСОБА. РЕШИО ПРЕКО СТО УБИСТАВА. А ДОВОЉНО МУ ЈЕ ТЕК ПАРЧЕНЦЕ КОСТУРА И УСТАНОВИЋЕ ДА ЛИ ЈЕ ЖРТВА СВИРАЛА КЛАРИНЕТ.

У орману држи не један, него 29 костура. Џемс Лоренс Ејнџел их не крије. Костури му служе за решавање криминалних случајева од којих и полиција диже руке.

При том шездесетдеветогодишњи Ејнџел уопште није детектив, али је зато вероватно највећи светски стручњак за „читање" костију и већ више од двадесет година директор Института за антропологију при музеју Смитсонијан у Вашингтону. „Детектив" постаје само на изричит захтев полиције и то онда када истрага доспе у ћорсокак.

У четрдесет и пет година каријере криминалистичког стручњака Џемс Лоренс Ејнџел идентификовао је остатке шест стотина особа, открио стотинак убица. Кад год више сама не зна шта ће, полиција му из свих крајева САД шаље пакете с костима.

Узрок смрти: дављење

Џемс Ејнџел их проучава, снима, трља, њуши, а када је баш неопходно и – окуси. На тај начин успева да реконструише важне податке из живота и смрти особа које никада није видео. За добар део својих истраживања, нису му потребни ни инструменти, ни компликоване хемијске анализе. Проучавањем једне једине кости у стању је да голим оком утврди пол, године, расу, висину, генетске недостатке, грађу, начин исхране, стање зуба, трагове стреса, евентуалне повреде и разуме се, узрок смрти.

Не зову га без разлога Шерлок Холмс: полазило му је за руком да утврди идентитет особе полазећи од скоро потпуно сагореле вилице, крхотина костију нађених у некој канти за ђубре, комадића бедрене кости коју су оглодали којоти.

Највећу пажњу јавности привукао је случај из голф-клуба у Делаверу где је неки играч, тражећи своју лоптицу, набасао на људску лобању. Човек је однео лобању у полицију и следећих дана у околини је нађено још костију.

После три недеље тапкања у месту, полиција се обратила Ејнџелу:

– Почео сам од њушења, узалуд се трудећи да откријем мирис масти у сржи. То је непогрешив метод да се утврди колико је времена прошло од тренутка смрти. Нема тог мириса који не изветри уколико се кост налазила у отвореном простору дуже од осам месеци.

Мириса није било, али је зато проучавањем једне карличне кости професор могао са сигурношћу да тврди: та особа бавила се спортом. На основу задебљања које је открио на вилици, типичних за снажне покрете мишића лица, Џемс Ејнџел понудио је и овај податак – та особа је сасвим сигурно свирала неки дувачки инструмент!

Даљим проучавањем костију, Џемс Ејнџел установио је да се ван сваке сумње радило о жени, белкињи, старој између деветнаест и двадесет једну годину, високој око метар и шездесет, а на основу фрактуре једне вратне кости да је узрок смрти дављење. Проналазак омче на терену за голф потврдио је последњу професорову тврдњу.

С овим подацима на располагању, полиција је решила случај зачас. Убиство је извршио манијак који је осамнаест месеци раније у неком бару пришао једној шампионки у голфу. Девојка од те вечери више није виђена.

Епилог није задовољио Џемса Лоренса Ејнџела:

– Морао сам да добијем одговор на последње питање које ме је мучило. Посетио сам мајку жртве и питао је да ли је њена ћерка икада свирала неки дувачки инструмент.

– Да – гласио је одговор – свирала је кларинет када јој је било једанаест година.

М. И.

ДЕСЕТ ГОДИНА У КРОШЊАМА ПРАШУМСКОГ ДРВЕЋА

ШТА РАДИШ ГОРЕ,

ЈЕДНА ТЕОРИЈА ДОБИЛА ЈЕ СВОЈУ ПОТВРДУ СА НАЈВИШЕГ МЕСТА: УПОРНИ ПЕРИ РАСПОЛАЖЕ ДОКУМЕНТАРНИМ СНИМЦИМА КОЈЕ НИКО ПРЕ ЊЕГА НИЈЕ УСПЕО ДА НАЧИНИ.

Пре десетак година Доналд Пери, биолог са Калифорнијског универзитета, добровољно се пријавио да, у оквиру америчког Друштва за проучавање тропских области, изведе овај необичан подухват, јединствен у свету. Друштво има своју станицу на ивици прашуме одакле Перија снабдева намирницама, опремом и лековима. Све ствари за личну употребу заједно са обавезном фотографском и другом опремом Пери, међутим, држи на платформи са које још не намерава да сиђе.

Доналд Пери на својој платформи у шумама Костарике.

Радно место Доналда Перија налази се у обалном растињу средњоамеричке државе Костарике прилично је неудобно и крије многе опасности. До њега се долази тако што најпре, као прави планинар, морате да се верете кроз влажан и загушљив тунел потпуно вертикалан а препун комараца и змија. Затим да висећи на рукама премостите десетак метара уз ризик да се сваког момента откачите. Да не помињемо што се сваког трена можете наћи лицем у лице са шкорпијама, осицама, слепим мишевима или огромним бубама. И кад све то савладате, стигли сте на висину од педесет метара до платформе која се љуља између крошњи бујног растиња. Место је опасно и неудобно али и веома значајно за истраживање овог биолога са Калифорнијског универзитета који одатле већ десет година прати живот у прашуми.

Комарци опаснији од змија

Труд се исплатио. Он у рукама већ има драгоцене податке о особинама и навикама ретких животиња и биљака. И више од тога – располаже сазнањима која покрећу на нова размишљања о историји човека.

– Овде у шуми Финка ла селва има преко три стотине врста различитих биљака – каже Пери – а на дрвећу које најчешће изгледа веома необично живи половина познатих животињских врста. Али, замор није једини проблем – наставља он. – Велику опасност представљају змије које се срећу на сваком кораку. Дугачке су од једног до шест метара а то је више од дужине пута који човек, у случају да га уједе, може да пређе пре него што га покоси отров. Иако сам прошао кроз школу алпинизма и сада ми се врти у глави и стомаку док се на овој висини, снимајући, нагињем у празно или висим на некој грани.

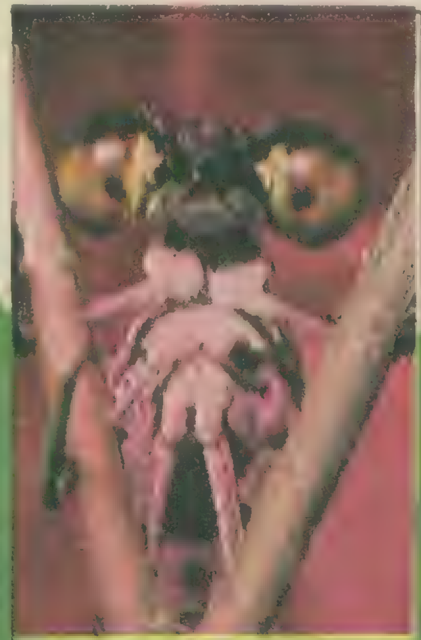

Иако је прошао кроз школу алпинизма, кад се нађе у овом положају на висини од 50 метара, Доналду није нимало лако.

Прашума се протеже на влажном и веома посном земљишту које покривају маховина, лишајеви и паprати, биљке познате као паразити који живе на свему што нађу – храну и влажност црпу из ваздуха. Кад нема ветра у околини се осећа непријатно јак мирис цвећа и остале вегетације од чега се човек буквално гуши. У зеленој полутами непрекидно лете сви могући инсекти. Пери се највише чува комараца и због тога се стално маже специјалном течношћу која му гарантује бар некакав мир и чува га од инфекције.

Стабло – пећина

Да би могао да проучава живот у овим шумама, Пери је морао да направи платформу за осматрање у самим крошњама дрвећа. После првих неуспелих покушаја да се попне на ове висине, Пери се одлучио за једну специјалну технику: узео је лук и стрелу за коју је везао најлон-конац. Лансирајући стрелу пребацивао је преко неке гране, а затим, кад стрела падне на земљу, вукао његов почетак, али тек пошто је за крај привезао конопац који ће му омогућити пењање на дрво. Тако је мало-помало, успео да направи платформу која виси у простору мада је конопцима причвршћена за дрвеће. Ту је донео своју научну и фотографску оп-

Ако већ нисте погодили, ово је вилин коњиц са својим карактеристичним очима.

ДОНАЛДЕ?

Птица – ако је уопште видите – звана велики поту савешено се маскира. Пери је један од ретких који је успео и да је сними.

Игуана са тек уловљеним пленом.

Лењивац толико лен да му је на глави израсла маховина.

рему и лежај, и све то наткрилио шаторским платном.

– Често ме пробуди невреме – прича Пери – али то је диван доживљај: ветар снажно повија крошње изазивајући звук који подсећа на воз у доласку. Воће и разни други плодови и гранчице лете на све стране као неки пројектили. Често се догађа и да обори неко старо стабло, а то су обично колоси који падајући уништавају све око себе. Срећом, до сада сам остао поштеђен јер сам пажљиво изабрао место за платформу.

У унутрашњости једног од тих старих стабала Пери је открио склониште бројних животиња. Средиште му је права правцата вертикална пећина у којој се удобно сместило на стотине живих бића – разне бубе, шкорпије, стоноге, ретки торбари врсте мармоса, змије које живе само на дрвећу и, највише слепи мишеви. Овај макрокосмос живи у савршеној слози. Рецимо, остаци сварених материја које слепи мишеви избацују одлична су храна инсектима, а нарочито дрвету-кући, што је веома битно, „нађубрено" стабло покривено је дебелим слојем биљних паразита којих иначе нема у ближој околини.

Такозвана зелена змија са дрвећа никад се не спушта на земљу.

Научници се одавно питају зашто су неке врсте дрвећа изнутра шупље и с тим у вези чула се једна веома интересантна теорија чија је суштина у следећем: на неплодним теренима неке биљке намерно, боље рећи генетски, развијају шупље стабло и пружају уточиште животињама које им заузврат дају неопходну храну – изнутра, уместо да је налазе споља. Перијево откриће потврдило је тачност ове теорије.

Невидљива птица

Пери је успео да начини и јединствене фотографије такозваног великог потуа, необичне птице дугачке око 45 центиметара, која, слично сови, има мали кљун и огромна уста а перје јој је готово исте боје као грање покривено лишајевима. Ова савршена мимикрија, заједно са навиком птице да данима непокретно чучи на неком дрвету, чини је практично невидљивом, и ретки су они којима се пружила прилика да је примете или сниме.

Други необичан сусрет доживео је Пери са једним сисаром из породице лењиваца којио има невероватно споре покрете, толико споре да му на кожи израстају лишајеви и представља легло паразита сваке врсте.

Прашума је изузетно разноврстан и животан амбијент који нуди сваку могућу врсту сарадње. Тако, на пример, осе живе заједно са мравима из породице Azteca, и то у циљу заједничке одбране. Јер, ови мрави често препречују пут мравима ратницима који су увек спремни да нападну осе, док оне са своје стране спречавају мравоједе да се веру на дрвеће у потрази за омиљеном храном. Исто тако чворак полаже јаја у гнездо коса, који се због тога уопште не узбуђује јер одлично зна да се чворак храни ларвама мува које се увлаче у кожу малих косова и тако их убијају.

Према речима Мајкла Робинсона, биолога Смитсонијанског истраживачког института, то није само пример сарадње која се ограничава само на то да се преживи, већ је резултат готово чисте животне мудрости да не кажемо интелигенције.

Почело је на грани...

Неки антрополози се слажу да је еволуција човека била на тлу могућа само захваљујући претходној еволуцији која се одвијала на дрвећу, у амбијенту погодном за развој одређених анатомских и других одлика. Продужени удови примата, руке са одвојеним палчевима подесним за хватање, напред постављене очи ради што бољег осећања простора и дубине, чак и усправно држање тела, све су то, кажу они, карактеристике које су се развиле током живота на дрвећу.

Проучавање живота у прашуми поново отвара основно поглавље порекла човека. Али то поглавље, кажу, неће на жалост моћи да буде комплетирано јер за то неће бити времена. Од ових шума се сваке године узима бар педесет милиона хектара. Израчунато је да ће на овај начин са двадесетим веком оне заувек нестати и однети са собом бар половину постојећих биљних и животињских врста. Ако се у наредне две деценије не учини нешто, човек би могао заувек да изгуби један од главних кључева своје прошлости али и своје будућности.

Д. В.

Орхидеје, као својеврсни паразити, у тропској средини налазе идеалне услове.

СОМБОР КАО ХОЛИВУД

ЛАЖИ МЕНЕ РАДИ

ИАКО ЈЕ ДОЖИВЕО УБЕДЉИВ ПОРАЗ, ЕРНЕСТ БОШЊАК НИЈЕ ИСПУШТАО КАМЕРУ ИЗ РУКУ. ДАНАС, ШЕЗДЕСЕТ ГОДИНА КАСНИЈЕ, СВАКИ ЊЕГОВ КАДАР ВРЕДИ БОГАТСТВО

Тихи војвођански градић, Сомбор 1923. године преконоћ је постао бучна варош – овде се снимао први југословенски играни филм „Лажи мене ради". Јер, замисао Ернеста Бошњака, који је све то организовао била је да од родног Сомбора створи ништа мање него – нови Холивуд!

Да се дворана не сруши

Када је 1892. завршио штампарски занат у Сомбору, шеснаестогодишњи Ернест отиснуо се у свет. Кући се вратио након четири године као добар зналац свог посла с неколико новина у штампању. Донео је и кино-пројектор „леон гимониц", први овакав апарат у Сомбору. Иако се доказао као спретан штампарски мајстор и изумитељ машине која је одједном отискивала четворобојне плакате, Бошњак није био задовољан својим успесима: у њему се родила нова, снажна љубав чим је видео филмове браће Лимијер. Својим пројектором прво је приказивао филмове у мађарском граду Сомбатхељу, а затим и у Сомбору изазвао праву сензацију. То је, вероватно, био први стални биоскоп на Балкану!

На прву представу у јесен 1909. године слегло се мноштво радозналог света из Сомбора и околине. Биоскоп се налазио на месту где су у то време били циркуси и вашари, филм је био још далеко од „седме уметности". Дворана је у ствари била обична барака изнад чијег је улаза стајао помпезни натпис „Арена". „Бојао сам се, сећао се касније Бошњак, „да услед притиска и велике гужве даске бараке не попусте, па да дође до незгоде, а тек сам је почео отплаћивати власнику дрваре Розенталу". Али, све се срећно завршило „дворана" је издржала, публика је била одушевљена „живим сликама", а Бошњак пресрећан.

Сваку пару зарађену у штампарији Бошњак је од тада трошио на куповину најновијих филмова, али ипак није био потпуно задовољан: жарко је желео и сам да снима. Зато те исте године купује филмску камеру „етел верке" и тако почиње једна плодна филмска делатност.

Девојке у парку

Нису то били играни филмови у данашњем смислу, али већ први метри траке и кад их данас гледате говоре да камеру у рукама држи зналац филмског заната. Јер, Бошњак је био све: и режисер, и сниматељ, и продуцент, а касније ће сам писати и сценарија и бавити се сценографијом.

Први Бошњакови филмови били су документарни филмски записи који данас имају изузетну вредност. Филмски радници разних струка сврате често у Музеј југословенске кинотеке у Београду, која је и открила Бошњака негде после рата и где се чува већина Бошњакових филмова; гледају их, јер су живи сведок једног времена, архитектуре, моде, оружја, некадашњег изгледа наших градова, једном речју право благо.

Године 1909. Бошњак снима филм „У држави Терпсихоре" који представља ритмичке вежбе девојака у сомборском парку. Охрабрен првим успехом, наставља да снима, углавном народне игре и обичаје, данас тако занимљиве не само историчарима филма, него и етнолозима. Три године касније на филмску траку бележи и врло успелу репортажу о откривању споменика мађарском националном јунаку Ференцу Ракоцију. Цео филм је сачуван и на основу њега може се закључити да је Бошњак умео да постави камеру зналачки и врло успешно сними најважније тренутке свечаности.

Бошњак размишља о стварању првог филмског центра на Балкану. Преко Ане Кристансен, од које је у Бечу набављао филмове за свој биоскоп, ступио је у контакт са француском фирмом „Пате" и заинтересовао их „за градњу фабрике филмова у Сомбору". Почетком 1914. поднео је сомборским властима молбу да му се додели бесплатно земљиште за атеље, али молба је без речи објашњења одбијена.

Ернест Бошњак, творац нашег првог играног филма.

Сасвим другачије мислили су градски оци Новог Сада. „На Ваше писмо од 4. маја ове године част ми је обавестити Вас да радосно поздрављам идеју о подизању фабрике филмова у Новом Саду..." Следио је потпис новосадског градоначелника и печат.

Међутим, од тога није испало ништа. Бошњаково уверење да ће успети прекинуо је први светски рат. Коме је тада било до „фабрике филмова"? Али, ни тада се Ернест не одваја од камере: у Бечу снима венчање цара Карла и царице Зите...

По завршетку рата, Бошњак опет снима журнале, али се већ увелико припрема за остварење првих

Анегдоте

НИ ДОВОЉНО ДОБРЕ, НИ ДОВОЉНО ЛОШЕ

Британски премијер Винстон Черчил бавио се аматерски сликарством с тим што је у почетку озбиљно сумњао у свој таленат. Пријатељ који га је једном посетио у атељеу изненадио се кад је видео колико довршених платана лежи унаоколо.

– Шта ћеш с њима да урадиш – упитао је.

– Још се нисам одлучио. Нити су довољно добре да их продам, нити су довољно лоше да их поклоним – одговорио је Черчил.

Три пионира наше кинематографије: Ернест Бошњак, Јосип Хала и Милтон Манаки.

својих играних филмова. Преговара с иностраним предузећима у Бечу и Будимпешти и сомборском општином. У новац претвара и већи део свог капитала, продаје чак и биоскоп „Арену" који је сазидао уочи првог светског рата (данашњи биоскоп „Звезда"). Овог пута донекле наилази на разумевање код богатих људи Сомбора, највише захваљујући подршци и угледу фирме „Пате". Надајући се да ће им филм донети нове зараде, Бошњака подржавају трговци Лалошевић, Вујић, Вамошер и Вајдингер, у то време најимућнији и најутицајнији у граду. И Бошњак 1923. оснива предузеће за снимање филмова „BOER FILM" (Бошњак Ернест Филм) у које улаже своју уштеђевину од 400 000 тадашњих динара. Из иностранства стижу редитељ Бела Фабиан, сниматељ Парамунта Вилхелм Ренделштајн и сликар Јулио Лукач и посао је могао да почне. Требало је још само изабрати глумце.

Публика гласа за лепу Ирену

Кад је у тадашњим новинама дао оглас да тражи глумце који ће „играти у једном велефилму", Бошњаку је почело да стиже мноштво писама и фотографија готово из целе Европе. Са одабраним кандидатима Бошњак је снимио пробне сцене и затим их приказао гледаоцима, а они су се, на листићима које су добијали уз улазнице, изјашњавали ко им се од кандидата и кандидаткиња највише допада. У овом избору највише гласова добила је у то време чувена лепотица Ирена Новак, касније Бошњакова супруга, која ће играти у свим његовим филмовима.

Сценарио за филм „Лажи мене ради" написао је режисер Фабијан уз Бошњакову сарадњу. Требало је да то буде драма у пет чинова. И једног јунског дана 1923. свечано и узбуђено, почело је снимање на Бојовића венцу, данашњем Парку хероја. Радило се даноноћно, а уз познате наше и европске глумце, пред камером су играли и аматери бербери, калфе, домаћице, обућари док су сви унутрашњи снимци остварени у обичној кућици коју су сви поносно називали „студијем".

Кад је Бошњаково одушевљење било на врхунцу и када је мислио да га ништа неће омести на путу ка тријумфу, реаговали су сомборски богаташи. Почели су да отежу финансирање, а сарадњу су потпуно отказали кад су начули да ће наводно забранити филм.

Усамљен и на ивици банкротства Бошњак наставља да ради улажући последњу пару. Међутим глумци и сарадници одлазе, студио остаје пуст. Ернест је сам и сиромашан али се не предаје. Успева да са аматерима доврши филм и прикаже га у Бечу!

Први цртаћ

Године 1925. упорни Бошњак долази на спасоносну идеју. За потребе трговаца снима рекламни филм „Потражи, нађи ћеш милион", значајан по томе што је, ако се изузме реклама Славка Јовановића за филм „Хајдук Станко" први до сада познати анимирани односно цртани филм у Југославији. Приказан је даждевњак који шета улицама Сомбора и показује радње где би требало куповати робу да би се добио бон који на лутрији може да извуче милион.

Али, „BOER FILM" и даље тавори без новца. Последњи покушај учињен је 1925. године кад је Бошњак добио налог код познате бечке фирме „Вита филм" да сними комедију „Др Орлов". Глумци су се поново окупили, снимљени су први кадрови и послани у Беч, али од одговора да се снимање настави – ништа. Био је последњи напор упорног Бошњака да од Сомбора направи „нови Холивуд". У тај подухват уложио је сву своју уштеђевину да би се као педесетогодишњак вратио одакле је кренуо – у штампарију.

Звучи невероватно али Бошњак се и даље не одваја од филма и камере. Напротив, следе године у којима је остварио врло значајне замисли. А кад није могао да снима, израђивао је филмске плакате и рекламне материјале. Према нацртима који су сачувани види се да је имао много смисла за тај посао. Посебну пажњу привлаче његове руком бојадисане фотографије које представљају права мала ремек-дела фотографије у боји. Од 1911. године он непрекидно издаје и новине. Издавао је, уређивао и писао пет листова, од којих је најзанимљивији „Спорт и филм", који је излазио 1929. и 1930. године. Све прилоге писао је сам Бошњак!

Самоуки великан

Камеру Бошњак једноставно није могао да остави до краја живота. Снимао је интересантне догађаје у Сомбору и околини, али то су већ дела остарелог Бошњака, уморног и несхваћеног пионира нашег филма. Године 1930. снима соколске вежбе. Филм је назвао „Јаван час соколске омладине", војске и Сокола одржан у Сомбору 18. 5. 1930. године. У исто време снимио је и фудбалску утакмицу, а две године касније, по наруџби цркве, још документарни филм „Процесија сомборске римокатоличке жупе о Тјелову 1932". После ових филмова није више ништа снимао, суграђани су га заборавили, а младићи и девојке се у Суботици одушевљавају путујућим биоскопом Александра Лифке, једним од најмодернијих у Европи.

До сада је пронађено девет Бошњакових филмова. И док је Милтон Манаки имао подршку у свом брату Јаникију који му је набавио камеру и дао идеју да њом бележи догађаје из тог периода, Славко Јовановић за своја прва снимања имао је узор у раду француских сниматеља и сигурне финансијере, а Јосип Хала снимао такође за француске фирме репортаже о балканским ратовима, Бошњак је био филмски самоук у маловарошкој средини, окружен само заносом аматера и огромним неповерењем свих оних који су могли бар на неки начин да му помогну. Али, он је био упорнији од свих, а његови филмови имали су запажен успех код публике, нарочито четири играна.

До пред смрт радио је у штампарији, успевајући да и као старац конструише неку новост у типографији. Свих својих филмских остварења није могао ни да се сети и на све је нехајно одмахивао руком. Умро је 1963, у осамдесет седмој години.

Данас сваки кадар снимљен његовом камером представља благо и свако ко би га пронашао обогатио би се. У сваком смислу.

Иван Лончар

ЗАР МИ ЈЕ ТАКО ДОБРО?

На врхунцу популарности француски импресиониста Едгар Дега се разболео и доспео у болницу. Истог часа почеле су да круже гласине како се „јадни Едгар" највероватније неће извући.

Вест је из разумљивих разлога посебно узбудила париске галеристе који су брже-боље повукли све уметникове слике у очекивању да ће им вредност после његове смрти порасти. Највише разлога

да задовољно трља руке у очекивању будућег богатства имао је један галериста са препуним подрумом Дегаових платна. Дотични је исцрпио и најмање стрпљења због чега се брже-боље запутио у болницу да се лично увери у истинитост гласине.

Грамзивац је ушао у сликареву собу, бацио један поглед на болесника и бризнуо у плач.

– Чему сузе, драги пријатељу? Зар сам се толико опоравио? – упитао га је Дега.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

1691

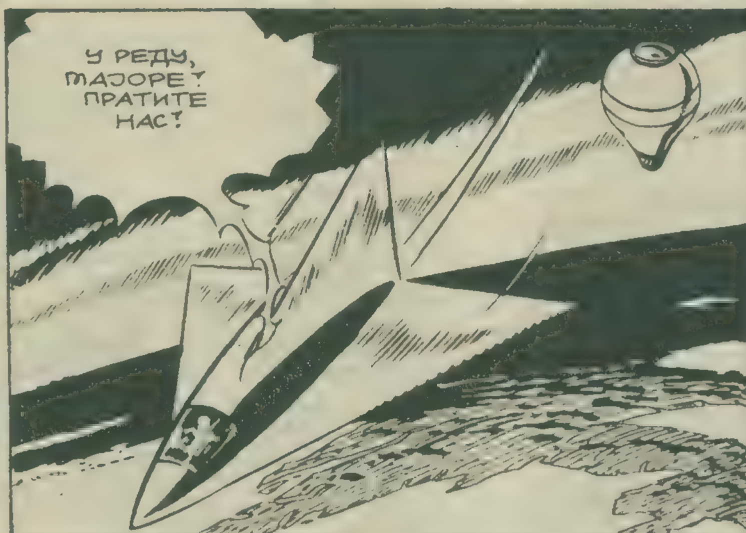
БРИК БРАДФОРД: СИБОДОВ МОРЕУЗ

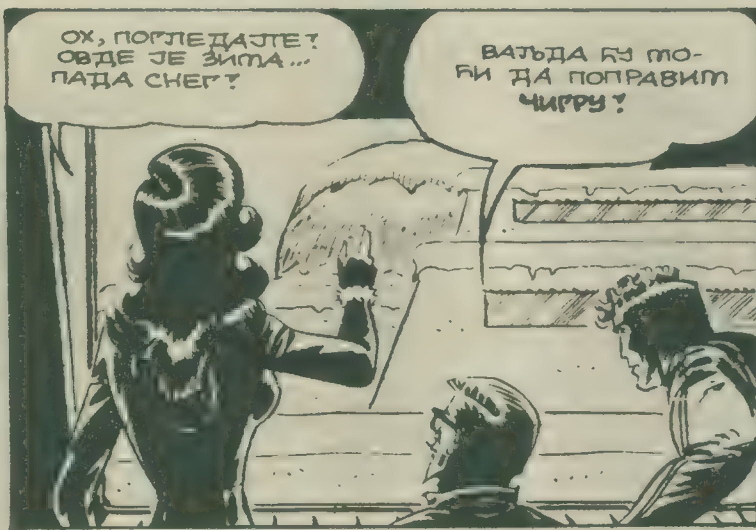
СВЕМИРСКА ЧИРРА СЕ УПУТИЛА КА ПЛАНЕТИ RHO IV И САСВИМ СЛУЧАЈНО УШЛА У НОВУ АВАНТУРУ "СИБОДОВ МОРЕУЗ"...

ТАЈ ЛОВАЦ НАС ПРАТИ КАО ЛУД! ПОМОЗИТЕ, МАЈОРЕ...

НА ДРУГОМ КРАЈУ ПЛАНЕТЕ RHO IV ...

КАД СУ СТИГЛИ...
ДОБРО ДОШЛИ У СИБОДОВ МОРЕУЗ! ЖЕЛИМО ДА ВАС НАГРАДИМО ШТО СТЕ НАМ ДОВЕЛИ МАЈОРА ЕРПА!

НЕКОЛИКО КИЛОМЕТАРА ОДАТЛЕ, НА МОРСКОМ ДНУ...
САЧЕКАЋЕМО НОЋ...

... А ОНДА ЋЕМО СЕ ПРЕБАЦИТИ У ЗИМСКИ ДВОР... ДОШАО ЈЕ КРАЈ ДИКТАТУРИ НА RHO IV!

ЕКСЕЛЕНЦИЈО, ГОСТИ СЕ, ИЗГЛЕДА, ЛЕПО ЗАБАВЉАЈУ У БАЗЕНУ!
А ПОСЛЕ ПОДНЕ ИМ ОРГАНИЗУЈТЕ ПОДВОДНИ РИБОЛОВ!

НЕШТО КАСНИЈЕ...
ДА ЗНАШ ДА МИ СЕ БАШ НЕ ИДЕ НА РОЊЕЊЕ!
БИЋЕ НАМ ЛЕПО, САДИ!
СТИГЛИ СМО! СПРЕМИТЕ СЕ ЗА УЛАЗАК У ВОДУ!

ЗА НЕКОЛИКО МИНУТА ВЕЋ СУ ЈУРИЛИ ПРЕМА МОРСКОМ ДНУ...

И ДОК СУ СЕ БРИК И ХОПИ ПОТПУНО ПРЕДАЛИ РОЊЕЊУ, СЕДИ ЈЕ БИЛА ОПРЕЗНА...
БРИК, ВОДИЧ ЈЕ НЕСТАО...

ХОПИ! ОСТАНИ ОВДЕ! У НЕВОЉИ СМО! ДА ЛИ СТЕ ПРИМЕТИЛИ ДА ОВДЕ УОПШТЕ НЕМА РИБА?
ВИДЕО САМ ВОДИЧА КАКО ЖУРИ КА ПОВРШИНИ!

А НА ПОВРШИНИ...
У РЕДУ ЈЕ! БАЦИТЕ МАМАЦ И ИДЕМО!
ВЕЋ СМО ГА БАЦИЛИ!

А ДУБОКО ИСПОД ПОВРШИНЕ...
ШТА ЈЕ ТО?
ПОСТАВИЛИ СУ НАМ ЗАМКУ! ОВО ЈЕ МАМАЦ ЗА НЕКУ НЕМАН...

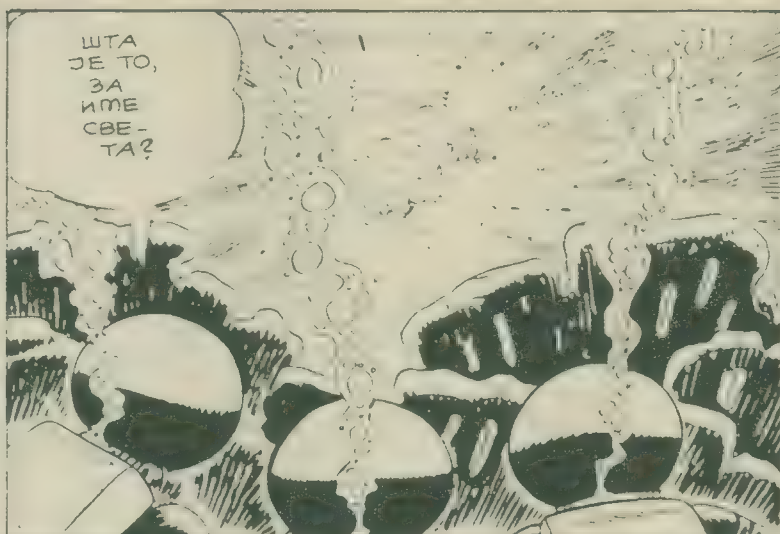

ПОГЛЕДАЈТЕ! ОВО ЈЕ НЕКА ВРСТА АЈКУЛА...
БРЗО ИЗА КОРАЉНОГ СПРУДА!

ДО ЂАВОЛА! ПИШТОЉ НЕ РАДИ!
А КОРАЛИ НЕ ПРУЖАЈУ НИКАКВУ ЗАШТИТУ! ТА ЖИВОТИЊА ЋЕ НАС РАЗНЕТИ!

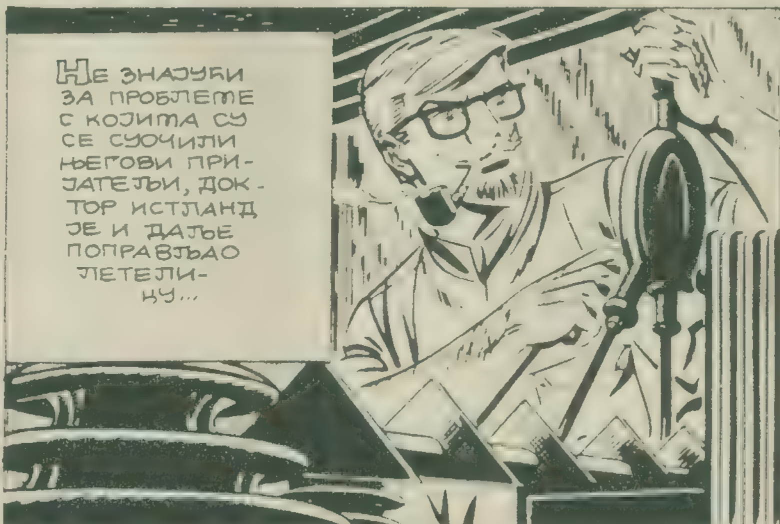

САДИ, БРИК И ХОПИ СУ ПРЕПУШТЕНИ НА МИЛОСТ И НЕМИЛОСТ МОРСКИМ НЕМАНИМА...

ОВЕ МОРСКЕ НЕМАНИ КОРИСТЕ СВОЈЕ НОСЕВЕ КАО ОРУЖЈЕ!
ЧИНИ МИ СЕ ДА СМО ОПКОЉЕНИ!

ИЗНЕНАДА, ЈЕДАН ЗРАК ЈЕ ПРЕСЕКАО ВОДУ...

ШТА ЈЕ ТО, ЗА ИМЕ СВЕТА?

ПОДМОРНИЦА!
АХА!
СПАСЛИ СУ НАМ ЖИВОТЕ! ПИТАМ СЕ ДА ЛИ СУ НАМ ПРИЈАТЕЉИ?

НЕ ЗНАЈУЋИ ЗА ПРОБЛЕМЕ С КОЈИМА СУ СЕ СУОЧИЛИ ЊЕГОВИ ПРИЈАТЕЉИ, ДОКТОР ИСТЛАНД ЈЕ И ДАЉЕ ПОПРАВЉАО ЛЕТЕЛИЦУ...

ДОК СЕ ПОДМОРНИЦА ПРИБЛИЖАВАЛА...
ПАЗИТЕ, ИСПАЉУЈУ ТОРПЕДА НА НАС!

НЕ! САМО СУ ИЗБАЦИЛИ ЧОВЕКА ЖАБУ!

НЕШТО КАСНИЈЕ...
ПОЂИТЕ СА МНОМ! УКРЦАЋЕМО СЕ НА ПОДМОРНИЦУ!

НЕКОЛИКО МИНУТА КАСНИЈЕ...
ДОБРО ДОШЛИ НА СЛОБОДНО ТЛО... ЗАМАЛО ДА И ВИ ПОСТАНЕТЕ ЖРТВЕ ДИКТАТОРА ИГЕ!
ХВАЛА ВАМ ШТО СТЕ БИЛИ У БЛИЗИНИ!

ОН ЈЕДИНО ЖЕЛИ ВАШУ ЧИГРУ! ДОКТОР ИСТЛАНД ИМ ТРЕБА САМО ДОК ЈЕ НЕ ПОПРАВИ! БРАДФОРДЕ, МОРАТЕ ОДМАХ ДА КРЕНЕТЕ!
НЕ МИСЛИТЕ ВАЉДА ДА ТРЕБА ПОНОВО ДА ПЛИВАМ?

НЕ БРИНИ! ПРЕБАЦИЋЕМО ТЕ НАЗАД БРЗО И ЕФИКАСНО!
ДОБРО, ЈА САМ СПРЕМАН!

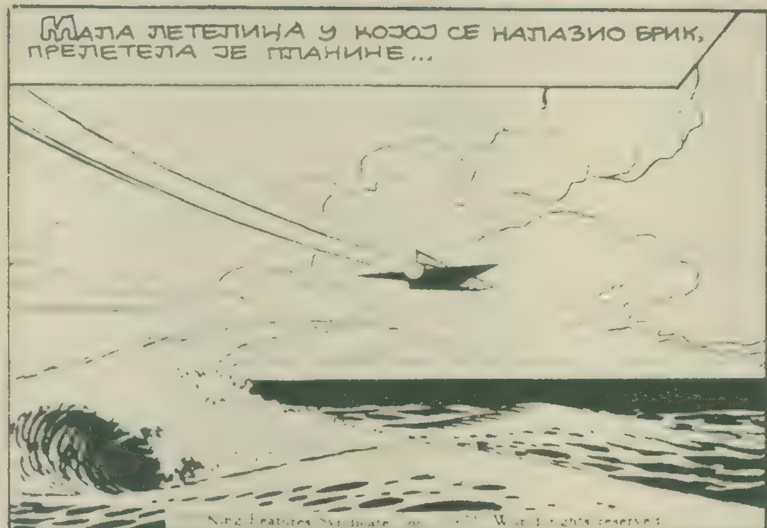

ОВАЈ ЧОВЕК ЋЕ ТЕ ПОВЕСТИ!
А МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ?

ОНИ ЋЕ ОСТАТИ ОВДЕ! ИОНАКО БРОД ПРИМА САМО ДВЕ ОСОБЕ!
НЕ БРИНИ ЗА НАС, БРИК! ТО ЈЕ ЈЕДИНИ НАЧИН ДА СПАСЕШ ДОКТОРА И ЧИГРУ!

МАЛИ БРОД ЈЕ НАПУСТИО ПОДМОРНИЦУ... ПОСТИГАВШИ ВЕЛИКУ БРЗИНУ У ВОДИ, ВИНУО СЕ У ВАЗДУХ...
ЈЕ Л' СЕ НАЛАЗИМО У ТОРПЕДУ?
НЕ! ВЕЋ У БРОДУ!

У МЕЂУВРЕМЕНУ...
НАРЕЂЕЊЕ ЈЕ ИЗВРШЕНО, ЕКСЕЛЕНЦИЈО! СТРАНЦИ СУ НЕСТАЛИ У МОРУ!
ОДЛИЧНО! ПОЗВАО САМ ПОЛИЦИЈУ! ЧИМ ДОКТОР ИСТЛАНД ЗАВРШИ СВОЈ ПОСАО, УХАПСИТЕ ГА!

БРИК ЈЕ ОСТАВИО СЕДИ И ХОПИЈА НА ПОДМОРНИЦИ, И ПОШАО ДА ПОМОГНЕ ДОКТОРУ ИСТЛАНДУ...
ЗНАШ, ХОПИ, МЕНИ СЕ ЧИНИ ДА СМО УМЕШАНИ У НЕКИ ДРЖАВНИ УДАР!

МАЛА ЛЕТЕЛИЦА У КОЈОЈ СЕ НАЛАЗИО БРИК, ПРЕЛЕТЕЛА ЈЕ ПЛАНИНЕ...
5

... И НАЈЗАД СЕ СПУСТИЛА НА ТЛО...
ОВДЕ ЋУ ТЕ ОСТАВИТИ, БРИК!
ХВАЛА ТИ НА СВЕМУ, ПРИЈАТЕЉУ!

НЕШТО КАСНИЈЕ...
ЈЕСТЕ ЛИ СПРЕМНИ?
ЈЕСМО! КРЕЋЕМО НА ВАСИОНСКУ СТАНИЦУ, А ОВОГ ТРЕНА ПОЧИЊЕ АКЦИЈА У СИБОДУ!

АЛИ, У СИБОДУ СУ ОТКРИЛИ ПОДМОРНИЦУ КАД ЈЕ КРЕНУЛА У НАПАД...
СРЕДИТЕ ЈЕ ПРЕ НЕГО ШТО ЛАНСИРА ДРУГУ РУНДУ РАКЕТА!

ОБАЛСКЕ ЈЕДИНИЦЕ СУ У ПРВОМ ПОКУШАЈУ ПОГОДИЛЕ ПОДМОРНИЦУ...

БРИК ЈЕ МАЛО ПРЕДАХНУО, А ЗАТИМ НОВИМ АВИОНОМ НАСТАВИО СВОЈ ПУТ...
ШТА АКО ВАШ ПЛАН НЕ УСПЕ?
МОРА УСПЕТИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ У ПОДМОРНИЦИ...
МОРАМО БРЗО НА ПОВРШИНУ... УПОТРЕБИ БОЦУ С КИСЕОНИКОМ!
ПОКУШАЋУ!

У МЕЂУВРЕМЕНУ БРИК ЈЕ ДОСПЕО ДО ЧИГРЕ...
ЧИГРА ЈЕ ТАМО! САМО, ПОЈАЧАЛИ СУ СТРАЖУ ОКО ЊЕ!

НЕШТО КАСНИЈЕ...
УПРАВО САМ СЕ ВРАТИО ИЗ СИБОДОВОГ МОРЕУЗА ДА ПОМОГНЕМ ДОКТОРУ ИСТЛАНДУ!
ТИ СИ БРАДФОРД? МОЖЕШ ДА УЂЕШ!

УБРЗО ЗАТИМ БРИК СЕ СУСРЕО С ДОКТОРОМ ИСТЛАНДОМ...
НАРАВНО! ЧИГРА ЈЕ ПОПРАВЉЕНА! ЗАШТО ПИТАШ?
ПРИПРЕМИ ТРИК СА СМАЊИВАЊЕМ! МОРАМО ОДМАХ ДА КРЕНЕМО! КРОЗ НЕКОЛИКО МИНУТА ПОЧЕЋЕ НАПАД!

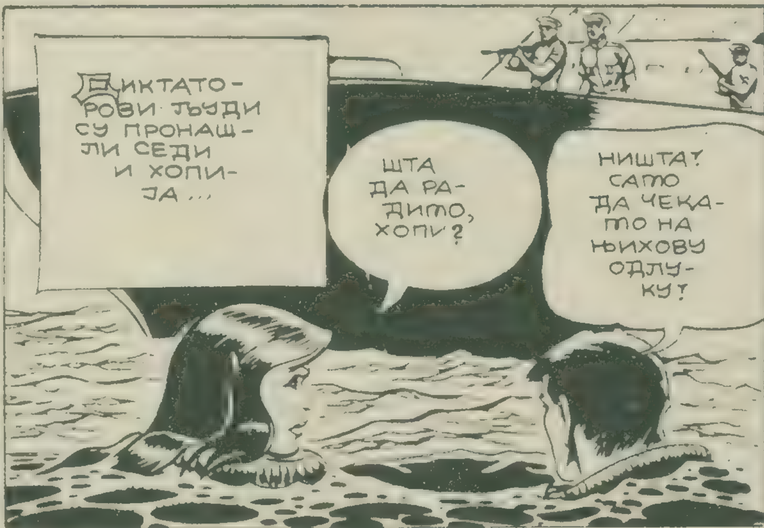

ПОДМОРНИЦА ЈЕ ЕКСПЛОДИРАЛА... ДОБРО ШТО СМО ЈЕ НАПУСТИЛИ...

УХ... КОНАЧНО! ЈЕСИ ЛИ ДОБРО, СЕДИ?
ХОПИ, ПОГЛЕДАЈ! ПРИБЛИЖАВА НАМ СЕ НЕКИ ЧАМАЦ!

ЕНО ОНИХ СТРАНАЦА ИЗ СВЕМИРА... КОНАЧНО СМО ИХ НАШЛИ...
ДИКТАТОР ИХ НЕЋЕ ЖИВЕ!

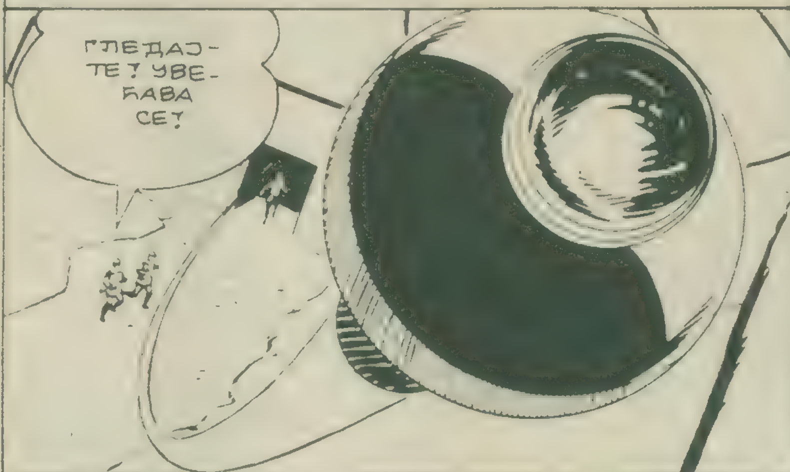

А У СВЕМИРСКОЈ СТАНИЦИ...
ГДЕ ЈЕ ЧИГРА КОЈУ СМО ЧУВАЛИ?
КАКО ЈЕ МОГЛА ДА НЕСТАНЕ?

ТРИК СА СМАЊИВАЊЕМ ЈЕ УПАЛИО! ИЗИЋИ ЋЕМО КРОЗ ВРАТА!
БРАВО, ДОКТОРЕ! МОРАМО ДА НАПУСТИМО СТАНИЦУ ПРЕ НЕГО ШТО ДОЂЕ ДО ПАЉБЕ!

ДИКТАТОРОВИ ЉУДИ СУ ПРОНАШЛИ СЕДИ И ХОПИЈА...
ШТА ДА РАДИМО, ХОПИ?
НИШТА! САМО ДА ЧЕКАМО НА ЊИХОВУ ОДЛУКУ!

УКРЦАЈМО ИХ! МОЖДА ЋЕ ДИКТАТОР ХТЕТИ НЕШТО ДА ИХ ПИТА!

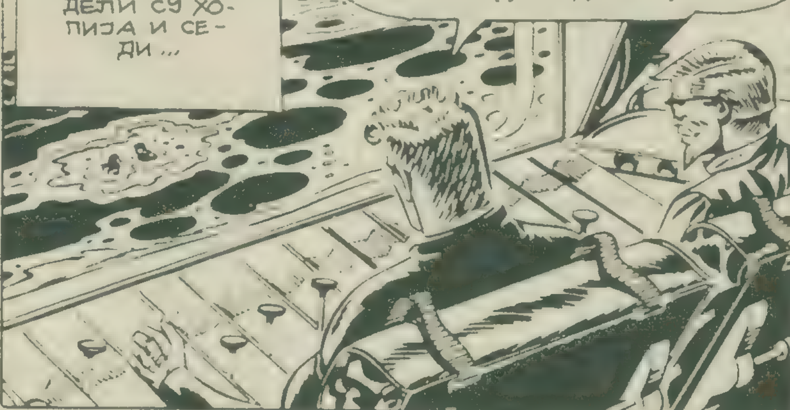

А У СТАНИЦИ...
ЕНО ЈЕ ЧИГРА! ТРЕБА ЈЕ ПОГОДИТИ!
КАКО ЛИ СЕ САМО СМАЊИЛА?

ДОК СУ СТРАЖАРИ ПРАТИЛИ ЧИГРУ...
ГЛЕДАЈТЕ! УВЕЋАВА СЕ!

ПОНОВО СМО НОРМАЛНЕ ВЕЛИЧИНЕ, ДОКТОРЕ! ПОЂИМО У СИБОДОВ МОРЕУЗ!
ТИ ЗНАШ ГДЕ ЈЕ ТО! ПРЕУЗМИ КОМАНДЕ!

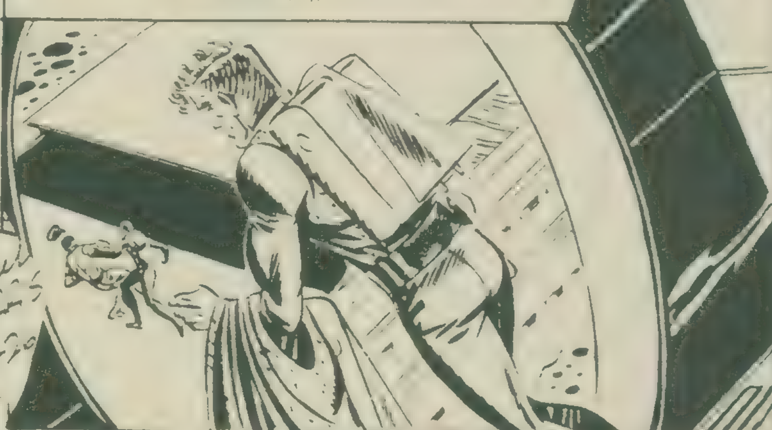

УБРЗО СУ СЕ НАШЛИ ИЗНАД СИБОДОВОГ МОРЕУЗА...
ТРЕБА ДА ПРОНАЂЕМО ПОДМОРНИЦУ И ПОКУПИМО СЕДИ И ХОПИЈА!
ПОГЛЕДАЈ ТО УЉЕ НА ПОВРШИНИ! МОЖДА СМО ПРОНАШЛИ ПОДМОРНИЦУ! БРЗО, УКЉУЧИ ВРЕМЕПЛОВ!

БРИК ЈЕ ВРАТИО ЧИГРУ У ВРЕМЕ КАД ЈЕ ПОДМОРНИЦА ПОГОЂЕНА...

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ ВИДЕЛИ СУ ХОПИЈА И СЕДИ...
БАР СУ ИСПЛИВАЛИ НА ПОВРШИНУ! МОРАМО ДА ВИДИМО ШТА ИМ СЕ ДОГОДИЛО!

ПОШТО СУ ИХ УГЛЕДАЛИ ЖИВЕ, КРЕНУЛИ СУ ЗА СПАСИЛАЧКИМ ЧАМЦЕМ...

А КАД СУ СЕ СПУСТИЛИ, ВИДЕЛИ СУ СЕДИ И ХОПИЈА КАКО НАПАДАЈУ ЧУВАРЕ...

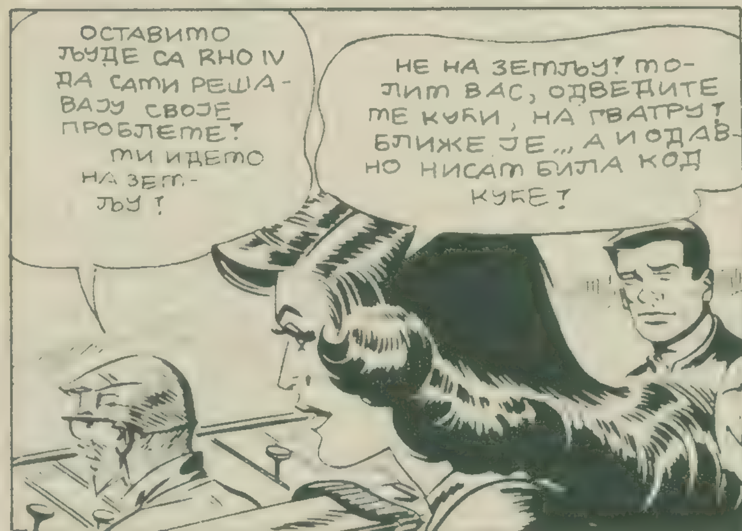

У ТОМ ТРЕНУТКУ БРИК ЈЕ НАПУСТИО ЧИГРУ УЗ ПОМОЋ МЛАЗНОГ МОТОРА...

МОРАМ СЕ САСВИМ ПРИБЛИЖИТИ ЧАМЦУ...

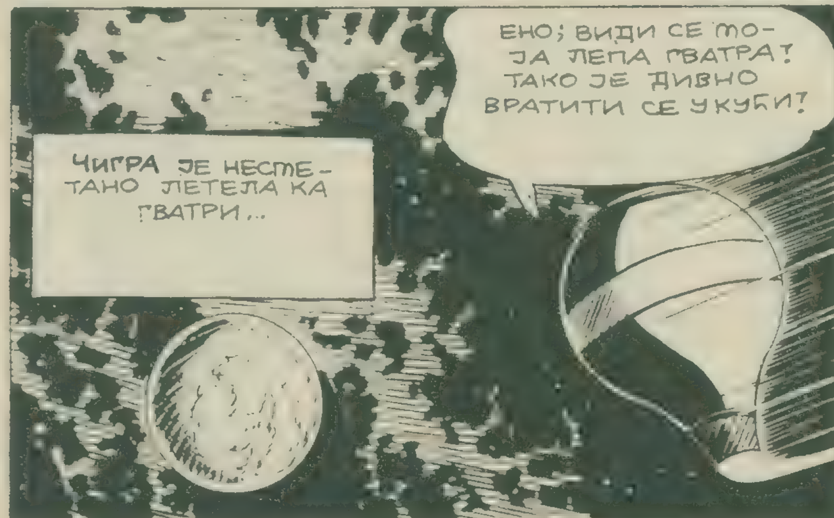

БРИК СЕ СПУСТИО НА ПАЛУБУ...
СЕДИ, СТАВИ МЛАЗНИ МОТОР! ОВАЈ ДРУГИ ЈЕ ЗА ХОПИЈА!

ОСТАНИ ГДЕ СИ! ХОПИ, СЕДИ, БРЗО НА ЧИГРУ!

НЕШТО КАСНИЈЕ...
САДА СМО СИГУРНИ! НАЛАЗИМО СЕ У ЕЛЕКТРОМАГНЕТНОМ ПОЉУ ЧИГРЕ!

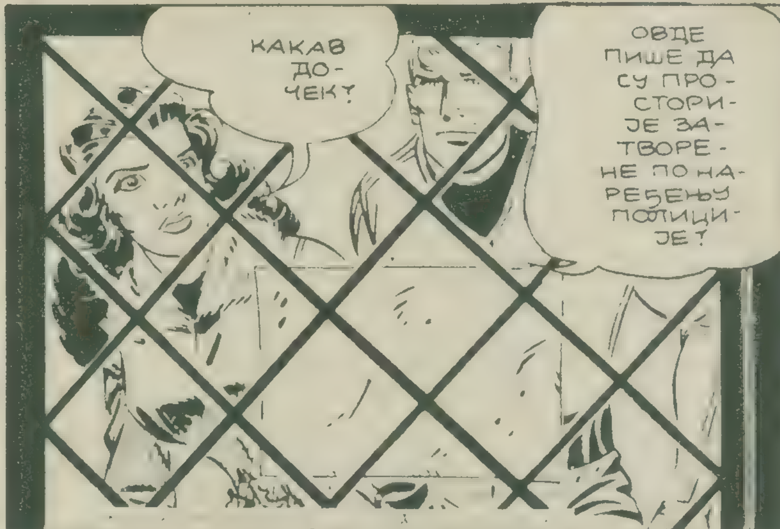

ОСТАВИМО ЉУДЕ СА RHO IV ДА САМИ РЕШАВАЈУ СВОЈЕ ПРОБЛЕМЕ! МИ ИДЕМО НА ЗЕМЉУ!
НЕ НА ЗЕМЉУ! МОЛИМ ВАС, ОДВЕДИТЕ МЕ КУЋИ, НА ГВАТРУ! БЛИЖЕ ЈЕ... А И ОДАВНО НИСАМ БИЛА КОД КУЋЕ!

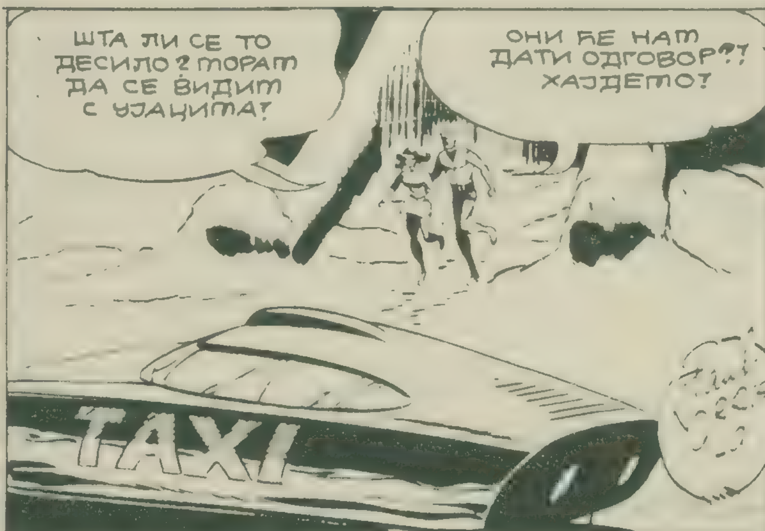

У МЕЂУВРЕМЕНУ, НА ПЛАНЕТИ ГВАТРА, ЧОВЕК ЗВАНИ КУБА ЈЕ ДРЖАО САСТАНАК...
ДЕВОЈКА САТУРН СЕДИ ПОСЕДУЈЕ ПОСЛЕДЊЕ НЕЗАВИСНЕ РУДНИКЕ ЗЛАТА НА ГВАТРИ! ЈА ИХ ХОЋУ! ТО ВАМ ЈЕ ЗАДАТАК!

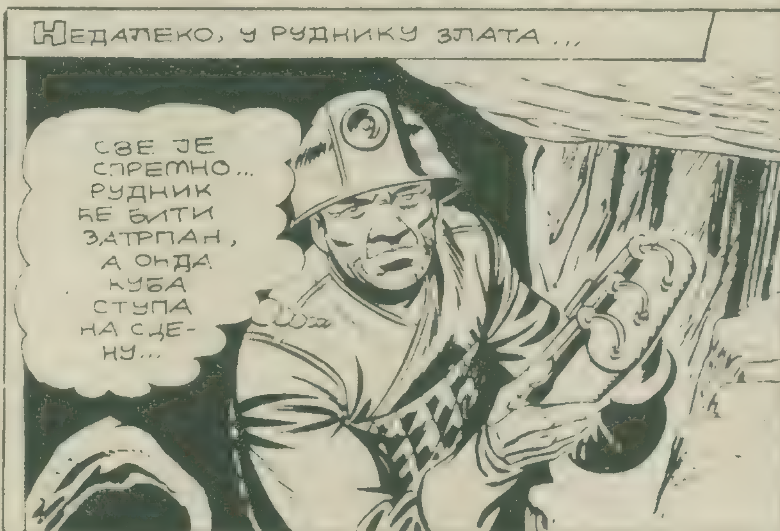

ЕНО; ВИДИ СЕ МОЈА ЛЕПА ГВАТРА! ТАКО ЈЕ ДИВНО ВРАТИТИ СЕ У КУЋИ!
ЧИГРА ЈЕ НЕСМЕТАНО ЛЕТЕЛА КА ГВАТРИ...

ЛЕТЕЛИЦА ЈЕ СТИГЛА НА ГВАТАРУ И СПУСТИЛА СЕ У ГРАД ГВАЈМУС...

ПОСАДА ЈЕ НАПУСТИЛА ЧИГРУ И ТАКСИЈЕМ СЕ ОДВЕЗЛА ДО СЕДИНОГ ИМАЊА И РОДНЕ КУЋЕ ...

КАКАВ ДОЧЕК!
ОВДЕ ПИШЕ ДА СУ ПРОСТОРИЈЕ ЗАТВОРЕНЕ ПО НАРЕЂЕЊУ ПОЛИЦИЈЕ!

ШТА ЛИ СЕ ТО ДЕСИЛО? МОРАМ ДА СЕ ВИДИМ С УЈАЦИМА!
ОНИ ЋЕ НАМ ДАТИ ОДГОВОР?! ХАЈДЕМО!
TAXI

НЕДАЛЕКО, У РУДНИКУ ЗЛАТА ...
СВЕ ЈЕ СПРЕМНО... РУДНИК ЋЕ БИТИ ЗАТРПАН, А ОНДА КУБА СТУПА НА СЦЕНУ...

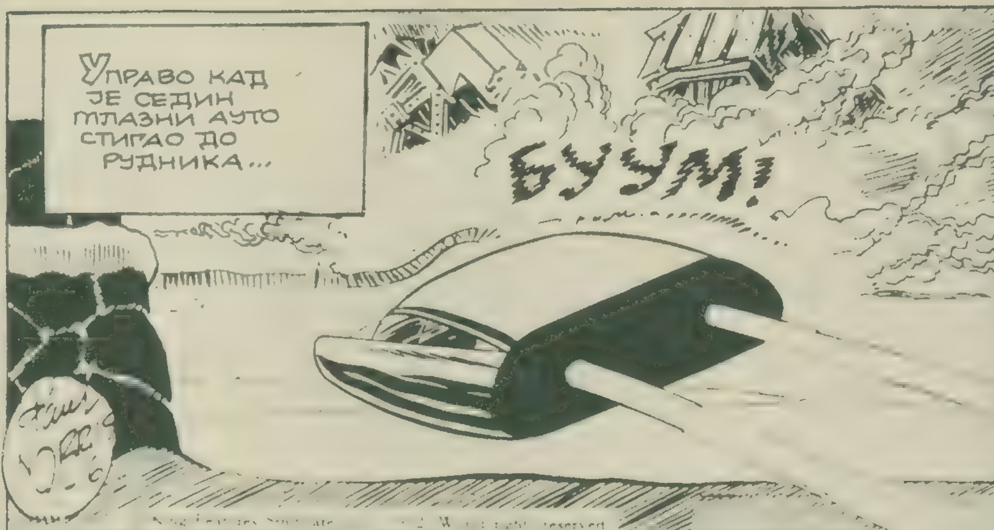

ДА ЛИ СТЕ СВЕ УРАДИЛИ КАКО САМ НАРЕДИО?
ДА, КУБО! СУТРА ЋЕШ БИТИ ВЛАСНИК РУДНИКА!

САТУРН СЕДИ ЈЕ СТИГЛА КУЋИ ...
СЕДИ, УБИ!
УЈАЧЕ ГВАЛЕ, ШТА СЕ ДЕСИЛО? ВЕЛИКА ЗГРАДА ЈЕ ЗАТВОРЕНА ОДЛУКОМ СУДА!
TAXI

ГВАЛЕ САДЗ ЈЕ ОБЈАСНИО О ЧЕМУ СЕ РАДИ...
ПАЛИ СМО У ДУГОВЕ ЗБОГ ЛОШЕ УПРАВЕ...

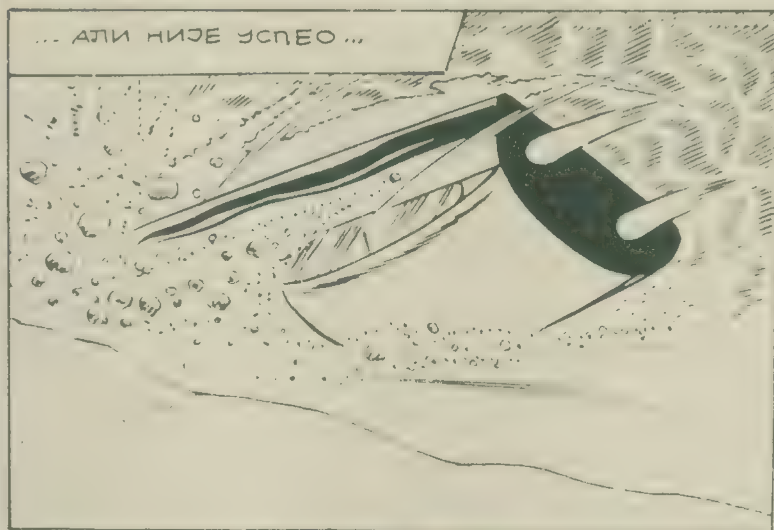

ШТА?... ОДМАХ ИДЕМ У РУДНИК! МОГУ ЛИ УЗЕТИ ТВОЈ ПЛАЗНИ АУТОМОБИЛ?
НАРАВНО! ДОЋИ ЋУ И ЈА НА СВОЈИМ ПЛАЗНИМ САНКАМА!

У другом делу гватре...
Сад би требало да експлодира... ускоро ће рудник бити мој...

Управо кад је Седин тлазни ауто стигао до рудника...
БУУМ!

До ђавола! Експлозија је захватила читав комплекс! Држи чврсто волан, Седи!
Не могу!

Због снажне експлозије, Седи је изгубила контролу над возилом. Брик је очајнички покушавао да јој помогне...

... али није успео...

Помозите им! Видите да ли има повређених!
Чувајте се! Може опет доћи до експлозије!

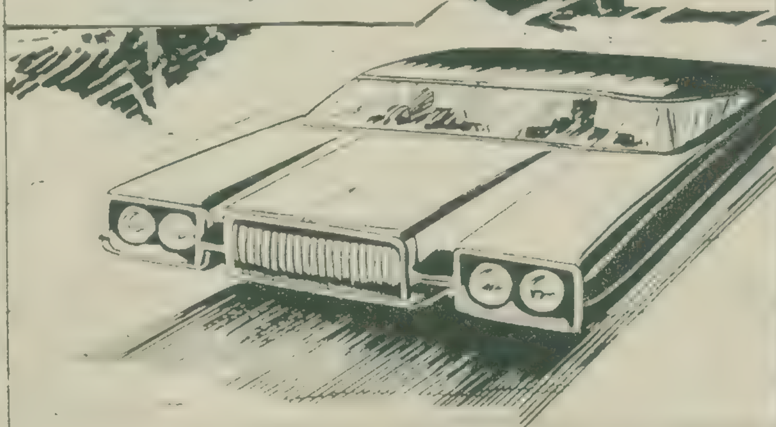

На другом месту...
До сада је већ дошло до експлозије! Огртач, молим!
Одмах, господине!

Седи и њени пријатељи су се налазили у преврнутом аутомобилу...

НА СРЕЋУ, У ПОМОЋ СУ ИМ ПРИТЕКЛИ РУДАРИ И ОСЛОБОДИЛИ ИХ...

ИМАЛИ СМО СРЕЋЕ! ШТА СЕ ТО ОВДЕ ДОГАЂА?
РАЗЛОГА ЗА ЕКСПЛОЗИЈУ НИЈЕ БИЛО, МАДАМ!

БИЛО ЈЕ РАЗЛОГА! ХОПИ, ИДЕМО НА **ЧИГРУ**! ДОКТОР ИСТЛАНД ЋЕ ОСТАТИ СА СЕДИ!
ВРЕМЕПЛОВ? ОДЛИЧНО! ОТКРИЈТЕ ШТА ЈЕ ПРОУЗРОКОВАЛО ЕКСПЛОЗИЈУ!

УБРЗО ЗАТИМ БРИК И ХОПИ СУ ЈУРИЛИ КА СВЕМИРСКОЈ СТАНИЦИ...

САМО ШТО СУ ОТИШЛИ, СТИГАО ЈЕ ЈОШ ЈЕДАН МЛАЗНИ АУТОМОБИЛ...
ОДЛАЗИТЕ! НИСУ НАМ ПОТРЕБНИ ПОСЕТИОЦИ!
ЈА САМ ПРИЈАТЕЉ! МОГУ ВАМ ПОМОЋИ!

ДОК ЈЕ БРИК УПРАВЉАО **ЧИГРУ** КА РУДНИКУ, ХОПИ ЈЕ СЕО ЗА ПУЛТ ВРЕМЕПЛОВА...

ЗАШТО НЕ ВЕРУЈЕТЕ ДА САМ ВАМ ПРИЈАТЕЉ?
ДОБРО, ПРИЈАТЕЉУ, КАКО МОЖЕШ ДА НАМ ПОМОГНЕШ?

НЕШТО КАСНИЈЕ...
ВИДИТЕ, ЈА САМ УЈЕДИНИО ВАШЕ СНАГЕ!
ВИ СТЕ НАС ДОВЕЛИ ДО ДУГОВА! ОЧЕКУЈЕТЕ ЛИ ДА ВАС ЗОВЕМ ПАРТНЕРОМ?

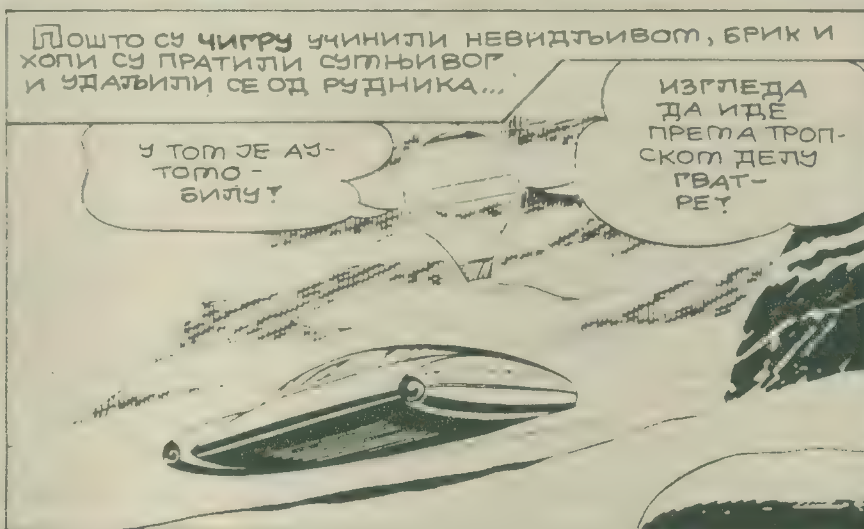

ПРЕПУСТИТЕ СВЕ МЕНИ И НЕ БРИНИТЕ СЕ! НАПУСТИТЕ ГВАТРУ И ВРАТИТЕ СЕ У СВЕТИР, А ЈА ЋУ УЛОЖИТИ И НОВАЦ И ВРЕМЕ ДА ОБНОВИМ РУДНИК!
НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР!

ЗА ТО ВРЕМЕ НА ЧИГРИ...
ПРИМЕТИО САМ ЧОВЕКА КАКО ПОДМЕЋЕ ЕКСПЛОЗИВ! ТРЕБА ОТКРИТИ КО ГА ЈЕ ПОТПЛАТИО!
У РЕДУ! ПРАТИ ГА!

ШТА ДА РАДИМ, ДОКТОРЕ, УБЕЂЕНА САМ ДА ЈЕ ОН КРИВ ЗА ЕКСПЛОЗИЈУ!
ЧЕКАЈ... ДОК СЕ БРИК И ХОПИ НЕ ВРАТЕ! РАЗГОВАРАЋУ С КУБОМ!

А НА ЧИГРИ...
БРИК, ВИДИМ ЧОВЕКА КОЈИ ЈЕ ПОДМЕТНУО ЕКСПЛОЗИВ КАКО ИЗЛАЗИ ИЗ РУДНИКА!
ПРАТИ ГА ДОК ГА НЕ УХВАТИМ НА СВОМ ЕКРАНУ!

ЈЕ Л' ТО ОВАЈ ШТО НАПУШТА РУДНИК?
ЈЕСТЕ! ТРЕБАЛО БИ ГА УХВАТИТИ И РАЗГОВАРАТИ С ЊИМ!

ПОШТО СУ ЧИГРУ УЧИНИЛИ НЕВИДЉИВОМ, БРИК И ХОПИ СУ ПРАТИЛИ СУМЊИВОГ И УДАЉИЛИ СЕ ОД РУДНИКА...
У ТОМ ЈЕ АУТОМОБИЛУ!
ИЗГЛЕДА ДА ИДЕ ПРЕМА ТРОПСКОМ ДЕЛУ ГВАТРЕ!

НАЈЗАД...
ПОНОВО СМО ВИДЉИВИ! УШАО ЈЕ У ОНУ БАРАКУ УСРЕД ШУМЕ! СПУСТИЋЕМО СЕ НА ОВАЈ ПРОПЛАНАК!

У ТОМ ТРЕНУТКУ...
ШТА ЈЕ ОВО! ТО НИЈЕ КУБА...

ЗА ТО ВРЕМЕ САТУРН СЕДИ И ДОКТОР ИСТЛАНД СУ РАЗГОВАРАЛИ С КУБОМ...
МОЈИ ПОМОЋНИЦИ СУ СПРЕМИЛИ ПОТРЕБНЕ ПАПИРЕ! ТРЕБА САМО ДА ИХ ПОТПИШЕТЕ!

НЕ ПОТПИСУЈ, СЕДИ! САЧЕКАЋЕМО БРИКА!
ПОСТАЈЕМ НЕСТРПЉИВ! ДУГО СТО РАЗГОВАРАЛИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ, БРИК И ХОПИ СУ НАПУСТИЛИ ЧИГРУ...
ПАДА КИША!
ТО ЈЕ ОВДЕ УОБИЧАЈЕНО! ТИ ИДИ С ЛЕВЕ, А ЈА ЋУ С ДЕСНЕ СТРАНЕ!

КО СУ ОНИ? КУБА ИХ СИГУРНО НИЈЕ ПОСЛАО... НЕЋУ ДА РИЗИКУЈЕМ...

БРИК ЈЕ ПОСЛУЖИО КАО МАМАЦ, ДОК ЈЕ ХОПИ ОТРЧАО ИЗА БАРАКЕ...

ОДЈЕДНОМ...
ШТА?

ХОПИ ЈЕ УЗ ПОМОЋ МЛАЗНОГ МОТОРА УЛЕТЕО У БАРАКУ И...

ОВАМО, ХОПИ!

ХОПИ ЈЕ ДОВЕО НЕПОЗНАТОГ НАПАДАЧА...

А САД, ПРИЗНАЈ КО ТЕ ЈЕ АНГАЖОВАО ЗА ТАЈ ПРЉАВИ ПОСАО?
КУБА МЕ ЈЕ ПОТПЛАТИО ДА БАЦИМ БОМБУ НА РУДНИК! ОН ЈЕ КРИВ ЗА ПРОПАСТ ТЕ КОМПАНИЈЕ!

УБРЗО СУ СЕ НАШЛИ ИЗНАД ГВАЈТУСА...
РАЗГОВАРАО САМ СА ПОЛИЦИЈОМ!
ЧУО САМ! ЧЕКАЋЕ НАС У РУДНИКУ! ЗАКЉУЧАО САМ НАШУ ЗВЕРКУ!

КАД СУ СТИГЛИ ПРЕД РУДНИК...
КО СУ ОВИ?
ТО СУ БРИК И ХОПИ! САД ЋЕМО ЧУТИ ИСТИНУ!

ДОКТОРЕ ИСТЛАНД, ЗАУСТАВИТЕ КУБУ!

НИКО МЕ НЕЋЕ ЗАУСТАВИТИ!

КУБА ЈЕ ИЗЛЕТЕО ИЗ ЗГРАДЕ И СТИГАО ДО СВОЈИХ ТЕЛОХРАНИТЕЉА...
СРЕДИТЕ МОЈЕ НАПАДАЧЕ! НЕ БРИНИТЕ ЗА МЕНЕ!
ДА, ГОСПОДИНЕ!

КАД СУ КУБИНИ ТЕЛОХРАНИТЕЉИ ОТВОРИЛИ ПАЉБУ, БРИК И ХОПИ СУ МУЊЕВИТО РЕАГОВАЛИ...

ДОК ТЕЛОХРАНИТЕЉИ НЕ СВРШЕ СВОЈ ПОСАО, ЈА ЋУ УСПЕТИ ДА ПОБЕГНЕМ...
Paul NORRIS 3-5

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ, НА УСКОМ ПРЕВОЈУ...
БУДАЛЕ, ГЛЕДАЈТЕ КУДА ВОЗИТЕ! ОХ, ПА ТО ЈЕ ПОЛИЦИЈА...

ТЕЛОХРАНИТЕЉИ СУ НАПАЛИ БРИКА, ХОПИЈА И СЕДИ, АЛИ РУДАРИ СУ ДОШЛИ ДА ИХ ОДБРАНЕ...

КУБА ЈЕ ПОКУШАО ДА ИЗБЕГНЕ ПОЛИЦИЈСКА КОЛА...
СКРААК!

... АЛИ ЈЕ ИЗГУБИО КОНТРОЛУ НАД ВОЗИЛОМ И ПОЛЕТЕО ПРАВО У ПРОВАЛИЈУ...

А У РУДНИКУ...
БРИК! ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?
ЈЕСАМ! РУДАРИ СУ САВЛАДАЛИ КУБИНЕ ЉУДЕ!

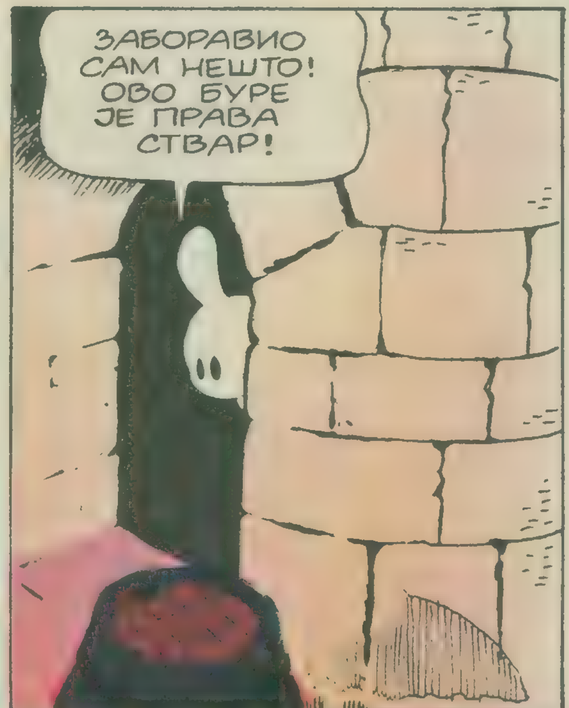

ИМАЋЕШ СВЕДОКЕ ПРОТИВ КУБЕ!
АЛИ, КУБА ЈЕ ПОБЕГАО! МОРАШ ГА ПРОНАЋИ!
Paul NORRIS 3-12

НЕШТО КАСНИЈЕ СТИГЛА СУ И ПОЛИЦИЈСКА КОЛА...
КУБА ВАС ВИШЕ НЕЋЕ УЗНЕМИРАВАТИ!
ОСТАЈЕ НАМ ДА ПОПРАВИМО РУДНИК... А ОНДА ЋЕМО ИПАК ПОЋИ НА ЗЕМЉУ, БРИК!
КРАЈ

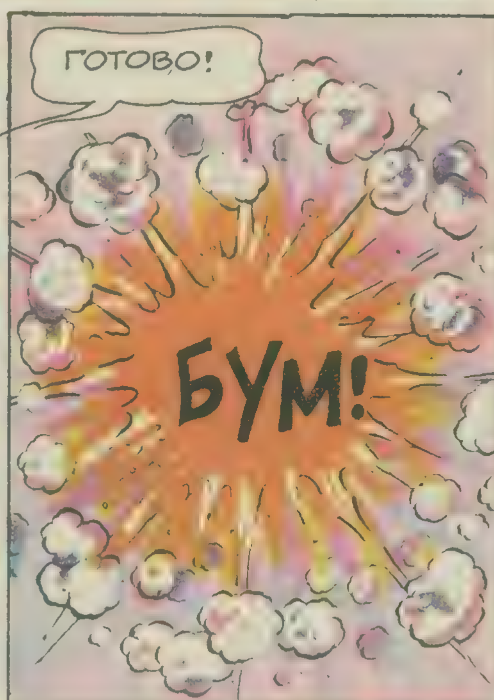
АРТУР, НЕСТАШНИ ДУХ: СПАСИЛАЦ ЖЕТВЕ

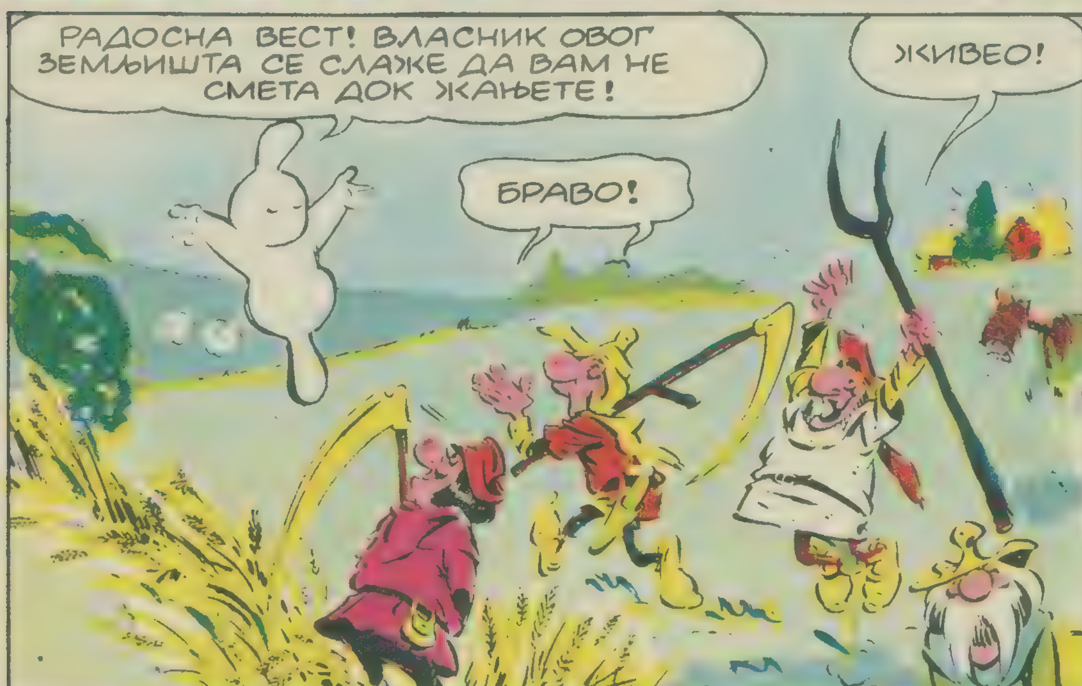

КРАЈ

ХИТ

BREAK MACHINE

КО ИГРА ЗЛО НЕ МИСЛИ

Нови „играчки" модни крик напречац је освојио САД и окренуо се остатку света: „брејк". Двоминутна секвенца у филму „Flashdance" и неколико веома гледаних ТВ шоу програма учинили су много за популаризацију овог веома атрактивног начина играња. Тројица младих, црних момака, Линдзи Блејк, Линдел Блејк и Кортез Џордан одлучили су зато да „брејк" игру учине својом специјалношћу, а њихова прва сингл плоча „Street Dance" постала је неком врстом химне уличних играча и прославила име овог трија, Break Machine у целом свету. Линдзи, Линдел и Кортез доселили су се са Тринидада у Њујорк још у детињству. Линдзи и Линдел су браћа. Кортез им је рођак, сва тројица су врло слично грађени што њиховим заједничким наступима даје посебан склад. Иако веома млади, момци из Break Machine нису без искуства. Радили су као диск-џокеји, играчи на котурањкама... Кортез је побеђивао на многим конкурсима за најбоље играче у њујоршким дискотекама. Групу је први открио Жак Морали диско-продуцент, најпознатији по свом раду са групом Village People. Тражећи људе за певачко-играчки састав приметио је Кортеза како пева уз неку плочу у дискотеци у којој су сва тројица играли. Све остало дешавало се муњевитом брзином - сингл је снимљен у октобру прошле године, а Линдзи, Линдел и Кортез су од тада на непрекидним турнејама. Посебну популарност достигли су у Француској где је њихова плоча продата у рекордном року у скоро милион примерака. Сигурно је да ће та еуфорија престати чим мода „брејка" буде прошла, али то вероватно не брине Break Machine - они ће увек имати где да играју.

УЛИЧНИ ПЛЕС (STREET DANCE)

Музика и текст: Морали, Зар, Белоло, Роџерс
Изводе: Break Mashine

Everywhere that you may go
We're jamming in the street
All the people that you meet
Dance to the beat
If you come to New York City
You'll never be the wack
When you see us city kids
Spinning on our backs

I like the way he does that dance
When he glides across the floor
You know it really blows my mind
I always yell for more
I can't believe the things I see
Like diving on the ground
Then he's standing on his head
And grooving to the sound

Now just let your body move (Street dance Street dance)
Put your feet into the groove (Street dance Street dance)
When you feel your body shake (Street dance Street dance)
Then you know you've got to break

All the people that we know are rocking on the one
On the corner of Chi-town they're breakdancing for fun
At the nightclubs in LA their master-mix is on
On the sidewalks of Detroit they're popping all night long

☐ КОНЦЕРТИ ☐

ЕЛТОН И БАЈАГА

Средином прошлог месеца љубитељи рока у Београду су имали прилике да у размаку од свега три дана уживају у два изузетна концерта који ће свим присутнима дуго остати у сећању. Најпре је у хали „Пионир" стари мајстор Елтон Џон доказао да се уз помоћ своје екипе из најбољих дана, сигурним корацима враћа на сам врх. Импресивно озвучење и осветљење помогли су да ова представа која је подсетила на прегршт Елтонових највећих хитова из свих периода његове каријере, истински одушеви све присутне у хали.

Други концерт за „незаборав" догодио се у дворани Дома синдиката под покровитељством нашег месечника „Rock". Била је то прва београдска промоција „уживо" соло албума „Позитивна географија" гитаристе Рибље чорбе Момчила Бајагића. Најпре су наступили Бајагини гости на овом концерту, групе Безобразно зелено и Валентино, а онда је пред одлично расположено, препуно гледалиште угледне дворане истрчала моћна екипа названа „Инструктори позитивне географије" која је помогла Бајаги да те вечери израсте у нову велику звезду југословенске рок сцене. Бајага и његови инструктори приредили су шоу какав се одавно није видео и који је завршен потпуним урнебесом у дворани и са стотинак најватренијих навијача на самој сцени.

● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК инт ●

ЏУЛИЈАН КОУП

JULIAN COPE

Џулијан Коуп је човек познат љубитељима рок музике из дана док је наступао са својом групом Teardrop Explodes. Овај музичар је ових дана поново актуелан са сјајним синглом „Greatness And Perfection" и албумом „World Shut Your Mouth". Довољан разлог да поново прича.

● Шта си радио последњих пар година?

– Гледао сам видео-спотове и писао песме, углавном. Живим у малом граду што ми сада стварно прија јер су ми Ливерпул и Лондон дошли главе.

● Шта мислиш о музичкој сцени овог тренутка?

– Мислим да је то ђубре. Вероватно бих тако мислио чак и да је другачије. То је као што су старији мрзели панк јер нису били у њему. Ја нисам део данашње сцене и зато нисам баш импресиониран. Било ми је жао када су се Undertones растурили јер су још могли да праве добре ствари.

● Чини се да су ствари из Ливерпула поново популарне?

– Ја волим Ливерпул. Он у мени буди пуно лепих асоцијација, али ми је чудно како данас све долази из Ливерпула јер кад смо ми почињали тамо се ништа није дешавало. Сећам се чланка у коме је писало: „Teardrop Explodes су доказ нове зоре у Ливерпулу." То је била истина јер и Випут ман су радили, а ту су били и OMD. Додуше, њих нисмо озбиљно схватали - OMD су једноставно Лио Сејер са синтисајзерима.

● Да ли ти је важно да поново будеш успешан?

– Обично имам идеју о томе како ће се развијати ствари и прилично се шокирам ако не иде све како сам планирао. Никада не учим на искуствима и то ме мало плаши. Одлично се осећам када немам никаквих притисака, али сам забринут шта ће се десити ако поново будем успешан. То је као да имам дугме за самоуништење које ме зауставља на путу до врха.

ХИТ

МАЛА ПАТ

Највећа женска звезда америчке сцене је већ неколико година Пат Бенатар, сјајна певачица мало „тежег" усмерења него што је то тамо уобичајено. Вероватно ипак многи од вас не знају да је њено право име Патриција Анџевски. Променила га је после прве удаје (са 18 година) и задржала га и у другом браку са гитаристом свог претећег састава Нилом Џералдом.

БЛИЗАНЦИ ТОМПСОН

Том, Џо и Алана су троје сјајних забављача који наступају под именом Thompson Twins. Ова одлична група дошла је у чудну ситуацију да је у Америци сматрају авангардом, а у Енглеској крајње комерцијалним саставом. Thompson Twins ово нимало не забрињава, а и како би када последњи албум „Into The Gap" већ недељама стоји закован за сам врх топ-листа широм света као и синглови „Hold Me Now" и „Doctor! Doctor!". Авангарда или чисти поп – кога се то тиче кад се добро продаје.

ОД – СЈАЈ

Чули сте вероватно на радију заразну хит песму „Politics Of Dancing". Ако вас занима група Re-flex која је смислила овај бисер, за почетак погледајте њихова лица.

ДУЕТ БЕЗ ПРЕМЦА

После много година неуморног рада и битисања на америчкој рок-сцени познати дует Дерил Хол и Џон Оутс је дошао до нивоа свеамеричке институције и једног од ретких састава с оне стране Атлантика који ужива поштовање како публике тако и критике у Европи. На слици видите призоре са снимања њиховог последњег албума „H_2O" коме су, као посебно значајном догађају присуствовали и снимачи чувене MTV музичке телевизије.

ПРАВИ ИДОЛ

Овај момак на слици никада није свирао са београдским Идолима, али се и поред тога поносно зове Били Ајдол Billy Idol. Ради се о бившем певачу групе Generation X који је свој највећи успех доживео са песмама „White Wedding" и „Dancing With My Self" Ове године вратио се са

одличним албумом и насловном хит песмом „Rebel Yell". Били има 27 година и остаје међу најаутентичнијим рокерима осамдесетих.

ТЕД НУЏЕНТ О БОЈ ЏОРЏУ

Познати тешкометални гитариста Тед Нуџент нашао је за потребно да каже мишљење о великој звезди Бој-Џорџу. „Мислим да би том Боју Џорџу требало давати дозволу за излазак из куће. Момак прави одличне плоче, али њега заиста мора да је ударио неки теретњак и то у главу.

Свиђају ми се песме, али судећи по његовом изгледу он је озбиљно повређен."

ДЕВОЈКА ЗА СВЕ

Вишеструко талентована Тони Басил је поново у акцији. Певачица коју најбоље познајете по песми „Мики" и сјајним режијама њених видео-спотова (а и

неких других као „Once In A Lifetime" „Talking Heads-а) вратила се на сцену са синглом „Do You Wanna Dance" и албумом названим једноставно „Toni Basil"

ЗВЕЗДА ЈЕ РОЂЕНА

Једна од најсвежијих нових појава у свету поп музике је свакако енглески певач и опслуживач синтисајзера Хауард Џоунс. Његов први хит „What Is Love" је без по муке дошао до другог места топ-листе, а наследник „New Song" није много заостао.

Албум „Human's Lib" бележи невероватан тираж, али све то није успело да промени овог пријатног, ожењеног двадесетосмогодишњака. Хауард тврди: „Нема сна или жеље коју је немогуће испунити. Потребна је само енергија, време и потпуна посвећеност."

РЕКОРД ЈЕ ПАО

ПОСЛЕ ВИШЕ ОД ДЕСЕТ ГОДИНА

Пуних годину дана припремао се Франческо Мозер за обарање светског рекорда. За њега кажу да има снаге за тројицу.

Бицикл будућности којим је Мозер у Мексику оборио светски рекорд

Најдужи час у животу некадашњег светског шампиона у бициклизму Франческа Мозера трајао је, игром случаја тачно 60 минута. Кад је најзад сишао са бицикла, успео је новинарима да изговори само две речи: „Никад више!"

О чему се ради? Франческо је недавно, као први човек на свету, успео да за један час превали на бициклу више од 50 километара, тачније, његов нови светски рекорд износи: 51,151 километар на час?! А то је својеврсни звучни зид, који већ девет година одолева свим нападима амбициозних спортиста. Да вас подсетимо: последњи рекорд поставио је још 1972. године легендарни Еди Мерккс – за један час Белгијанац је успео да превали 49,432 километра. Од границе снова, дакле, делило га је једва 568 метара. При том је Маркс возио суперлаки бицикл (тежио је једва 5,7 килограма) док Франческо Мозер напротив тежину бицикла није сматрао примарном већ његову аеродинамичност то јест, гледао како да што више смањи отпор ваздуха при вожњи. Рецимо и то да је бицикл којим је италијански бициклистички ас оборио светски рекорд Меркса био тежак 7,7 килограма.

Слушали су компјутер

Професор Антонио дал Монте, један од двадесетак стручњака из Мозеровог тима каже: – Који килограм више – што се тиче тежине бицикла – и није тако битан чинилац јер Франческо има снаге за тројицу. – Биохемичар са Института за спортску медицину у Риму даље објашњава: – Код обарања рекорда у вожњи бициклом на час нису толико важни спринтерски квалитети возача колико одржавање константно велике брзине. Због тога је – поред чисте снаге мишића бициклисте – фактор ваздушног отпора значајнији од саме тежине бицикла.

Чињеница да 80 одсто енергије отпада само на савлађивање отпора ваздуха. Зато није случајно што је Мозер оборио светски рекорд на писти у Мексико Ситију, на висини од 2240 метара где је ваздух знатно ређи.

У свему овоме је можда најважније (возачу, наравно, свака част!), да се Мозеров тим строго држао података добијених из компјутера. Сваки детаљ, од рукавице, преко заштитне кациге од фибергласа, па све до гума, испланиран је и конструисан према прорачунима електронског мозга.

Човек – погрешна аеродинамична конструкција

Само у једном јединим случају људи нису послушали науку. Наиме, није постављен изразито мали предњи точак – како је то компјутер препоручио. Разлог: човек је једна сасвим погрешна аеродинамична конструкција", како то знају да кажу научници. Мозерова глава је и без тога исувише ниско постављена над управљачем тако да су му већ тада фактички биле потребне очи и „позади" не би ли могао да гледа како и куда вози.

Посебна прича је заштитна кацига, израђена од фибергласа која се спушта низ леђа?! Судије су морале мало да зажмуре код те чудне „каросерије" на глави и телу возача, али и код још неких најупадљивијих новитета. Тако су рецимо, жице на точковима замењене пластичним котуровима, па је захваљујући њима Мозеров бицикл подсећао на возило из неког научнофантастичног филма. Додуше, због тога су сами точкови били знатно тежи – оба заједно вагала су 4,5 килограма – али и одлучујуће бржи.

Франческо Мозер, 32-годишњи италијански бициклистички професионалац, за овај подухват припремао се читаву годину дана. Мада је у ногама имао већ пређених 500.000 километара на педалама, морао је сада да

Свој „рекордни" бицикл Мозер је тестирао у специјалном каналу „Фиата" у Торину, који служи за мерење отпора ваздуха код аутомобилских конструкција. Иначе цена бицикла износи 100.000 марака!

дода још 10.000 километара тренинга са уређајем за мерење пулса око ручног зглоба; преко специјалног одашиљача апарат је лекарима саопштавао податке о оптерећењу Мозеровог срца.

Јер, у оном рекордном часу у Мексику, Мозерово срце је морало у једном минуту да пумпа у вене читавих 12 литара крви! Тако су мишићи сваких 60 секунди могли да се снабдеју са шест литара кисеоника што је 20 пута већа вредност него на пример код чиновника који ради за писаћим столом. На основу ових података о понашању срца компјутер је тачно (у метар и секунд) израчунао коју брзину Мозер не сме да прекорачи. Јер, у противном његови мишићи би производили исувише млечне киселине што би довело до рапидног пада учинка. Мозер је прелазио унапред израчунате кругове попут најтачнијег часовника. Чак је 153 пута постигао исто време у једном кругу, да би на крају трке био само шест секунди спорији него у првом кругу?!

Рецимо и то, да је Италијан, иначе прави аскета на стази и ван ње, пре рекордне трке одбио да узме било какво, дозвољено средство за јачање организма. Наравно, његов специјални јеловник био је састављен на основу најновијих спортско-научних сазнања. Ипак, Мозер нам је открио и једну своју тајну:

– Ако желите да успете у бициклизму, најмање три сата пре одласка на спавање треба се добро најести како то чинимо ми Италијани.

Како да му не верујемо?

М. Ш

ВЕЛИКИ СТРАХ ЧЕЛИЧАНА ЈЕДАН

Има у ђачком животу дана кад и најхитрије ноге треба добро пружити да би човјек са пуном торбом књига, свих могућих свезака, оловака и мапа стигао на све редовне и допунске, обавезне и необавезне предчасове, часове и остале обавезе. Једноставно, тако се некад намјести. Ђаку као и свакомe другом.

Један такав дан, пун и напоран, добро сам упамтио – био је 9. децембар 1982. године. Прије подне редовна настава, одмах послије часова цијела школа гледала је у биоскопу „13. јули", затим пројекција филма о Челичани и Ваљаоници зеничке Жељезаре које је требало да посјетимо истог дана послије подне.

У творнички круг стигли смо око пола четири. Пред Челичаном један већ су нас чекали инжењери и техничари који је требало да нас проведу кроз хале. За већину нас то је био први сусрет са зеничким гигантом.

Ушли смо помало бојажљиво у пространу халу чији је крај тешко и сагледати. Није ни чудо – огромни кранови за преношење казана са усијаним гвожђем и ватра која је куљала из Сименс-Мартинових пећи били су за нас нешто ново, то смо дотад виђали само на филму или телевизији. Ово је нешто сасвим друго.

На шта све нисам мислио док се кран са казаном пуним врелог гвожђа приближавао миксеру, огромној посуди у којој се, одржавањем високе температуре, чува течно жељезо све до употребе – највише о томе како је школа прави рај у поређењу са овим тешким и опасним пословима за које смо до тада једва знали. У тешкој врелини све је још изгледало некако веће, важније и опасније него што стварно јесте.

Пренуо ме звук сирене – био је то знак да стиже и други кран. Онај први који је стајао испред миксера помакао се до саме платформе на којој је стајало нас осамдесетак ученика и радника.

Инжењер који нас је пратио стално је нешто објашњавао, окретао се час миксеру, час крану, али како га уопште нисам чуо, покушао сам да приђем ближе. Прогурао сам се до саме ограде платформе – од свих из првог реда сад сам најближи миксеру.

Само што сам се нагнуо да погледам шта је испод платформе, поново се чула сирена. Гурајући се начичкани око ограде сви су гледали доље, у казан који се изненада почео нагињати. Шта ли се то збива? Из казана је већ почела да пада кора, гвожђе на површини које се на путу до миксера охладило. Мора да нешто није у реду, синуло ми је, али моје црне мисли сустигла је једна охрабрујућа – сигурно сипају у онај казан доље, можда је миксер пун па ово жељезо не може да стане.

На жалост, нисам био у праву. Кроз под платформе, високе око три метра, почео је да пробија пламен. За само неколико тренутака нама је буквално горјело под ногама – ужасна топлота запахнула нас је са свих страна. Ту панику никада нећу заборавити.

Сјећам се, додуше нејасно, да сам се оног часа кад је букнуло нагло окренуо и као помахнитао јурнуо назад. Грабећи кроз гомилу просто сам гурао пред собом неколико другова а онда и другарица које су, вриштећи, млатиле рукама око главе по опрљеној коси. Где ћу, ни сам нисам знао, али одједном сам схватио да сам се заиста ишчупао из тог страшног ковитлаца на платформи. Док сам се пробијао преко мостића платформе, угледао сам професорицу која нас је довела у Челичану – блиједа као крпа, унезвијерена. Никад до тада, а ни послије, нисам видио да неко тако дрхти.

Како се све смирило, куд сам и с ким даље ишао, ни данас не знам. Знам само да смо се ускоро сви нашли у некој сали и чекали, како нам је речено, службени извјештај о несрећи.

Преплашени и изгубљени полако смо долазили к себи. На једном по једном лицу најпре некако кисео и невољан осмијех, онда ријеч по ријеч, па понека шала на рачун нашег не баш веселог изгледа и шта да вам кажем – ипак смо добро прошли. Сви изузев једног друга који је у страху кренуо навише, на кранску платформу, па су га захватили отровни гасови. Примио је кисеоник и ускоро му је било боље. Двадесетак ученика имало је, додуше, лакше опекотине, већини је била само опрљена коса (и одјећа, што је, наравно, најмање важно), али све је то, данас ми се бар тако чини готово ништа у поређењу са оним ужасним страхом и паником кад су испод платформе сукнули пламени језици.

* * *

Шта се, заправо, догодило? Неколико дана прије наше посјете завршен је ремонт Сименс-Мартинових пећи. На мазут који је остао просут по поду сручило се ужарено гвожђе, из казана који се пре времена нагнуо, и букнуло. То је све.

Ученици из наше школе и даље су одлазили у Челичану али у хале нико више није ушао као ми – добијали су шљемове и све гледали са безбједнијег мјеста.

Ферхат Дедић
12. април бр. 15
71000 Зеница
(Хонорар 1500.00 дин)

РЕЗУЛТАТИ НАГРАДНЕ ИГРЕ „45 ГОДИНА – 450 НАГРАДА"

ЈОШ 150 НАГРАДА

У ОВОМ БРОЈУ ОБЈАВЉУЈЕМО ИМЕНА ДОБИТНИКА ГУМЕНИХ ЧАМАЦА, БАЗЕНА, ИГРАЧАКА И ДРУГИХ НАГРАДА.

Гумене чамце са веслима добили су:

Босиљка Секулић, С. Ковачевића 15 Бачко Градиште. **Ана Поповић**, Гочка 2/3 Петлово Брдо Београд и **Роберт Кучан**, Моравци 52/Ц Мартјанци.

Пластични чамци припали су:

Дражену Бабићу, Антуна Станиловића 7 Велика Горица. **Ксенији Стричевић**, ЈНА 42 Ветерник и **Димитрију Дилевском**, Горги Сугаре 4/1/3 Скопље

ОСТАЛЕ НАГРАДЕ ДОБИЛИ СУ:

Лутке:

Наташа Прегл, Гоздна 97/А Хоче. **Весна Шљукић**, М. Тита 44/11/82 Титово Ужице. **Светлана Стијеповић**, Табачина 6б Котор, **Катарина Мохорич**, Репње 26 Водице код Љубљане. **Мери Кузмановска**, Ефтима Спространова 10 Скопље, **Хикмета Ашћерић**, Ул. ВФПО 10 Високо. **Љиљана Везировић**, Ђуре Ђаковића 39/А Винковци **Рајка Тешић**, Сјењак Е-7-19 Тузла. **Маријана Златић**, Џемала Биједића 7/10 Крагујевац и **Сабрина Турин**, Линхартова 12 Марибор.

Играчке:

Дражен Шпољар, Луке Герова 71, Г. Петров Скопље. Жељко Рудалија, Благоја Паровића 29/А Сарајево. **Живорад Ђорђевић**, Ђуре Ђаковића 4 Велика Плана. **Радомир Алексић**, Цетињска 1/2 Алипашино Поље. **Ненад Јакубовић**, Џ. Биједића 40/Б Нова Касаба. **Марио Тушкан**, Мала Шиарча 65 Карловац, **Весна Долошић**, Колодворска 81 Доњи Михољац, **Бранислав Топић**, Трг војв. бригада 10 Вршац, **Александар Петковић**, Војв. Степе 6 Нишка Бања. **Драгана Вујанић**, Ђуре Пуцара 17 Бугојно. **Викторија Вранешић**, Братства и јединства 30 Борово. **Александар Бојаџиев**, Кеј Брегалница 1/1-6 Делчево. **Јанко Бркић**, Панчићева 2 Београд. **Живорад Живковић**, М. Тита 7 Враново, М. Крсна. **Дејан Павловић**, Кн. Лазара 4 Пожаревац. **Дамир Дијанић**, Блатине 58 Сплит. **Кристијан Јантош**, В. Назора 10 Доњи Михољац. **Драган Миленковић**, Конопничка 66 Власотинце, **Боштјан Дирнбек**, Трг рудара 4 Сеново и **Бесник Авдули**, 13. јула 17 Пећ.

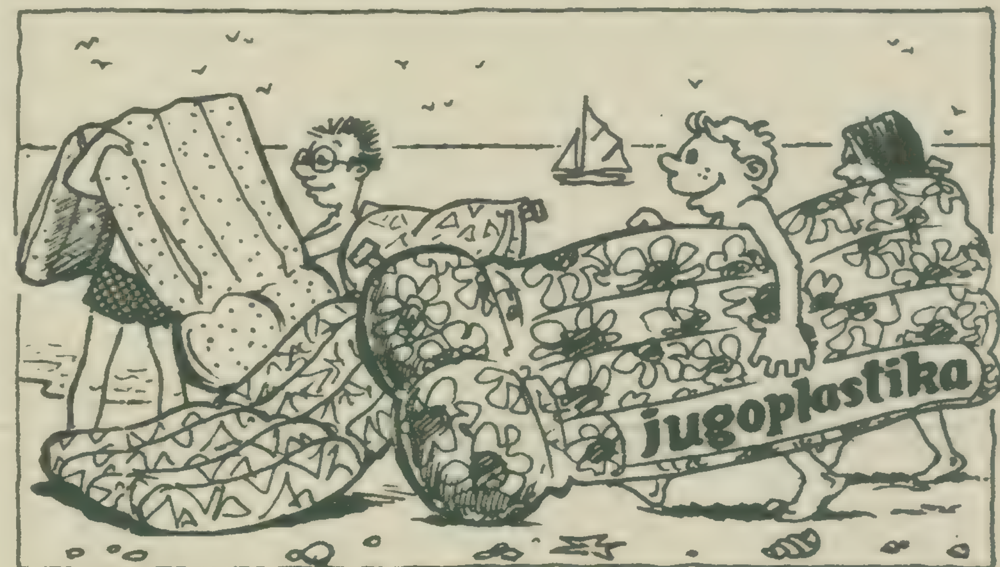
Библиотека сликовница:

Александар Милчев, М. Пијаде 12 Банатски Брестовац и **Ксенија Пап**, Јурија Вес 4/А Загреб.

Књиге југословенских и светских писаца:

Емил Дотлић, Гундулићева 26 Осијек. **Владимир Алексић**, Шибеничка 32 Зајечар. **Владимир Милановић**, М Бранковића 30 Белошевац, **Александра Михајловић** Ул. 15. новембра 25 Скопље, **Бранислав Крстић**, Краг. октобар Д/4/1/12 Светозарево. **Зоран Мага**, Др Светислава Касапиновића 3 Панчево. **Наташа Хлавати**, И. Л. Рибара 4 Падина. **Дејан Филиповић**, В. Влаховића Е 1/13 Неготин. **Борис Макарун**, Галгово 41 Самобор, **Марина Шухај**, Велењска 24 Суботица, **Јоле Стрмечки**, Ослобођења 1/4 Макарска. **Симо Дубајић**, Ј. Цвјетковића 30 Кистање. **Славољуб Симовић**, Б. Ракића 9 Крушевац. **Мирјана Анђелковић**, Б. Лењина 38/6 Лесковац. **Јарослав Хрубик**, М. Тита 55 Арадац. **Ивица Черне**, В. П. 3566/10 Ц Загреб. **Милутин Граозановић**, Риге од Фере 8/2 Београд. **Ковиљка Лугоња**, М. Тита 11 Госпођинци. **Сандра Шулер**, Браће Орешки 39 Самобор. **Влатко Бјелановић**, В. Назора 39 Кутина. **Рената Кудлек**, Ново Селиште 46/А Петриња. **Горан Михајловић**, Р. Миљковића 17 Ћуприја. **Весна Јовановић**, село Дучина Сибница. **Нивес Јадријев**, В. Влаховића 5/Б Задар. **Драга Цаптенић**, Паје Маргановића 136 Делиблато. **Ален Рамовић**, Радована Вуковића 106 Пећ. **Теа Рњак**, М. Тита 5 Книн. **Ана Барач**, Авноја 68 Сплит. **Јосип Кричка**, Брзај Б 1/12 Сисак. **Ненад Трујкановић**, Ул. АВНОЈ-а 92/3 Скопље. **Драгица Јакшић**, Горња Бистрица 48 Чреншовци. **Николона Крашевац**, Перушкова 1 Загреб. **Златко Давидовић**, село Лоњин Љубовија. **Теа Батош**, Партизански пут 1/2 Кардељево. **Марин Стојадиновић**, Ј. Ј. Змаја 14 Бела Паланка. **Татјана Араницки**, Жељезничка 107/Б Рума. **Жикица Новаковић**, Ице Воловски 7/А Брчко. **Милутин Стојадиновић**, Бачка 21/5 Земун. **Тамара Лакићевић**, Далматинска 66 Титоград. **Славица Михајловић**, Стевана Филиповића 30 Београд. **Владимир Коцић**, Ј. Гагарина 208/3 Нови Београд. **Драгица Анђић**, Вукосавци 8 Лопаре. **Тања Подруг**, Мирка Ковачевића 13/6 Сплит. **Радован Петрић**, Ваљевска Лозница Дивци. **Наташа Николчић**, М. Павловића 12/17 Котор – Варош. **Дијана Досковић**, Пионирска 13 Коловрат Пријепоље. **Раде Делибашић**, Дунавска 6 Бачка Топола. **Данијел Некић**, Брђанска 123 Рипањ. **Топлица Милијић**, 7. јули 6/17 Чачак. **Велимир Живковић**, 7. новембра 8 Алексинац. **Игор Поч**, Г. Бједова 22 Книн. **Олга Дракулић**, Бачка 8 Криваја. **Негован Игњатовић**, К. Карановића 54/А Пирот. **Јадранка Гулан**, Јована Иве Маринковића 13/А Задар. **Ивана Божовић**, Златиборска 6/А Чачак. **Петар Букало**, Д. Котуровића 48 Раковица Београд. **Борис Радић**, Прилаз ослобођења 8 Задар. **Ива Малнар**, Ал. Виктора Бубња 31/9 Нови Загреб. **Младен Змазек**, Раднички дол 24 Загреб. **Армина Мишић**, Х. Бркића 63 Зеница. **Слободан Рајковић**, село Зеоке Барашевац. **Александра Зечевић**, Ј. Гагарина 237/5 Нови Београд. **Слађана Митић**, П. Драпшина 20 Бујановац. **Дражан Косић**, Дрварска 11 Бања Лука. **Леила Ацеми**, Стевана Тунића 2 Призрен. **Бојана Обреновић**, Борска 38/А Београд. **Аида Тајхмејстер**, Карађорђева 10/122 Земун. **Ана Марић**, Бечањ Бресница. **Мердиб Пећанин**, Ст. Немање 13 Нови Пазар. **Сања Јовановић**, Мије Ковачевића 9/74 Београд. **Саша Видојевић**, Јована Недина 10/А Медошевац. Ниш. **Маја Грегорц**, Целовшка 143 Љубљана. **Дубравко Спасић**, Сава Илића 40/3 Игало. **Радуле Ристовић**, Нас. Упијана Д--5/1/5 Приштина. **Милан Ћопић**, Косте Абрашевића 22 Зрењанин. **Зорица Соколов**, Драгова Лука 6б Никшић. **Димитар Лукаров**, Бел камен 1 Радовиш. **Никола Гроздановић**, 4. октобар 18 Глогоњ. **Мојца Жабкар**, Б. Торбице 15 Книн. **Андрија Макан**, В. Назора 2/А Меленци. **Мирјана Кулпински**, Драгише Брашована 5/231. Нови Сад **Мирослав Лихтлер**, Др Ивана Рибара 19/5 Тузла. **Санела Миленковић**, Жике Илића 17/А Лесковац. **Биљана Марковска**, Београдска 1 Кичево. **Ђурђица Милић**, Ловре Брачуљевића 47/66 Суботица. **Драгица Пухарић**, С. Милутиновића 10 Сремски Карловци. **Марина Ковачевић**, М. Ракића 3/2 Београд. **Дамир Драгаш**, Марка Милановића 17 Сињ. **Дубравка Латин**, Кничка 3 Коњшчина. **Мила Лекић**, **М. Тита 148 Бања Ковиљача**, **Ненад Терзић**, Башчелуци Лозница. **Ана Бојић**, Омладинска 37 Лешница. **Верица Васиљевић**, Рановац. **Горан Јовић**, Видинска 31 Пожаревац. **Иван Герун**, кућа 59 Рогача. **Миленко Нешић**, Чеде Васовића 41/31 Пожаревац. **Валентина Петрушева**, Градско. **Душко Јазић**, Алеја Кларе Цеткин 18 Загреб. **Марија Митровић**, 1. октобар 4/28 Чачак. **Игор Тунић**, М. Тита 56 Бешка. **Милијан Ћалдовић**, Сирогојно. **Драгана Ђорђевић**, Ј. Б. Тита 33 Житковац. **Рудолф Шербедић**, Ж. фашизма 80/А Сплит. **Виолета Јан**, Паје Маргановића 78 Делиблато. **Слађана Димитријевић**, 9. мај 21 Гај. **Радован Маринковић**, Проте Смиљанића 48/5-28 Шабац. **Миланка Антонијевић**, Ј. Гагарина 207 Нови Београд. **Жарко Дрмић-Бановић**, Марадичка 135 Голубинци. **Драган Јовић**, Крајишких бригада 25 Аранђеловац. **Јелена Межински**, С. Пауновића 51 Београд. **Миодраг Поповић**, Видска 18 Београд и **Љиљана Марић**, 5. Veale St., Monash. A.C.T. 2904 Australia.

Награде шаљемо у року од 60 дана од дана објављивања.

Свим читаоцима који су нам уз купоне честитали јубилеј Редакција најтоплије захваљује.

IGRO Sportska knjiga

БОРИЛАЧКИ СПОРТОВИ

Динара

2. **Др И. и В. Јорга и П. Ђурић** НУНЧАКУ И КАРАТЕ ... 350.–
3. **Р. Мудрић:** ШКОЛА КАРАТЕА ... 500.–
6. **Б. Шегвић – С. Стојиљковић:** КУНГ ФУ ... 300.–
8. **Љ. Врачаревић:** АИКИДО ... 250.–
9. **Б. Вујић:** ПУТ У НАПРЕДНИ КАРАТЕ ... 560
10. **М. Шумар:** КАРАТЕ – КАТА ГОЂУСХИХО ДАИ ... 320.–
11. **Ј. Павловић:** БАЗИЧНИ ЏУДО ... 150.–
12. **Љ. Врачаревић – М. Куртовић:** ОДБРАНА ОД НОЖА ... 450.–
14. **Др С. Бојовић:** РВАЊЕ – грчко-римским стилом ... 100.–
15. **Др С. Бојовић:** РВАЊЕ – слободним стилом ... 680.–
16. **Др С. Бојовић:** БОРЕЊЕ – слободним стилом издање на македонском језику ... 680.–
17. **М. Роглић:** ШКОЛА БОКСА ... 200.–
18. **Б. Марјановић:** АМАТЕРСКИ БОКС ... 100.–

ШАХ

19. **ДР П. Трифуновић – С. Вуковић:** ШАХОВСКИ БУКВАР ... 100.–
20. **И. Бондаревски:** КОМБИНАЦИЈЕ У СРЕДИШЊИЦИ ... 100.–
23. **Ј. Нејштат:** ШАХОВСКИ ПРАКТИКУМ ... 550.–
24. **А. Капабланка:** ОСНОВИ ШАХА ... 460.–
25. **Н. В. Крогијус:** О ПСИХОЛОГИЈИ ШАХОВСКОГ СТВАРАЛАШТВА ... 200.–
27. **Д. Бјелица:** ЧУДЕСНИ ШАХОВСКИ СВИЈЕТ ... 250.–
28. **М. Ђорђевић:** ЕВОЛУЦИЈА ЛЕПОГ У ШАХУ ... 200.–
32. **Х. Голомбек:** ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ШАХА ... 900.–
34. **Д. Бјелица:** НА ПОТЕЗУ БОРИС СПАСКИ ... 120.–
35. **Д. Бјелица:** ТУРНИРИ ЗВЕЗДА ... 200.–
36. **Д. Бјелица:** РЕКАО МИ ЈЕ АНАТОЛИЈ КАРПОВ ... 400.–
37. **Д. Бјелица:** БУГОЈНО 78 ... 150.–
   Ђорђевић – Марјановић: ВЕЛИКИ ТУРНИРИ
41. БЕВЕРВАЈК (1938–1977) ... 50.–
45. БЕЧКИ ТУРНИРИ ... 150.–
46. ХАВАНА ... 200.–

СПОРТСКО-СТРУЧНА БИБЛИОТЕКА

52. **Д. Шаренац:** КАКО У XXI ВЕК ... 150.–
54. **Проф. др В. Стефановић:** ПЕДАГОГИЈА И СПОРТ ... 750.–
55. **Н. Хавелка – Љ. Лазаревић:** СПОРТ И ЛИЧНОСТ ... 200.–
56. **Др Јулијан Малацко:** ОСНОВЕ СПОРТСКОГ ТРЕНИНГА ... 250.–
57–65. АЛМАНАХ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СПОРТА од 1943. до 1981. год. (комплет од 9 књига) ... 1.800.–
66. **Р. Арменулић:** ТЕНИС ... 300.–
122. **Група аутора:** ФИЗИЧКА КУЛТУРА И СПОРТ У ЈУГОСЛАВИЈИ (Монографија) ... 800.–

ФУДБАЛ

67. **Проф. др В. Стефановић:** САВРЕМЕНИ ФУДБАЛ И ПЕДАГОШКО-ПСИХОЛОШКИ РАД ... 440.–
68. **А. Боженко:** ТРЕНИНГ ВРХУНСКИХ ФУДБАЛЕРА ... 220.–
69. **Б. Дукић:** ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА ФУДБАЛЕРА ... 550.–
70. **Д. Шаренац:** ДАЈ ГОЛ ВИШЕ ... 80.–
71. **Ж. Стакић:** ФУДБАЛ – БРЖЕ, ЈАЧЕ И ЕФИКАСНИЈЕ ... 400.–
72. **Б. Ратковић – Р. Мићуновић:** ПЛАВИ У ОРБИТИ (Југословени на светским фудбалским првенствима) ... 200.–
125. **Група аутора:** ЗЛАТНА КЊИГА НОГОМЕТА ... 2.500.–

КОШАРКА

75. **С. Мићовић:** КОШАРКАШКИ ПИВОТМЕН ... 380.–
77. **А. Николић – В. Параносић:** СЕЛЕКЦИЈА У КОШАРЦИ ... 200.–

ГИМНАСТИКА И РЕКРЕАЦИЈА

78. **М. Чабрић:** АТЛЕТСКА ГИМАНСТИКА ... 200.–
80. **Vorderwülbecke:** ГИМНАСТИКА – ИГРА ЗА ДЕЦУ (од рођења до 7 год.) ... 150.–
81. **Ј. Пуљо:** МИНИ ВЕЖБЕ ЗА МАКСИ ЗДРАВЉЕ ... 220.–
82. **С. Ивовић – Б. Жарковић:** ИГРЕ за спорт, школе и рекреацију ... 130.–
48. **Ј. Пуљо:** YOGA – ХАРМОНИЈА ДУХА И ТЕЛА ... 850.–
124. **Група аутора:** YU AEROBIK ... 800.–

ПРАВИЛА И КОМЕНТАРИ

87. **Ђ. Дедић:** ТЕНИС ... 100.–
90. **С. Драговић:** СМУЧАЊЕ – Алпске дисциплине ... 150.–
91. **С. Драговић:** СМУЧАЊЕ – Нордијске дисциплине ... 250.–

СМУЧАЊЕ

93. **Ф. и М. Котели:** САВРЕМЕНО СМУЧАЊЕ ... 130.–
121. **Т. Вогринец:** КРИЖАЈЕВА ШКОЛА СМУЧАЊА ... 250.–

СПОРТОВИ НА ВОДИ

94. **Д. Шаренац:** РАНДЕВУ НА БАЗЕНУ ... 150.–
95. **Р. Неговетић:** ЉУДИ ЖАБЕ (приручник за подводни риболов) ... 100.–
96. **М. Шандор:** НАУЧИ И ТИ ДА ПЛИВАШ ... 150.–

СПОРТСКА МЕДИЦИНА

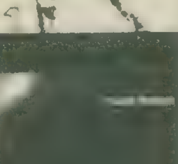
97. **Др Љ. Котуровић – Д. Јеричевић:** КОРЕКТИВНА ГИМНАСТИКА ... 250.–
98. **Др В. Ђурђевић:** СПОРТСКО СРЦЕ ... 400.–
101. **Љ. Живковић:** ПАРАФИН – примена код спортских повреда ... 40.–
103. **Д. Слијепчевић** ХОРМОНИ ПОЛНЕ СФЕРЕ ... 700.–

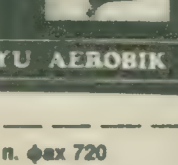
ХОБИ

104. **М. Трифуновић:** ПСИХОЛОГИЈА КУПАЦА ... 30.–
105. **Др В. Литричин:** ОСНОВНА ЗНАЊА О ПСУ ... 550.–
106. **М. К. Костерситз:** 400 САВЕТА ПРИЈАТЕЉИМА ПАСА ... 250.–
107. **Н. А. Собаров:** ДРЕСУРА ПАСА ... 350.–
109. **Инж. М. Ђонић:** РИБЉИ СВЕТ ... 300.–
110. **Инж. М. Ђонић:** МАМЦИ И ВАЉЦИ ... 300.–
111. **С. Протић:** ЗАПИСИ ИЗ КУЋЕ МРАКА, савети кратковидима ... 40.–
113. **М. Попадић:** СРЦЕ НА ТРАВИ (поезија о фудбалу) ... 190.–
114. **А. Новаковић:** ЗВУЦИ СА ПАРНАСА (музика и музички инструменти код Хелена) ... 200.–
115. **Ј. Пуљо:** БИСЕРИ МУДРОСТИ (збирка афоризама) ... 350.–
116. **Ж. Вукосављевић:** АКОРДИ И ХВАТОВИ НА ГИТАРИ ... 250.–
117. **Ж. Вукосављевић:** ШКОЛА ЗА ГИТАРУ ... 250.–
123. **Ж. Вукосављевић:** БАС ГИТАРА ... 100.–
118. **А. Вагенова:** ОСНОВИ КЛАСИЧНОГ БАЛЕТА ... 200.–
119. **М. Пауновић:** СВЕТСКА АВИЈАЦИЈА ... 600.–
120. **Р. Мићуновић:** САЊАЛИШТЕ, поезија за децу ... 150.–

КЊИГЕ МОЖЕТЕ НАРУЧИТИ И ТЕЛЕФОНОМ НА (011) 320-226.
СВА ОВА И ОСТАЛА ИЗДАЊА ИЗ ОБЛАСТИ СПОРТА МОЖЕТЕ НАЋИ У НАШОЈ КЊИЖАРИ, МАКЕДОНСКА 19, ТЕЛ. 323-957.
КУПЦИ ИЗ ИНОСТРАНСТВА НАРУЏБЕНИЦЕ ШАЉУ НАШЕМ ЗАСТУПНИКУ „ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ КЊИЗИ", БЕОГРАД, ТРГ РЕПУБЛИКЕ 5/VIII.

ИГРО „СПОРТСКА КЊИГА", Београд, Македонска 19, п. фах 720

НАРУЏБЕНИЦА – П34/84

Поручујем књиге под редним бројем ______________________

у укупној вредности од ______________ дин.
1. Унапред уплаћујем на ваш жиро-рачун 60801-601-817.
2. Плаћам поштару при преузимању књига – поузећем.
(заокружити начин плаћања)

____
(Презиме и име)

____
(Пош. број, место, улица и број)

Исеци и залепити на дописницу.

ПОЧЕЛО ЈЕ ШИФРОВАНОМ ПОРУКОМ

ГРАД НА ДИЈАМАНТИМА

НИЈЕДНО НАСЕЉЕ У СВЕТУ НЕ ЛЕЖИ НА ВЕЋЕМ БОГАТСТВУ ОД МИРНИЈА КОЈИ ЈЕ ИМЕ ДОБИО ПО „ЛУЛИ МИРА” ЧУВЕНОГ ГЕОЛОГА ЈУРИЈА ХЕБАРДИНА.

Најтврђи природни материјал. Само једним каратом може се резати стакло дугачко два и по милиона метара

Од Москве до Иркутска стиже се транссибирском пругом: растојање износи читавих пет хиљада километара, а путовање траје неколико дана. За совјетског човека, нарочито Сибирца, то није много... Па, Сибир заузима четвртину Азије а четинарска шума – тајга захвата простор већи од половине Европе!

Овде су некада живели они који морају – староседеоци и прогнаници. Данас је слика измењена: огромна и разноврсна налазишта природних богатстава претворила су ову хладну и негостољубиву област у највеће радилиште на свету и привукла многе раднике. Запослени у Сибиру зараде више него други било где у СССР и уживају разне повластице. Истина, није лако радити на минус четрдесет или педесет степени и већи део године живети са великом хладноћом, али сибирски радници поред добре плате добијају и дуг годишњи одмор: ко га не користи две године узастопно, треће не ради пуних шест месеци, а држава му плаћа пут до летовалишта у земљи које сам изабере.

Сибир се сада осваја брзо и упорно. Зато он није само радилиште, већ и градилиште: чим почне рад на рудном налазишту или нека друга привредна

активност, упоредо ниче и град: сматра се да је данас десет година максимум за подизање новог насеља! Иркутск је једно од старијих и већих.

Као да копају угаљ

Од Москве до Иркутска може се и авионом. Лет траје седам часова. Ко жели даље у срце Сибира ту мора да преседне у други авион. До градића Мирнија потребно је провести у ваздуху још око три часа.

Најзад, Мирниј! Град од седамдесетак хиљада становника. Улице, тргови, дом културе, биоскоп, продавница, локалне новине, аутобуси, аутомобили... Ни трага од атмосфере толико познате из времена златне грознице у Сједињеним Америчким Државама. Штавише, путник неупућен у домаће прилике никада не би помислио да се налази у насељу у чијој је околини посуто највеће богатство света на једном месту!

А богатство је ту, испод саме површине земље. Довољно је само загрепсти кашиком багера и ту су дијаманти, на стотине килограма! Највеће налазиште у Совјетском Савезу, вероватно у свету! У Мирнију се због тога не узбуђују, мада знају вредност тог најтврђег природног материјала.

Име је добио од грчке речи адамас, што значи – несавладив, а вредност му се одређује у каратима (један карат – 0,275 gr) и по чистоћи. Тврдоћа му је одиста невероватна: једним каратом дијаманта може се разрезати стакло дугачко два и по милиона метара! Безбојни и провидни дијамант је најдрагоценији драги камен. И поред велике тврдоће, добро је цепљив и обрадив те се његовим сечењем у разним облицима појачава преламање светлости и блистање. Дијамант се у природи јавља у секундарним и само на три места у свету у примарним налазиштима у оквиру матичне стене кимберлита: Танзанији, Јужноафричкој Републици и Совјетском Савезу.

Мирнијски дијамант се вади заједно са кимберлитом. Читаве наслаге простиру се километрима унаоколо. За посету Мирнију потребна је дозвола власти, али се о количини извађених дијаманата не могу добити подаци. Саме раднике то и не занима, они се према богатству којим баратају односе с равнодушношћу као да копају угаљ!

Ако нешто доноси узбуђење од зиме очеличаним Мирнијцима, онда су то незвани гости из тајге – медвед, јелен или лос који повремено залутају на градске улице, чак им уђу и у дом.

Дијаманте Мирнијци и не помињу. Више воле да причају о Сибиру, о томе како се ту долази са жељом да се брзо заради и још брже побегне у питомије крајеве Совјетског Савеза, а затим тајга толико заволи да на повратак ретко ко помишља.

Да ли је у Мирнију неко некад украо дијамант очишћен од рудаче? Кажу, никад! У суровом Сибиру нема крађе, отимања, лажи и суревњивости.

Платнено насеље

Све је почело између педесетих и шездесетих година. Истраживачи су се кретали овим крајевима и „нагазили" на дијамантску жицу. Живели су претешко: исхрана слаба, спавање под шаторима на минус 50 степени, пута нигде. Право откриће начинио је геолог Јуриј Хебардин: јуна 1955. утврдио је да у близини данашњег Мирнија постоји велико налазиште дијаманата и одмах послао шифровану поруку Министарству обојене металургије: „Попушили смо лулу мира, дуван је одличан!"

У Москви су знали шта то значи и почеле су припреме. Прва група радника и стручњака стигла је после годину дана. У близини налазишта је трасирана главна улица и дуж ње разапети шатори. Убрзо је просечена још једна. Насеље под шаторима добило је назив – по Хебардиновој „лули мира". Свих 700 становника живело је сложно, премда су услови били изузетно тешки. За датум званичног настанка града узима се 1. мај 1957. када је усељена прва брвнара са два стана!

Како је потреба земље за дијамантима била велика, није се могло прихватити да експлоатација тече у складу са природним, спорим проширењем града, па се прионуло брзом подизању насеља. Тешко је рећи шта је тада било теже: вадити дијаманте скромним прибором, или допремати машине, грађевински материјал и храну. Данас је Мирниј модеран кутак Сибира, али епизоде његових рађања, равне највећим подвизима, нису заборављене.

Дијаманти се ваде и дан и ноћ, у три смене. Коп је површински: мамутски багери „једу" рудачу и товаре у камионе који је превозе до ранжирне станице. Непрестаним одвожењем рудаче, коп се временом претвара у гротло које личи на вулканско. По ободу се оставља простор за пут уз који као уз серпентине брекћу камиони натоварени природним богатством. Рудача ће завршити у флотацији.

Чисти дијаманти не задржавају се у Мирнију – њихова обрада је посебна вештина и прича је за себе.

М. Тодоровић

Довољно је само загрепсти кашиком багера и ту су дијаманти. Њиховим одвожењем коп се претвара у гротло које личи на вулканско.

„ЗАБАВНИКОВА" ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИЉА

ЈАГОРЧЕВИНА

(Primula veris L. i P. elatior L., Primulaceae)

ЗАМЕНА ЗА АМЕРИЧКУ СЕНЕГУ

Народна имена: јаглика, јагорчика, јагличе, јаглац, бијела буквица, веснaчек, гајчин, галчина, рмуљица, јаглица, јагорчина, јаготац, јагорчевина, јагудац, крстато игличе, куњавац, лестедај, ośљепар, петопрс, пискалица, прамалиће, прави цвит, сунашце, цвићац, крстата јаглика, лестегин.

Опис биљке

Мала зељаста вишегодишња биљка са издуженим ризомом који је са доње стране обрастао танким жиличастим корењем. Почетком пролећа цветна стабљика од 20 до 30 cm уздиже се из средине розете јајоликих листова, који се нагло сужавају на бази лиске у крилату дршку. Листови су таласасто ишарани и длакави с наличја. Цваст је мали штит од једноставних мирисних цветова, а круница продужена цев која се на врху шири у пет светложутих овалних цветних листића. На дну круничне цеви налазе се наранџасте мрље. Прашници су спојени концима. Тучак је различите дужине што зависи од цветова. Плод је махуна краћа од чашичне цеви која је обухвата

Налазишта

Биљка се најчешће јавља по сувим и сунчаним пропланцима, ливадама, ретким шумама и луговима у брдским и планинским крајевима. Она је први весник пролећа одакле и њено латинско име. У нашем народу је веома добро позната. Неке врсте овог рода се гаје по баштама, али оне могу бити шкодљиве.

Берба

Ризом се с корењем вади из земље за време или одмах после цветања. Подземни органи се добро оперу водом и брзо суше у сушници или на сунцу и промаји. Од ове биљке сакупљају се и цветови и брзо суше у танком слоју, на промаји, заштићени од директне сунчеве светлости

Употреба

Јагорчевина се спомиње као народни лек против прехладе бронхитиса још у 16. и 17. веку. За време првог светског рата у недостатку корена од америчке сенеге, употребљен је као замена корен од јагорчевине, а то се поновило и у другом светском рату. То је подстакло наше истраживаче да се позабаве питањем вредности ризома с корењем од јагорчевине као замена за америчку сенегу. Данас се поуздано зна да је јагорчевина по своме хемијском саставу потпуно равна америчкој сенеги. На тај начин постали смо независни од увоза ове иностране лековите сировине, а поготову што је јагорчевина веома раширена код нас. Ризом с корењем користи се у облику екстракта добијеног кувањем с водом, као природно средство за лакше искашљавање код нагомилане слузи у дисајним путевима. Цветови улазе у састав грудних чајева који се дају у исте сврхе. Младо лишће јагорчевине садржи знатну količину витамина Ц и може се употребити као прва здрава витаминска салата, уместо зелене

Проф. др Момчило Горуновић

КУПОЛА

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Фредерик Браун

Из своје удобне фотеље, Карл Брејден је посматрао дугме на табли испред себе и питао се, по ко зна који пут, да ли да га притисне. Можда милионити пут од оног поподнева од којег је прошло тридесет година.

Притисак на дугме вероватно би значио његову смрт, мада није знао какву. То сигурно не би била смрт од радијације: бомбе су бачене много година раније. Њихово дејство је одавно прошло, али тек пошто су уништиле цивилизацију. Његови прорачуни су показивали да ће бити потребан готово читав век да човек, или оно што је остало од човека, створи нову.

Шта се дешавало ван овог склоништа сличног куполи, које га је штитило од ужаса? Јесу ли људи сишли на степен животиње? Или се човечанство сасвим угасило, остављајући место другим животињама, мање крволочним?

Тридесет година! Брејден је уздахнуо при помисли како су биле дуге. Додуше, имао је све што му је било неопходно, а усамљеност је ипак боља од изненадне смрти.

Тако је мислио тридесет година раније. Тако је мислио и сада, кад му је било 68 година. Није жалио ни због чега. Само је био уморан, можда и од самог питања да ли је спреман да притисне дугме. Није желео да умре сам. Живети сам било је тешко сношљиво, а умрети сам било би још горе.

Чин на који се спремао био је неопозив, и због те неопозивости сваки пут је оклевао. Кад би било могуће искључити и поново укључити дејство куполе, одлука би била лакша и вероватно би је донео много раније. Била је потребна огромна енергија да се направи заштитно енергетско поље, а врло мала да се поље одржава.

– Више волим да умрем са осталим животињама – РЕКЛА ЈЕ МАЈРА И ИСТРЧАЛА НА УЛИЦУ.

Оног тренутка када га је укључио, поље је прекинуло све везе са спољним светом, али извори енергије у згради били су Брејдену довољни за његове потребе.

Коначно је одлучио: сачекаће још мало, да се тачно наврши тридесет година, и притиснуће дугме.

Његова жеља није била да живи сам. Није очекивао да ће га секретарица Мајра онако напустити. Сад је било прекасно за размишљање, али он се увек враћао на исто. Била је тврдоглава у својој жељи да дели судбину са осталим људима. Сувише нагло јој је саопштио истину. Било би дивно да је остала с њим.

Погрешио је, али су биле криве и околности. Вест је стигла раније него што је очекивао. Кад је тога јутра укључио радио, схватио је да имају још мало времена. Позвао је Мајру, и она је ушла код њега, лепа, свежа и ведра. Изгледало је као да нема појма шта се дешава.

– Седи, драга – рекао је.

Она га је зачуђено погледала јер јој се никад овако није обратио. Ипак, са оловком у руци, спустила се на столицу на којој је обично седела кад јој је диктирао.

– Не треба да пишеш, Мајра – рекао је. – Ово је врло приватно. Хоћу да те питам би ли се удала за мене.

Погледала га је зачуђено.

– Докторе Брејден, ви се шалите.

– Ни најмање. Знам да сам старији од тебе, али не сувише, надам се. Имам тридесет осам година. Ако изгледам старији, то је од много рада. Ти имаш... двадесет седам, ако се не варам?

– Напунила сам 28 прошле недеље. – Осмехнула се шеретски. Стварно сте ме изненадили. Никад ми се нисте удварали, за разлику од осталих мушкараца с којима сам радила.

– Жао ми је, нисам знао за тај обичај – насмејао се Брејден. – Мајра, ово је озбиљно: дакле, хоћеш ли?

Она га је замишљено гледала.

– Не знам. Чини ми се да сам помало заљубљена у вас, али не успевам да схватим зашто. Увек сте били тако озбиљни, толико обузети послом. Чак ми ни комплимент никад нисте дали. Зашто ми не бисте то питање поново поставили мало касније, а у међувремену да надокнадите оно што сте пропустили? Рецимо, да ми кажете да вам се свиђам, да ме волите.

Волим те, Мајра. Опрости што је овако испало и дозволи ми да ти објасним. Прво, морао сам да радим грозничаво, против времена. Знаш ли на чему сам радио?

На нечему што има везе са одбраном. Мислим да сте радили сами, без помоћи државе.

– Тачно. Крупне зверке нису прихватале моје теорије, чак се и велики број физичара није слагао са мном. Срећом, имао сам новца од неких својих патената. Истраживао сам одбрану од атомске и хидрогенске бомбе. Радио сам на енергетском пољу лоптастог облика, кроз које апсолутно ништа не може да прође. И успео сам. Поље око ове зграде је спремно за активирање. Остаће укључено док ја то будем желео. Зграду сам снабдео великим количинама свих могућих ствари. Има довољно свега за две особе – за цео живот.

– Како то мислите: за две особе? А остали?

Брејден се намрштио.

– Вредност овога у војне сврхе је занемарљива. Енергија потребна за стварање заштитног поља зависи од његове запремине. Поље око наше зграде имаће око 20 метара у пречнику. Кад га укључим, повући ће толику енергију да ће вероватно избацити сав систем јавног осветљења Кливленда. Да се подигне слична купола изнад неког села или само изнад неке војне базе, било би потребно енергије више него што се потроши у једној мањој држави за неколико недеља. Постоји само један прихватљив начин, онако како ја намеравам да га употребим: да преживи мали број особа. За остале је већ касно.

Зашто касно?

– Драга, почео је рат.

Побледела је.

Радио је јавио пре неколико минута. Атомска бомба је уништила Бостон. – Био је све узбуђенији. – Познато ти је шта то значи и како ће се завршити. Зато ћу сада притиском на дугме активирати поље и оставићу га укључено све док напољу живот опет не буде могућ.

Уздахнуо је.

– Жао ми је што сам морао да будем тако нагао, али сада разумеш зашто. Ако си неодлучна, нећу тражити да се одмах венчамо. Покушаћу да надокнадим пропуштено, као што си рекла. – Осмехнуо се. – Имаћу за то довољно времена, уверавам те.

Изненада, Мајра је устала и похитала ка вратима.

– Мајра! – повикао је и потрчао

за њом. Она се на вратима окренула и задржала га покретом руке. Лице и глас су јој били савршено мирни.

– Морам да идем, докторе. Бићу потребна, можда, као болничарка.

– Али, Мајра, помисли шта ће се дешавати напољу. Сви ће се претворити у животиње. Умираће на грозан начин. Волим те и не могу да дозволим да то доживиш. Остани, преклињем те!

Она се осмехивала.

– Збогом, докторе Брејден. Више волим да умрем заједно са осталим животињама. Таква сам.

Врата су се затворила за њом. Кроз прозор ју је посматрао како силази низ степенице и почиње да трчи чим је ступила на тротоар. На небу су поново забрујали млазњаци. Било је још рано за непријатељске авионе, али никад се не зна, поготову што су летели врло високо и нису се могли распознати. Кливленд им је можда главна мета; можда су некако успели да сазнају о њему и његовом раду. Није смео да оклева ни тренутка. Отишао је до дугмета и притиснуо га.

Сад је иза прозора само сивило. Изашао је да погледа куполу. Њена видљива половина била је сива, непровидна хемисфера висока десет и широка двадесет метара, таман довољно да обухвати зграду од два спрата, у којој су биле његова кућа и лабораторија. Знао је да се поље пружа и под земљом још десет метара, и тако прави савршен облик, непропустљив за било какву разорну силу.

Остао је непропустљив тридесет година. Све то време Брејд је имао за друштво своје књиге. Наставио је да ради у лабораторији и добијао понеки добар резултат. Ипак, није измислио ништа што би могло да се пореди са енергетским пољем или бар са његовим ранијим проналасцима: није било мотивације. Али, тај рад му је помагао да сачува здрав разум.

Пришао је прозору и загледао се у непробојно сивило око куће. Кад би само могао да искључи поље, увери се да је около све мртво и поново га укључи.

Дошао је до дугмета и посматрао га, а онда нагло пружио руку и притиснуо га. Полако се вратио до прозора. Сивог штита више није било. Уместо њега...

Није то био Кливленд који је он знао, него сасвим нов град. Зграде и улице биле су лепе и чисте, у њему непознатом архитектонском стилу. Свуда лепо неговани травњаци и дрвеће.

Шта се десило? Није могуће да људска раса после атомског рата тако брзо поново достигне овакав ниво.

Прошао је један аутомобил. Никад није видео такав, брз и аеродинамичан. Један пар се зауставио и гледао у његовом правцу. Наравно да им је било чудно: ту су до тада виђали сиву куполу. Обоје су били млади и лепи. Затим су се журно удаљили. Да јаве некоме, помислио је Брејден.

Изашао је из куће и кренуо једном улицом с дрворедом. Судећи по положају Сунца, требало је да буде рано јутро, између шест и седам сати. Његови хронометри су после тридесет година заостајали бар неколико сати. Отуда на улицама жив саобраћај а мало пролазника.

У даљини је видео људе. Одећа им се разликовала од његове, али не толико да одмах пада у очи. Видео је још онаквих возила, али брзина им је била тако велика да га нико од путника није загледао.

Стигао је, најзад, до једне отворене радње. Неки младић је уређивао робу иза тезге. Готово с неверицом погледао је Брејдена и љубазно га упитао:

– Шта желите, господине!

– Молим вас да не мислите да сам луд – рекао је Брејден.

– После ћу вам све објаснити, само ми реците: шта се десило пре тридесет година? Зар није било атомског рата?

Младићеве очи су засијале.

– Хеј, па ви сте човек из куполе!

– Да, ја сам. Интересује ме шта је било после уништења Бостона.

То је био несрећан случај – рекао је младић. – Једна раса много напреднија и мирољубивија од нас дошла је са Алдебарана, читава флота васионских бродова, с намером да нам помогне. На жалост, један од бродова се срушио на Бостон. Експлодирали су мотори на атомски погон и погинуло је много људи. Други бродови су се спустили и, уз извињења и објашњења, избегнут је рат – за длаку. Наше ваздушне флоте већ су биле у ваздуху, али успели су на време да их врате.

– Значи, није било рата?

– Није. Данас, захваљујући галактичкој унији, рат је само далеко сећање. За релативно кратко време, наш је развој био невероватан. Марс и Венера су нам сада предграђа. Дохватили смо звезде, и чак...

Младић је ућутао. Наслоњен на тезгу, Брејден га није слушао. Мислио је о томе шта је све пропустио. Био је тридесет година сам, и сад је стар.

– И чак... шта? – упитао је. Чинило му се да наслућује одговор.

– Па, нисмо баш бесмртни, али мало нам треба. Живимо вековима. Пре тридесет година нисам био много млађи од вас. Плашим се да за вас може мало да се учини, господине. Метод је успешан најкасније до педесете. А вама је...

– Шездесет осам, – рекао је Брејден суморно. – Хвала.

Све је изгубио. Мајру, звезде...

Изашао је из продавнице и упутио се својој кући. Сигурно га већ чекају тамо. Можда ће му дати оно што намерава да тражи од њих – енергију за поновно активирање енергетског поља, да остатак живота проведе под куполом. Једина ствар коју је сад желео била је баш она за коју је мислио да је жели мање од свега: да умре као што је живео.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	ГРЧКА ГЛУМИЦА ИРЕНА	ДОСТА НИСКО	ИСПИТИВАЊЕ ОТИС. ПРСТИЈУ	НАГРАЂИСАТИ, НАСТРАДАТИ (ТУР.)	ЖЕНСКО ИМЕ (БРАТИСЛАВА)	БОЈНО ПОЉЕ, БОЈИШТЕ	ПРЕДСКАЗИВАТИ, СЛУТИТИ (ЛАТ.)
ДОСТА, ПРИЛИЧНО ДОБРО							
ВРСТА ЗАГОНЕТКЕ							
СОЛИ ПИКРИНСКЕ КИСЕЛИНЕ							
ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ							
СМУЧАРИ							
НЕСТРУЧЊАК У ПОСЛУ	ПРИТОКА НИГЕРА У НИГЕРИЈИ				"ТРЕМОЛО"		
"ДИНАР"		"ОСИЈЕК" / ЧИЛЕАНСКИ ПЕСНИК ПАБЛО			Е.А. / ДВО ПРСТА (МН.)		
ЧОВЕК, ОСОБА (ТУР.)						"ТОНА" / ОСТАЦИ РУШЕВИНЕ	
ИСПРАВЉАЧИ РУКОПИСА							
ДЕЛО ЛУДВИГА ВАН БЕТОВЕНА							ХРАНЉИВИ САСТОЈЦИ ХРАНЕ
НЕНАОШТРЕН				"ТАКОЗВАНИ" / НАРОД У СССР			
ДОДАЦИ ЗА ПОБОЉШАЊЕ КВАЛИТЕТА							
ЗМИЈА ОТРОВНИЦА					КОЊ / СТАНОВНИК ИСТРЕ		
ЗНАК ЗА ТЕСЛА		ХУНСКИ КРАЉ / САЊАРИТИ					
ВРСТА ШЕЋЕРА У МИШИЋИМА СРЦА	ЗНАК ЗА СУМПОР		МУСЛИМ. МУШКО ИМЕ / ИЗАСЛАНИК				
ТРОМИ, МЛИТАВИ							
УЗРУЈАН, НЕСПОКОЈАН							
ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА				УЗВИК ПРИ ЈУРИШУ		ДРУГИ	
ПРЕЧАГЕ ЗА ЗАТВАРАЊЕ ВРАТА							АНТУН НАПИС
ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАШЕ ГЛУМИЦЕ							
НАСИЛНИК, УГЊЕТАЧ							

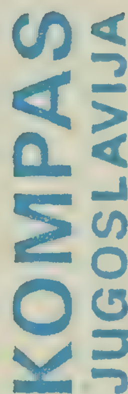
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: н, постеља, остатак, Споради, копилот, Акимов, кор, н, Н, вијак, ми, витамин, Атичани, ти, крив, И, такса, ковит, сатараш, пепељара, Ним, њ, р, етикета, газа, н, Алабама, л, минор, ан, Ната, цепелин.

КОМПАС ВАМ ЈЕ ПРОНАШАО МЕСТО ПОД СУНЦЕМ

Из богатог традиционалног Компасовог програма „Летовање 84" представљамо вам хотеле у Перазића Долу и Сутомору.

Црногорско приморје вас очекује!

СУТОМОРЕ

Хотел „INEX – ЗЛАТНА ОБАЛА" (Б) је објекат бунгаловског типа. У њему свака соба има TWC. Смештен је на пешчаној плажи усред густе борове шуме. У хотелу су, поред ресторана, покривени базен, тераса, аперитив бар, ТВ собе, фризерски салон и куглана. Музика је у ресторану или на тераси.

ПЕРАЗИЋА ДО

Хотел „АС" (А) је потпуно нов објекат са властитом марином и плажом. У њему су ресторан, ноћни клуб, куглана, ТВ салон, салони за одмор и фризерски салон.

Виле „АС" су павиљонског типа и налазе се у непосредној близини хотела чије ћете услуге моћи да користите. Од њих па све до Петровца налази се шеталиште поред саме обале.

KOMPAS
JUGOSLAVIJA

ПРИЈАВЕ И ИНФОРМАЦИЈЕ У СВИМ ПОСЛОВНИЦАМА КОМПАСА И КОД ОВЛАШЋЕНИХ АГЕНЦИЈА.

СВАКОГ МЕСЕЦА 10 + 990 НАГРАДА
ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА

Награде у мају су:

10 супернаграда — 2 × ВЕСЕЛО
990 фигурица PEZ

Награђене бројеве PEZ чланских карата објавићемо у ЗАБАВНИКУ.

ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!

Пошаљи 5 омота бомбона PEZ и попуњен купон на адресу:

PEZ КЛУБ, 61110 ЉУБЉАНА, п. п. 38

Купон испуни штампаним словима, исеци и налепи на дописницу

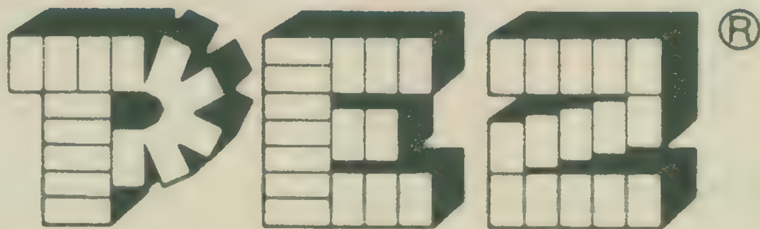
Презиме и име

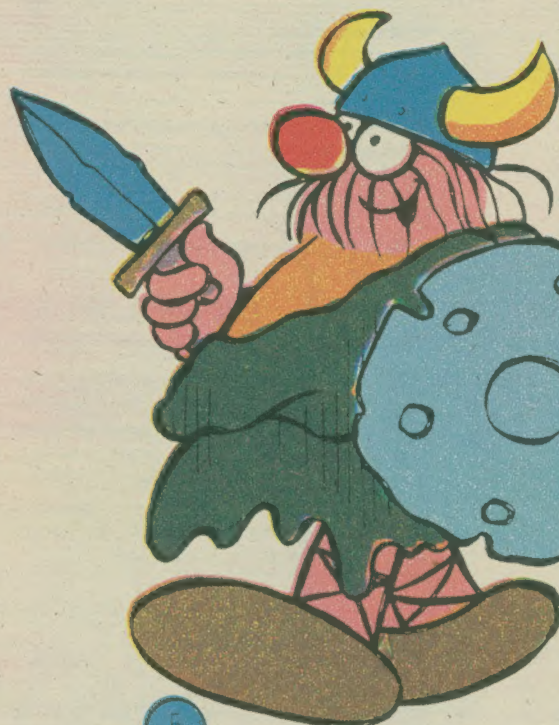
Улица и кућни број

Место становања

поштански број

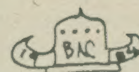
Датум рођења

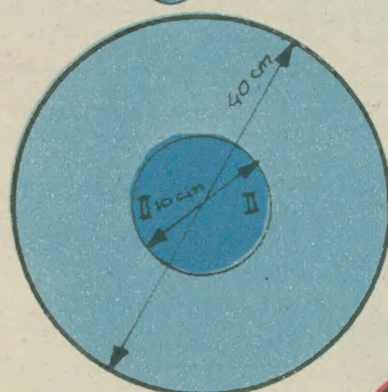

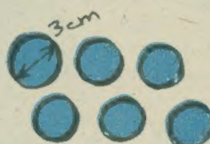

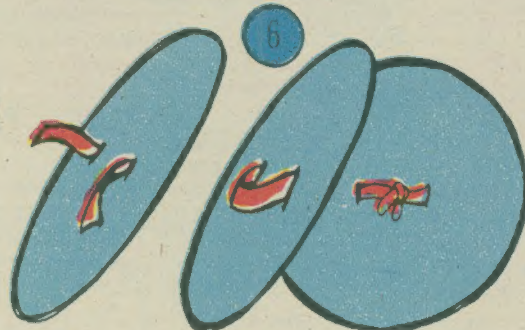

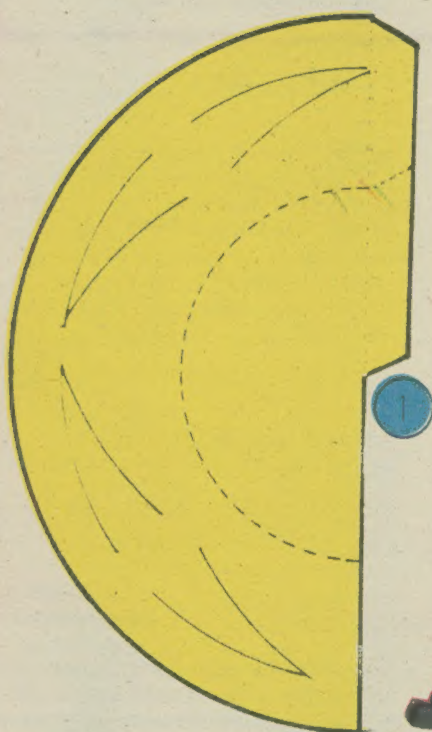

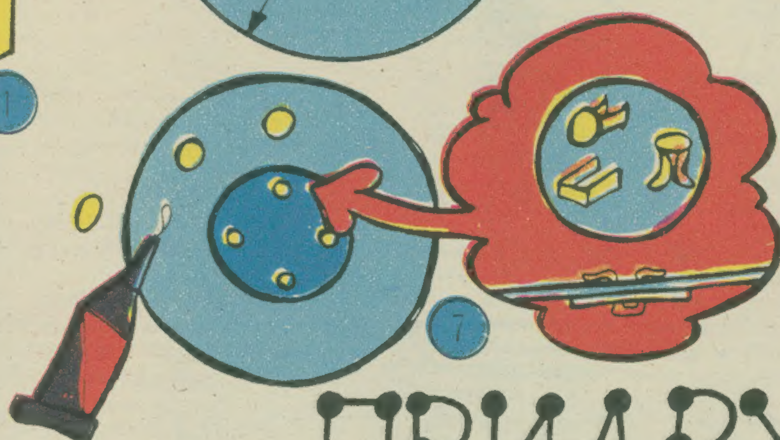
5

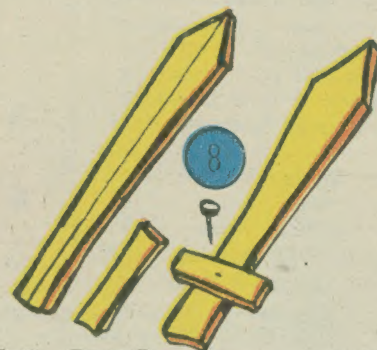

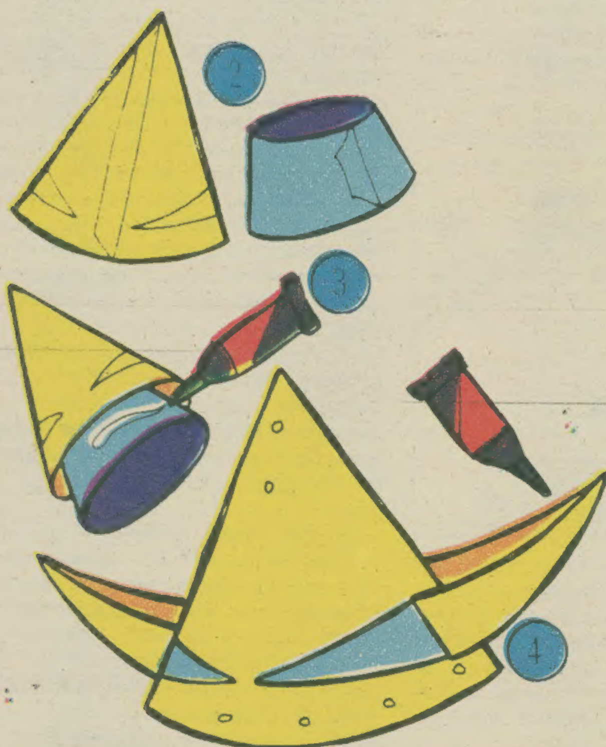

ПРИДРУЖИ СЕ ХОГАРОВИМ ЈУНАЦИМА

Показаћемо вам како да према идеји Антона Буха из Београда направите шлем, штит и мач и тако постанете достојни Хогарове опасне дружине.

Шлем искројте од хамера према шеми на црт. 1. Димензије зависе од ваше главе, па је зато најбоље да прво меру испробате. Шлем искројте од новина, па ако буде требало ви га скратите или продужите. Искројте и полукружну траку између ивице шлема и полукруга означеног цртицама и обојте неком другом бојом. Засеците по линијама на шлему које праве четири шиљка. Затим залепите по означеном месту тако да добијете облик шиљате капе као на црт. 2. Мало одигните шиљке па залепите са унутрашње стране другачије обојену купу као на црт. 3 (да се не би виделе рупе испод рогова), затим одигните шиљке који представљају рогове, па им залепите врхове.

Штит треба да буде од тврдог картона. Исеците најпре круг пречника 40 cm, један од 10 cm и шест кружића пречника 3cm(црт. 5). На местима у оквиру назначеног централног круга на штиту која су означена дуплим цртицама треба прорезати и провући јачу траку и везати је са лица у што тање обликовани чвор (црт. 6). Преко чвора се стави круг од 10 cm па се металним нитнама или савијеним танким плехчићима закачи за сам штит, а шест кружића равномерно залепите по њему као на црт. 7. Мач направите од танке дашчице, најбоље од амбалаже, и то мало дуже коју ћете зашиљити. Потребна вам је и једна кратка дашчица коју ћете закуцати мало изнад места где држите мач, као на црт. 8.

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

11001 БЕОГРАД МАКЕДОНСКА 29

ГУ-ГУ-ГУ!

Драги Забавниче,
Моје питање је лако и једноставно: одакле оволике гугутке по градовима и како да храним један пар ових птица?

„777"
Краљево

Гугутка или кумрија, како се још зове, дошла је у наше крајеве из Мале Азије. Донели су је Турци као украсну собну птицу и временом се овде и одомаћила. Према историјским подацима још из почетка прошлог века ова птица је живела на слободи у свим већим градовима Србије као што и данас живи. Али, још пре само тридесетак година, гугутка је настањивала много мање подручје него данас: у средњој Европи и у западном делу Балканског полуострва уопште је није било.

Веће расељавање гугутке почело је тек после 1932. године. Тако постоје подаци да је први пут запажена у Петроварадину, на пример тек 1937. исте те године и у Вуковару, а у Загребу и Хрватском загорју 1936. У Сплиту је опажена тек 1945. у Задру и на Брачу 1949. у Словенији се појавила тек после

1945. године. Данас гугутка живи на целом Балканском полуострву и у Средњој Европи.

Гугутка се најчешће гнезди по насељима где има воћњака и башти, а избегава планинске пределе. То је веома питома станарица (птица која код нас и зими налази довољно хране и не сели се) а храни се разним зрневљем. Тако, рецимо ако на тераси оставиш саксију са земљом и у њу стављаш храну (кукуруз, пшеницу, разне семенке), лако се може догодити да ту свије гнездо. Надамо се да не намераваш да гајиш гугутке у кавезу јер су то птице које воле пространство и слободан лет.

НЕШТО ТЕШКО ОДОЗГО

Интересују ме природне науке, а желим да се бавим биологијом. Хтела бих да направим

хербаријум и молим те да ми кажеш постоји ли неки посебан начин сушења и пресовања биљака јер сам неколико пута покушала да их испресујем, али ми није успело.
Пуно поздрава

МАЈА,
Београд

Да би лепо испресовала биљку за свој хербаријум, стави је пажљиво између два папира и онда притисни неком књигом. Али, папир треба често мењати јер он мора стално да буде сув. Најбоље је да га мењаш једном дневно, а и немој га бацати већ га осуши, па онда можеш поново да га употребиш. Тек када биљка буде потпуно сува, можеш да је ставиш у хербаријум.

ЛЕКОВИТА КОРА

Чула сам за чај од храстове коре. Можете ли да ми кажете за шта се он користи?

МАРИЈА,
Лозница

Од храстове коре која се скида са младих грана и стабала у пролеће кад се развијају пупољци или у јесен, прави се јак чај, а употребљава се као благо антисептичко средство за испирање уста код упале грла и десни као и за облоге код мањих опекотина. Наиме, храстова кора садржи и до 20 посто танина који делује на сужавање крвних судова и смањење отока и бола.

ГРАДОВИ РАСТУ

Недавно сам нешто разговарао са својим друговима о томе који је највећи град на свету. Један је тврдио да је то Мексико Сити, други Токио, трећи Њујорк и тако редом. Молим те зато да ти решиш овај наш мали неспоразум".

САША,
Ужичка Пожега

Иако се број становника у градовима стално повећава засад је град са највећим бројем житеља Токио. У њему живи око 25 милиона Јапанаца. На другом месту је Њујорк са преко 18 милиона, затим долази Шангај са око 11, Париз са преко 10, Мексико Сити са око 9,5, Буенос Аирес са 8,5 милиона, Москва са преко 8, Осака са преко 7,5 милиона и Сао Паоло са преко 7 милиона. Као илустрација

како градови брзо расту може послужити и ово: средином прошлог века само два града имала су преко милион становника – Лондон и Париз: године 1851. Лондон је имао 2.352.000 становника, а Париз само десет година касније 1.696.000.

Писмо недеље

ТЕРА БАБА ЈАРИЋЕ

Јављам вам се у нади да ћете ми помоћи. Наиме, моје питање је везано за фатаморгану. Ја мислим да фатаморгана не може да се сними фото-апаратом или филмском камером, а мој брат тврди обрнуто. Ко је у праву?

СУЗАНА,
Титов Велес

У праву је твој брат. Фатаморгана се може снимити камером или фото-апаратом јер то није халуцинација или плод човекове маште већ нешто што се заиста види. Фатаморгана је заправо оптичка варка у атмосфери до које долази услед преламања и одбијања светлосних зракова у различито загрејаним слојевима ваздуха. Фатаморгана се често може видети у пустињама и тропским крајевима (одбијање светлости неба даје утисак језера које „бежи" како му се ми приближавамо) али и на мору, нарочито у теснацу између Месине и Калабрије. Међутим, та фатаморгана није онаква како се обично описује у причама. Не виде се ни палме, ни зелено растиње, ни куле и замкови, ни бродови већ је то нека нејасна слика на хоризонту.

У време великих жега долази до појаве фатаморгана и код нас у Банату (народ је зове „тера баба јариће") а види се често и на асфалтним путевима као нека вода у даљини.

СОЧИВА У БОЈИ

Здраво, Забавниче,
Интересује ме нешто више о контактним сочивима. Чула сам да их многи уметници носе. Желим да знам да ли штетно утичу на вид и колико коштају? Чула сам да могу да се ставе плава, зелена и црна сочива. Где да их набавим?

ВЕРА,
Ниш

Драги, Забавниче,
Пишем вам у нади да ћете ми помоћи. Кратковида сам и имам велику диоптрију. Занима ме да ли могу да носим сочива и да ли она могу да промене боју ока?

АЛБЕНА,
Светозарево

Контактна сочива су корекциона сочива која се стављају директно на око, односно на рожњачу. У ствари, сочиво не додирује само рожњачу већ клизи на танком слоју течности. Многе познате личности носе контактна сочива јер су она мање упадљива од наочара, а можете их носити и вас две. Контактна сочива такође могу донекле да измене боју очију, али само од светлих ка тамним (црне очи не могу постати плаве). Међутим, сматра се да обојена сочива штетно делују на стварање очног пигмента, па се не препоручују.

Постоје две врсте контактних сочива: тврда и мека. Мека су савитљива, покривају већи део ока, али захтевају и већу бригу приликом одржавања и губе своја еластична својства кроз неколико година.

За добијање контактних сочива потребан је упут од очног лекара за неки од кабинета за контактна сочива (има их у сваком већем граду, па и у вашем). Уколико се приватно плаћају цена им је 1200 (чврста) до 4000 (мека) динара, и како се сада и код нас производе могу се добити релативно брзо.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Нера Немец, Јанковачка 13, 41000 Загреб – има 13 година, воли музику посебно Дуран Дуран, Газебо...

Горица Пауновић, Генерала Жданова 21, 11000 Београд – има 15 година, воли музику и спорт, сакупља постере познатих група.

Габријела Михајловић, 12242 Нересница – има 13 година, воли спорт, путовања и музику, сакупља марке.

Адриана Глажар, Вучетићев прилаз 1, 41020 Нови Загреб – има 14 година, сакупља марке, воли кошарку и музику.

Стела Колар, Матије Гупца 146, 41210 Забок – има 12 година, воли спорт и музику, сакупља значке, салвете, лутке и марке.

ВОЈНИК НА БИЦИКЛУ

Можеш ли да ми одговориш да ли у нашој армији постоје бициклистичке јединице? Наиме, ја

обожавам да возим бицикл, па кад кренем у војску радо бих се нашао у једној таквој јединици.

НЕМАЊА,
Вршац

У нашој армији не постоје бициклистичке јединице. Данас таквих јединица има само у Швајцарској и то због терена непогодног за употребу механизованих и оклопних јединица.

Али, све до другог светског рата у многим армијама постојале су бициклистичке јединице, па и у нашој. Тако је југословенска војска имала у свом саставу три бициклистичка батаљона, по један у свакој коњичкој дивизији, јачине од 650 војника.

Бицикл који су користили војници није био као обичан или спортски, већ је имао ојачану конструкцију са пртљажником и одговарајућим носачима, подешен да поред војника преноси његово наоружање и опрему (пушкомитраљез, митраљез, бацач, муницију). Такви се бицикли више не употребљавају после другог светског рата, потпуно их је заменио мотоцикл.

НОВО ИЗДАЊЕ

Молим вас да ми одговорите у којој књижари у Београду (адреса књижаре) могу да набавим књигу „Технологија сликарског материјала" (или тако некако). И још нешто: да ли постоји књига о томе како су стари мајстори сликарства мешали боје и наносили их на платно?

ДРАГАНА,
Босанска Градишка

Прва књига коју тражиш зове се „Сликарска технологија", а аутор је Живојин Турински. Тренутно је нема али смо обавештени да ће се поново штампати. Када се буде појавила, моћи ће да се купи у многим београдским књижарама, али је најсигурније да је потражиш у ректорату Универзитета уметности у Београду, у Улици Вука Караџића 12, где се налази једна мала књижара.

Књига о томе како су стари мајстори мешали боје зове се „Сликарска технологија и иконографија", а написао ју је Немања Бркић. Ни та књига тренутно не може да се набави. На жалост, мораћеш мало да сачекаш док се не појаве нова издања.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Соња Јашовић

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Станковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$ 29.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 76.–
ШВЕДСКА	Шкр. 225.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 231.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 61.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

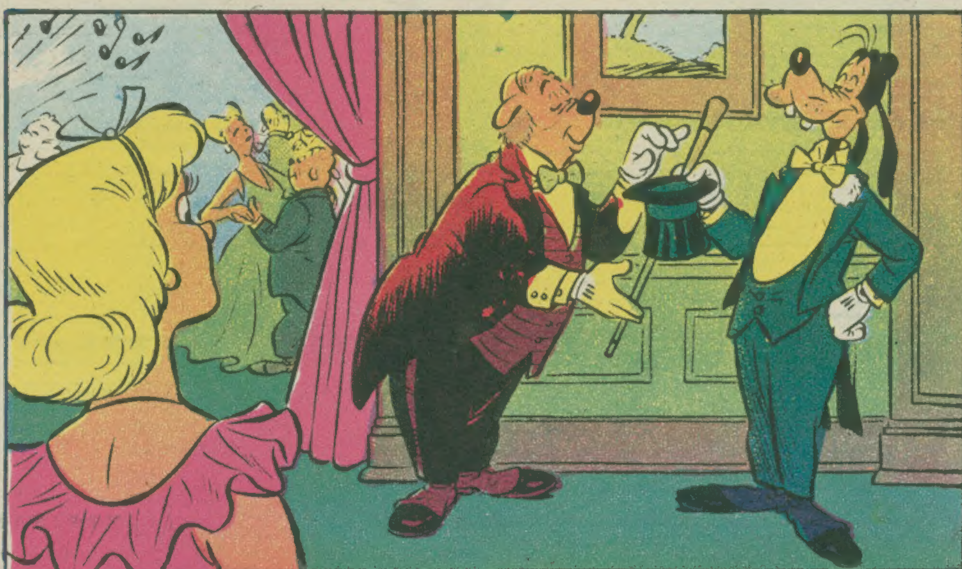

WALT DISNEY
МИКИ

ЈОШ НИСИ СПРЕМАН? ПА МАСКЕНБАЛ ПОЧИЊЕ ЗА ПОЛА САТА!
НЕЋУ ДА ИДЕМ, МИКИ! НЕШТО НИСАМ У ФОРМИ...

НИСАМ МОГАО ДА МУ КАЖЕМ ДА НЕМАМ ШТА ДА ОБУЧЕМ!
ЗАНГ!

ХО-ХО! А КО СТЕ ВИ?
БОНГ!
ЈА САМ ДОБРА СЕНКА ТВОЈЕ ЧУКУН-БАБЕ!

ПА КАКО ДА ВАМ СЕ ЗАХВАЛИМ?
ЗАПАМТИ САМО: МОРАШ СЕ ВРАТИ-ТИ ПРЕ ПО-НОЋИ...
БИНГ!

ДОНГ-ДОНГ!
12-11

ОДРПАНИ ПРЕВАРАНТ!
СВИ МУШКАРЦИ ИЗ НАШЕ ПОРО-ДИЦЕ СУ ИСТИ!

ЈЕ Л' САМ ТИ РЕКЛА ДА ИЗИ-ЂЕШ ПРЕ ПОНОЋИ?
ЗНАМ... САМО, ЈА САМ ЗАБОРАВИО ДА ТИ КАЖЕМ ДА ЈА ЗНАМ ДА ГЛЕ-ДАМ САМО НА ДИГИ-ТРОНСКЕ ЧАСОВНИ-КЕ!

1691